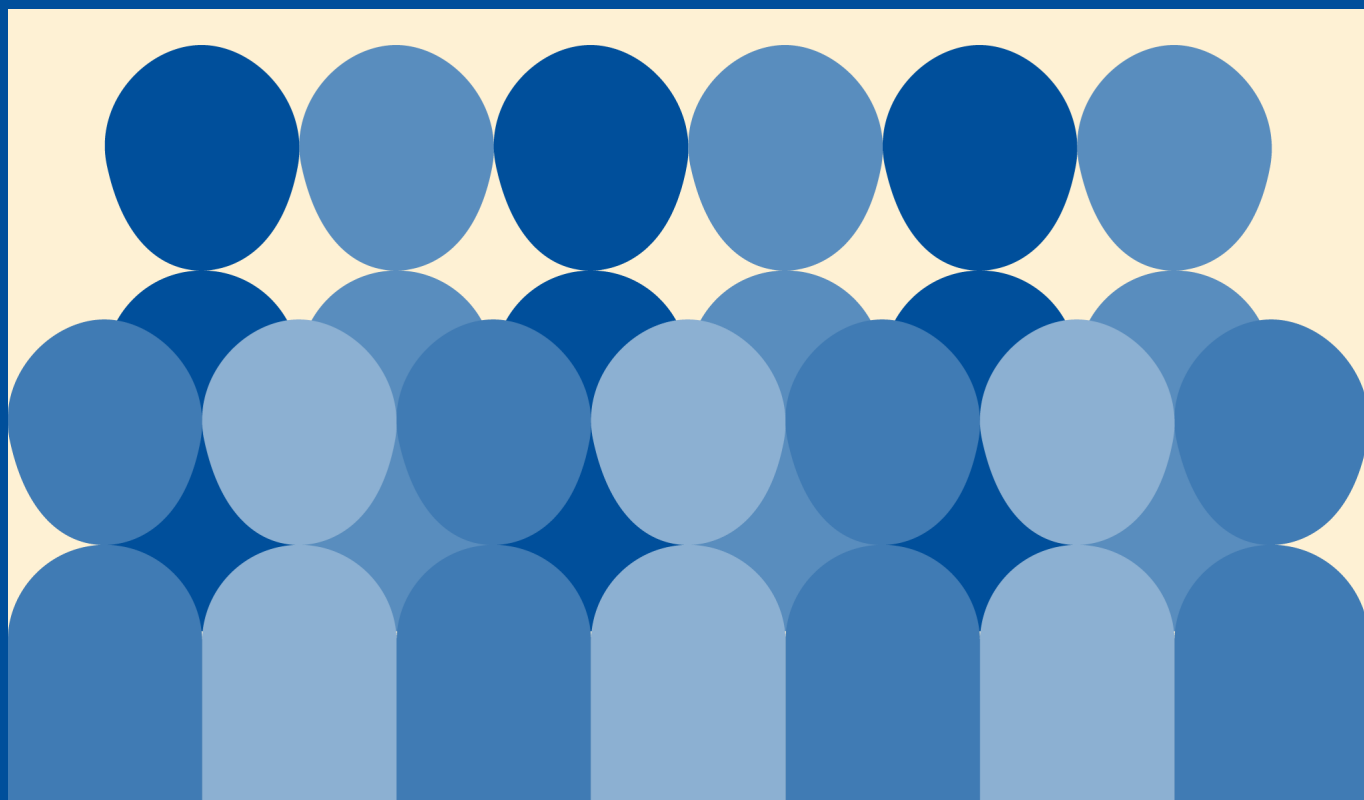

Demokratisk innovation og borgerinddragelse i danske kommuner

Med fokus på borgersamlinger, borgerforslag og
folkeafstemninger

*Demokratisk innovation og borgerinddragelse i danske kommuner
Med fokus på borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger*

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-573-8

Projekt: 303160

Finansiering: VIVE

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Borgerinddragelse og demokratisk innovation står højt på dagsordenen i de danske kommuner, og mange kommuner anvender allerede i dag demokratiske redskaber som borger-samlinger, borgerforslag og vejledende folkeafstemninger.

Sådanne demokratiske redskaber kan potentielt være med til at styrke lokaldemokratiet, men der er behov for uafhængige undersøgelser af redskaberne inden for rammerne af det danske lokaldemokrati. Ikke mindst er der behov for viden om, hvordan borgerne forholder sig til, at det kommunale demokrati forandres.

Rapporten er udarbejdet af professor mso Rasmus Tue Pedersen og seniorforsker Rasmus Skytte. Rapporten er derudover blevet reviewet af to eksterne reviewere. I forbindelse med rapportens udarbejdelse er der også lavet baggrundsinterviews med kommunalpolitikere, medarbejdere i kommunale forvaltninger og andre centrale aktører, der arbejder med borgerinddragelse og demokratisk innovation i de danske kommuner. VIVE takker reviewere og de interviewede personer for deres bidrag til undersøgelsen.

Undersøgelsen er finansieret af VIVEs midler til forskning og analyser inden for Indenrigs- og Sundhedsministeriets særlige strategiske temaer.

Ulrik Hvidman

Forsknings- og analysechef for VIVE Styling og Økonomi

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
Afrapportering	9
1 Indledning	10
2 Borgerinddragelse i danske kommuner	13
2.1 Mange former for borgerinddragelse	13
2.2 Fokus på tre redskaber til borgerinddragelse	14
3 Centrale hensyn ved borgerinddragelse	24
3.1 Folkelig indflydelse	25
3.2 Velovervejede beslutninger	28
3.3 Bred deltagelse	30
3.4 Økonomiske konsekvenser	32
4 Holdninger og lyst til at deltage	35
4.1 Holdninger blandt borgere og politikere	35
4.2 Mønstre i borgernes holdninger	40
4.3 Lyst til at deltage	43
4.4 Mønstre i borgernes lyst til at deltage	46
5 Konklusion	51
5.1 Fire spørgsmål til kommuner, der overvejer nye demokratiske redskaber	52
Dokumentation	57
6 Metode	58
6.1 Interviews	58
6.2 Spørgeskemaundersøgelser	59
7 Data	62
7.1 Svarfordelinger	62
7.2 Skalakonstruktion	65

7.3	Korrelationsmatricer	67
7.4	Figurer	68
7.5	Regressionsmodeller	70
<hr/>		
	Litteratur	85
<hr/>		
	Bilag 1 Spørgeskema til borgere	91

Hovedresultater

Denne rapport undersøger udvalgte redskaber til borgerinddragelse i kommunerne. Vi fokuserer i rapporten på tre centrale redskaber: borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger. Rapporten beskriver redskaberne og argumenter for deres anvendelse samt analyserer borgernes holdninger til dem. Vi giver i rapporten ikke generelle anbefalinger for eller imod brugen af borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger, men rapporten kan forhåbentlig bidrage til at kvalificere debatten om den fremtidige demokratiske udvikling i landets kommuner. Rapporten bygger på et omfattende datamateriale, herunder interviews samt spørgeskemaundersøgelser blandt både borgere og kommunalpolitikere.

Rapportens centrale pointer og fund er følgende:

- **Borgerinddragelse i kommunalpolitik kan ske på mange måder.** De tre demokratiske redskaber, denne rapport fokuserer på, kan udformes på flere forskellige måder, og kommunerne kan også inddrage borgerne gennem flere andre demokratiske redskaber, fx 17.4-udvalg. Borgerne har derudover også selv en lang række muligheder for at tage initiativ, hvis de ønsker at påvirke de politiske beslutningsprocesser, fx gennem medier, personlige henvendelser til kommunalpolitikere og gennem de politiske partier.
- **Forskellige demokratiske redskaber kan imødekomme forskellige demokratiske hensyn.** Demokrati er et begreb med flere dimensioner, og de demokratiske redskaber tilgodeser til dels forskellige demokratiske hensyn. Borgersamlinger er fx designet til at lægge stor vægt på deliberation og velovervejede beslutninger, mens folkeafstemninger i højere grad sigter mod at give borgerne direkte indflydelse på de beslutninger, der træffes i kommunen.
- **Borgerne støtter i høj grad brugen af alle de tre demokratiske redskaber.** Langt de fleste borgere mener, at det er en god idé, at kommuner anvender borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger – både bindende og vejledende. Det er i særlig grad borgerforslag og borgersamlinger, som borgerne vurderer positivt, men der er også et flertal blandt borgerne, som mener, at bindende og vejledende folkeafstemninger er en god idé.
- **Lokalpolitikere ser også positivt på borgersamlinger og borgerforslag, men de er uenige med borgerne om folkeafstemninger, særligt de bindende.** Kommunalbestyrelsesmedlemmernes holdninger til borgersamlinger og borgerforslag ligger tæt på borgernes, idet et klart flertal af politikere også mener, at det er en god idé, at kommunerne anvender disse redskaber. Når det gælder folkeafstemninger, er der imidlertid en klar uenighed mellem

borgere og politikere. For vejledende folkeafstemninger er politikerne lidt mere negative end borgerne, og politikerne er markant mere negative end borgerne, når det handler om bindende folkeafstemninger.

- **Borgere med lav politisk tillid og lav tilfredshed med lokaldemokratiet foretrækker bindende folkeafstemninger.** For to af redskaberne – borgersamlinger og vejledende folkeafstemninger – gælder det, at støtten er størst blandt borgere med høj politisk tillid og stor tilfredshed med lokaldemokratiet. For bindende folkeafstemninger forholder det sig imidlertid modsat. Her er det borgere med mindst tillid og lavest tilfredshed med lokaldemokratiet, der i størst omfang støtter redskabet.
- **Lysten til at deltage gennem de nye redskaber er størst blandt grupper, der i forvejen er mest aktive i lokalpolitik.** For alle de undersøgte redskaber gælder det, at lysten til at deltage er størst blandt borgere, som er ældre, og som har længere uddannelser, mere politisk viden, større politisk interesse, højere politisk tillid og større selvopfattede politiske kompetencer. Det er grupper, som i forvejen er mere tilbøjelige til at deltage i lokalpolitik, fx ved kommunalvalg.

På baggrund af undersøgelsens fund præsenterer rapporten også fire relevante spørgsmål til kommuner, der overvejer nye demokratiske redskaber:

1. Hvorfor vil vi have borgerinddragelse?

Når kommuner overvejer borgerinddragelse, er det væsentligt at afklare formålet hermed. Borgerinddragelse begrundes ofte med et overordnet ønske om at styrke demokratiet, men dette kan dække over forskellige demokratiske hensyn, og det er derfor centralt at tage stilling til, hvilke hensyn man særligt ønsker at fremme. Det kan fx være ønsket om at inddrage borgernes viden for at styrke beslutningsgrundlaget eller ønsket om at øge bredden i den politiske deltagelse. Dette spørgsmål er vigtigt, fordi det kan have en afgørende betydning for, hvilke demokratiske redskaber der er mest hensigtsmæssige i situationen.

2. Hvilke demokratiske redskaber skal vi anvende?

Det er selvsagt ikke tilstrækkeligt at tage stilling til, om man skal have borgerinddragelse; det er også nødvendigt at tage stilling til, hvilke demokratiske redskaber man i så fald vil anvende. Dette valg af konkrete demokratiske redskaber afhænger som nævnt i nogen grad af formålet med borgerinddragelsen. Det kan dog også være relevant for kommunerne at forholde sig til de økonomiske konsekvenser ved borgerinddragelse. Et centralt fund fra undersøgelsen er, at borgerne støtter brugen af alle tre typer redskaber.

3. Hvem vil vi gerne inddrage?

Kommunerne kan i nogle tilfælde vælge at afgrænse borgerinddragelse om et givet politisk spørgsmål til specifikke befolkningsgrupper, fx til en særlig aldersgruppe eller borgere i et geografisk udsnit af kommunen. Som kommune bør man dog også overveje, hvordan man positivt kan skabe engagement i forhold til borgerinddragelse, ikke mindst hvorvidt man kan gøre en særlig indsats for at inddrage nogle grupper af borgere. En særlig vigtig pointe i denne sammenhæng er, at brugen af de nye redskaber ikke automatisk retter op på eksisterende skævheder i deltagelse. For både borgersamlinger og folkeafstemninger gælder det som bekendt, at lysten til at deltage er størst blandt borgere, som er ældre, og som har længere uddannelser, mere politisk viden, større politisk interesse, højere politisk tillid og større selvopfattede politiske kompetencer. Redskaberne synes således primært at appellere til de grupper, som i forvejen er mest aktive i kommunalpolitik.

4. Hvorledes omsætter vi borgernes input til politiske beslutninger?

Allerede ved planlægningen af borgerinddragelsesprocesser kan det være hensigtsmæssigt, at man fra kommunal side gør klart, hvordan man vil anvende det input, man får fra borgerne. I nogle tilfælde, fx ved bindende folkeafstemninger, vil det være ligetil, men særligt ved borgersamlinger og borgerforslag kan det være mere vanskeligt at omsætte borgernes input til politiske beslutninger. Kommunerne bør her også overveje, hvorledes de forholder sig til og kommunikerer om anbefalinger og forslag fra borgere, som man ikke ønsker at følge.

Afslutningsvis er det værd at bemærke, at rapportens fokus på borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger ikke skal ses som en anbefaling af disse redskaber frem for andre former for borgerinddragelse. Som vi beskriver i rapporten, kan kommunerne inddrage borgerne på mange forskellige måder (jf. afsnit 2.1).

Fakta om undersøgelsen

Rapporten er baseret på flere forskellige datakilder og metoder.

- Beskrivelsen af de tre demokratiske redskaber og relevante demokratiske hensyn er baseret på desk research, herunder international forskning, og baggrundsinterviews med personer, der har erfaringer med redskaberne.
- Borgernes holdninger til de tre redskaber er undersøgt gennem en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt 2.030 borgere i sommeren 2025. I til-læg til spørgeskemaundersøgelsen blandt borgere har vi som en del af en anden spørgeskemaundersøgelse også spurgt landets lokalpolitikere om deres holdninger til de tre redskaber.

> **Afrapportering**

1 Indledning

Det repræsentative demokrati i de danske kommuner er robust og på mange måder velfungerende. Valgdeltagelsen har de sidste 50 år ligget omkring 70 %, og borgernes politiske interesse, tillid til deres lokalpolitikere og overordnede tilfredshed med lokaldemokratiet er på samme niveau i dag, som det var for 20 år siden. Der er dog også mange borgere, som ikke tager del i det lokale demokrati. Cirka 30 % bliver hjemme på sofaen, når der er kommunalvalg, og det er især de unge, de helt ældre, personer med begrænset uddannelse samt etniske minoriteter, der ikke deltager. Derudover er medlemstallet i de politiske partier faldet markant, og mellem kommunalvalgene bliver de politiske beslutninger i kommunerne derfor truffet af politikere fra partier med stadig smallere medlemsbaser (Folketingets Oplysning 2025; Hansen 2022; Pedersen m.fl. 2022). Det er bl.a. på den baggrund, at mange danske kommuner er begyndt at inddrage borgerne på nye måder i politikudviklingen.

I denne rapport ser vi nærmere på nogle af de redskaber, som kommunerne kan anvende til at inddrage borgerne. Der er mange demokratiske redskaber, som kommunerne allerede i dag bruger eller potentielt kan bruge. Rapporten giver ikke en fuldstændig oversigt over samtlige redskaber. I stedet fokuserer vi mere indgående på tre specifikke redskaber: borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger.

Formålet med rapporten er dels at beskrive de tre redskaber og argumenter for at bruge dem, dels at undersøge borgernes holdninger til dem. Med andre ord undersøger rapporten, hvordan brugen af redskaberne kan begrundes, og i hvilket omfang – og af hvem – de efterspørges. Rapporten klarlægger bl.a., hvilke redskaber der har størst opbakning, hvordan borgernes holdninger adskiller sig fra holdningerne blandt landets lokalpolitikere, og hvilke borgere der i højest grad efterspørger disse alternative former for inddragelse. På den måde kan rapporten bidrage til at kvalificere debatten om den fremtidige demokratiske udvikling i landets kommuner.

Ingen af de tre redskaber er i sig selv nye opfindelser, men de har det tilfælles, at anvendelsen af dem enten er relativt ny eller stadig ganske sparsom i konteksten af danske kommuner. Brugen af dem kan derfor betragtes som demokratisk innovation set fra et kommunalt perspektiv. De tre redskaber har derudover det tilfælles, at de søger at give borgerne en mere aktiv rolle mellem valgene i udformningen af konkret politik. De tre redskaber virker dog på ganske forskellige måder:

- **Borgersamlinger:** Ved en borgersamling mødes en gruppe borgere flere gange for at drøfte et emne, som kommunalbestyrelsen ønsker deres vurdering af. Deltagerne udvælges, så de er repræsentative i forhold til sociodemografi, og de modtager oplæg fra fx eksperter, så de kan formulere anbefalinger til politikerne på et oplyst grundlag.

- **Borgerforslag:** I nogle kommuner kan borgerne stille borgerforslag på kommunens hjemmeside. Politikerne i kommunalbestyrelsen skal tage stilling til et borgerforslag, hvis det opnår støtte fra et antal borgere. Typisk er kravet, at omkring 1 % af kommunens borgere skal skrive under på et borgerforslag, hvis kommunalbestyrelsen skal tage stilling til det.
- **Folkeafstemninger:** Politikerne i landets kommuner har mulighed for at udskrive både vejledende og bindende folkeafstemninger om specifikke politiske spørgsmål. En række kommuner har afholdt vejledende afstemninger, men hidtil har ingen kommuner benyttet sig af muligheden for at afholde bindende folkeafstemninger.

Rapporten trækker på et ganske forskelligartet datamateriale. I beskrivelsen af de tre redskaber og argumenterne for at anvende dem trækker vi dels på desk research og international forskning, dels på syv baggrundsinterviews. Interviewene er gennemført blandt personer, der har erfaring med at anvende et eller flere af redskaberne, og omfatter bl.a. borgmestre, kommunale embedsfolk samt repræsentanter for organisationer og virksomheder, der understøtter kommunernes brug af disse redskaber.

For at undersøge borgernes holdninger til de tre redskaber har vi i sommeren 2025 gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt 2.030 borgere. Deltagerne blev spurgt om deres syn på de forskellige redskaber samt deres villighed til selv at deltage. Undersøgelsen omfattede desuden en række baggrundsspørgsmål om bl.a. sociodemografiske forhold, politisk viden og syn på demokratiet. Tilsammen gør disse spørgsmål det muligt ikke blot at beskrive opbakningen til de enkelte redskaber, men også at identificere, hvem der efterspørger dem. I tillæg til spørgeskemaundersøgelsen blandt borgere har vi også spurgt landets lokalpolitikere om deres holdninger til de tre redskaber. Det gør det muligt at sammenligne borgernes og politikernes holdninger og dermed belyse, om borgerne efterspørger andre former for demokratisk fornyelse end politikerne.

Rapporten bidrager samlet set til et styrket vidensgrundlag for det fremtidige arbejde med demokratisk udvikling i landets kommuner. Det gør den særligt ved at belyse borgernes holdninger til de tre redskaber. Ligesom ved andre politiske beslutninger og reformer er det relevant at inddrage borgernes perspektiver, når der diskuteres nye måder at styrke det lokale demokrati på. Denne viden kan være et vigtigt udgangspunkt for politikere og beslutningstagere, når de skal vurdere, hvordan borgerinddragelsen fremover kan tilrettelægges. Samtidig er det vigtigt at understrege, at rapportens resultater langt fra kan stå alene i dette arbejde. Rapporten belyser fx ikke, hvilken effekt anvendelsen af de tre redskaber har på borgerne eller på den førte politik i kommunerne – spørgsmål, som selvsagt er centrale i en samlet vurdering af redskaberne.

Rapporten er struktureret i syv kapitler. I Kapitel 2 beskriver vi de tre redskaber mere udførligt, og vi giver eksempler på, hvordan de er blevet brugt i danske kommuner. I Kapitel 3 beskriver vi forholdet mellem centrale demokratiske hensyn og de tre redskaber. Her trækker vi både på akademisk litteratur og på erfaringer og perspektiver, som vi har mødt hos politikere, embedsfolk og praktikere, der beskæftiger sig med demokratisk innovation. I Kapitel 4 præsenterer vi resultaterne fra vores spørgeskemaundersøgelser. Vi starter med at sammenligne holdningen til de tre redskaber blandt lokalpolitikere og borgere, og vi undersøger dernæst, blandt hvilke grupper opbakningen er størst og mindst. I Kapitel 5 giver vi en konklusion, hvor vi særligt fokuserer på, hvordan rapportens indsigter kan informere kommuner, der har overvejelser i forhold til at styrke borgerinddragelsen. Efter denne konklusion følger to kapitler med dokumentation for metode og data. Her præsenterer vi bl.a. flere detaljer om de to spørgeskemaundersøgelser og om de statistiske metoder, som er anvendt i rapporten.

2 Borgerinddragelse i danske kommuner

I dette kapitel giver vi en introduktion til de forskellige demokratiske redskaber, hvorigennem borgerne kan give input til den politiske beslutningsproces i de danske kommuner. Kapitlet giver først et overblik over borgerinddragelse i de danske kommuner, hvorefter vi ser nærmere på de tre former for borgerinddragelse, som vi fokuserer på i denne undersøgelse.

2.1 Mange former for borgerinddragelse

Det lokale demokrati i Danmark er i udgangspunktet et repræsentativt demokrati. Der afholdes valg til kommunalbestyrelserne den tredje tirsdag i november hvert fjerde år, hvor borgerne indvælger knap 2.500 kommunalpolitikere i landets 98 kommuner. Valgdeltagelsen ved kommunalvalgene varierer lidt fra gang til gang, men typisk har valgdeltagelsen siden 1970 ligget omkring 70 % (Hansen 2022). Det er i udgangspunktet disse kommunalpolitikere, der træffer de kommunalpolitiske beslutninger, men denne repræsentativt-demokratiske styreform betyder dog ikke, at borgerne ikke også kan give input til de politiske beslutninger i perioden mellem kommunalvalgene.

For det første kan borgerne i mange tilfælde være involveret i styringen af kommunens institutioner og services gennem andre repræsentative fora. Det kan fx være de kommunale daginstitutioners forældreråd, folkeskolernes skolebestyrelser, kommunens ældreråd og lokalråd. Undersøgelser fra de senere år anslår, at det er 15-19 % af den voksne befolkning, som sidder eller har siddet i sådanne råd (Pedersen m.fl. 2022). For det andet kan borgerne søge at påvirke de kommunalpolitiske beslutninger gennem en række kanaler, som omfatter:

- **De politiske partier:** Langt de fleste kommunalbestyrelsesmedlemmer er indvalgt på en partipolitisk liste, og borgerne, der er medlemmer af politiske partier, kan være med til at bestemme, hvilke kandidater partiet skal opstille. Partimedlemmerne kan derudover give input til lokalpolitiske problemstillinger og beslutninger på bl.a. partimøder. Antallet af partimedlemmer er dog faldet markant over en lang periode. Mens partierne havde ca. 599.000 medlemmer i 1960, var antallet i 2024 blot 106.000 (Folketingets Oplysning 2025).
- **Direkte henvendelser til kommunalpolitikere og politiske partier:** Borgerne kan henvende sig direkte til politikerne i kommunalbestyrelsen og de partier, der

er repræsenteret i kommunalbestyrelsen. Dette kan de gøre både som privatpersoner og som repræsentanter for lokale organisationer etc. En spørgeskemaundersøgelse viser, at 15 % af borgerne selv har kontaktet en kommunalpolitiker inden for de seneste 2 år, og over 20 % af borgerne har kontaktet eller været aktiv i en gruppe eller forening om et lokalt spørgsmål (Pedersen m.fl. 2022).

- **Direkte henvendelser til den kommunale forvaltning:** Borgerne kan henvende sig direkte til den kommunale forvaltning angående aktuelle politiske spørgsmål. Dette kan de fx gøre i forbindelse med offentlige høringer om lokalpolitiske spørgsmål, som kommunerne i visse tilfælde er forpligtede til at afholde. Kommunerne er bl.a. forpligtede til at sende lokalplansforslag i offentlig høring (Bekendtgørelse af lov om planlægning 2024).
- **Medier:** Borgerne kan søge at påvirke kommunalpolitiske beslutninger gennem medier, både traditionelle nyhedsmedier og sociale medier. Flere undersøgelser blandt kommunalpolitikere indikerer, at indlæg og debatter på sociale medier kan have påvirket kommunalbestyrelsens debatter og derved i sidste ende dens beslutninger (Højbjerg og Madsen 2023; Pedersen og Thau 2019).
- **17.4-udvalg:** Styrelseslovens § 17, stk. 4 giver kommunerne mulighed for at nedsætte udvalg, som ikke blot består af kommunalpolitikere. Ofte vil sådanne 17.4-udvalg have både kommunalpolitikere og ikke-folkevalgte borgere som medlemmer, og almindelige borgere vil derigennem kunne påvirke den politiske beslutningsproces i kommunen, om end udvalgene ikke har formel beslutningskompetence. I bl.a. Gentofte Kommune anvendes 17.4-udvalg i meget høj grad, men mange andre kommuner har også anvendt muligheden for at nedsætte sådanne udvalg (Kjær 2020; Kjær, Opstrup, og Thomsen 2021; Pedersen og Thau 2019; Sørensen og Torfing 2019; Torfing og Ansell 2017).

Dette er ikke en udtømmende liste over de måder, hvorpå borgerne kan give input til de politiske beslutningsprocesser i de danske kommuner. Listens formål er i stedet at illustrere, at borgerne allerede i dag bliver inddraget og mellem valgene kan søge politisk indflydelse på forskellige måder. De tre redskaber, som vi i det følgende fokuserer på, supplerer således allerede eksisterende demokratiske kanaler.

2.2 Fokus på tre redskaber til borgerinddragelse

I denne rapport fokuserer vi på tre former for borgerinddragelse, som allerede anvendes eller kan anvendes i de danske kommuner: borgersamlings, borgerforslag og folkeafstemninger. Vores fokus på disse redskaber skyldes ikke en antagelse om, at de er bedre eller mere væsentlige end de indflydelseskkanaler, der er beskrevet ovenfor. Vores fokus skyldes i stedet, at de tre redskaber alle kan betragtes som

nyskabelser i kommunal kontekst. For to af redskaberne – borgersamlinger og borgerforslag i deres nuværende udformning – gælder det således, at deres anvendelse stadig er relativt ny i danske kommuner, selvom de har været anvendt i mange år i andre kontekster og lande. Derudover fik kommunerne i 2018 mulighed for at anvende det tredje redskab – folkeafstemninger – i en bindende form, hvor kommunalbestyrelsen er forpligtet til at følge resultatet. Denne mulighed er endnu ikke blevet taget i brug, og en anvendelse heraf vil derfor også udgøre en nyskabelse i kommunalpolitisk borgerinddragelse.

2.2.1 Borgersamlinger

Begrebet borgersamling dækker i en dansk kontekst typisk over en proces, hvor 20-50 borgere mødes flere gange for at drøfte et emne, som politikerne har bedt denne gruppe borgere om at give input på. Borgerne mødes typisk over flere dage, hvor de både hører oplæg fra eksperter og selv drøfter emnet. De borgere, som deltager i en borgersamling, vil typisk være udvalgt gennem en rekrutteringsproces i to trin (OECD 2020, 89). I første trin kan borgerne selv melde sig til, hvis de er interesserede i at deltage i borgersamlingen. I andet trin vil man trække lod blandt de interesserede borgere for at finde de 20-50, der skal være med i borgersamlingen. Denne lodtrækning vil typisk være stratificeret, så gruppen af udvalgte så vidt muligt afspejler kommunens befolkning eller en relevant delpopulation i forhold til faktorer som køn, alder, uddannelse og geografi. På baggrund af gruppens drøftelser udarbejder borgersamlingen en række anbefalinger og forslag til kommunalpolitikkerne. Kommunalpolitikkerne er ikke forpligtiget til at følge anbefalinger og forslag fra borgersamlingen.

Der er et overlap mellem begrebet borgersamlinger og beslægtede begreber som borgerpaneler, borgerjuryer, borgerting etc. Også i den internationale litteratur anvendes manges forskellige termer som fx 'citizens' assembly', 'citizens' jury', 'citizens' panel', 'consensus conferences' og 'deliberative mini-public'. Begreberne er ikke helt synonyme, og nogle aktører på området anvender de forskellige termer til at skelne mellem processer med forskelligt omfang i deltagerantal og tidsforbrug. I praksis er det dog vanskeligt at lave en helt tydelig afgrænsning mellem disse begreber, bl.a. fordi forskellige aktører ikke anvender begreberne konsistent. OECD har fx anvendt begrebet 'citizens' assembly' til meget omfattende processer, hvor deltagerne mødes over mange weekender (OECD 2020), men i andre tilfælde anvendes begrebet også om borgersamlinger, der forløber over blot én weekend (Suiter, Farrell, og O'Malley 2016). Der er heller ikke én konsistent oversættelse af disse begreber mellem engelsk og dansk. Nogle gange oversættes 'citizens' assembly' på dansk til begrebet 'borgerting' (Borgertinget på klimaområdet 2022), andre gange oversættes det på dansk til 'borgersamling' (We Do Democracy 2021).

Fordi borgersamlinger både kan variere i deres karakter og kaldes forskellige termer, kan det være vanskeligt at give et helt entydigt svar på, hvor lang tid borgersamlinger har været anvendt i danske kommuner. Så vidt vi kan se, er Københavns Kommunes borgersamling om Middelalderbyen i 2019 det første tilfælde af en kommunal inddragelsesproces i nyere tid, der eksplicit blev benævnt borgersamling (se bl.a. OECD 2023). Det betyder dog ikke, at de danske kommuner ikke tidligere har anvendt processer, hvor ikke-valgte borgere har drøftet politiske problemstillinger og givet input til kommunens politikere. Danske kommuner har tidligere arrangeret og afholdt borgermøder, workshops etc., om end disse processer som regel har været af kortere varighed (fx 1 dag), og som hovedregel ikke har været baseret på tilfældig udvælgelse af deltagerne (Hansen 2010). Borgersamlingerne deler også nogle fællestræk med de konsensuskonferencer, som Teknologirådet udviklede allerede 1980'erne (se bl.a. Klüver 1995), og Teknologirådet gennemførte fx også i 2003 en borgerhøring i Farum, hvor et tilfældigt udsnit af Farums borgere var indbudt til at give input til kommunens arbejde med bæredygtig udvikling (Teknologirådet 2003). Ligeledes afholdt flere kommuner i 2019 også folkehøringer om FN's verdensmål (Bjerre-Nielsen m.fl. 2019). Disse tidligere processer afviger som sagt på flere parametre i forhold til de borgersamlinger, der er gennemført i de senere år i danske kommuner. Vi nævner dem dog her for at vise, at borgersamlingerne til en vis grad kan opfattes som en del af en tradition for borgerinddragelse i Danmark, der rækker flere år tilbage end til Københavns Kommunes borgersamling om Middelalderbyen i 2019.

Når kommuner gennemfører borgersamlinger, er det som oftest understøttet af en ekstern partner. Den socialøkonomiske virksomhed We Do Democracy har fx understøttet mange af de seneste års borgersamlinger i de danske kommuner, herunder Københavns Kommunes borgersamling om Middelalderbyen. Virksomhedens ydelser omfatter bl.a. organisering, lodtrækning, facilitering og overlevering af de anbefalinger, som udformes på baggrund af borgersamlingen (We Do Democracy 2025). Virksomheden betoner, at den i sit arbejde med borgersamlinger lever op til OECD's principper om deliberative processer i offentlig beslutningstagning, som bl.a. indebærer, at den deliberative proces skal køres af et team, som er forskelligt fra den bestillende myndighed, og som opererer efter et armslængdeprincip (OECD 2022, 68).

Som beskrevet ovenfor sker udvælgelsen af deltagere i to trin – med stratificeret lodtrækning som det andet trin – for at sikre, at deltagerne i borgersamlinger afspejler kommunens befolkning eller en relevant delpopulation i forhold til faktorer som køn, alder, uddannelse og geografi. I praksis kan denne metode imidlertid være udfordret af, at visse grupper kun i begrænset omfang tilmelder sig. Hvis fx få unge tilmelder sig, kan man risikere, at antallet af tilmeldte unge er lavere end det antal, der kræves i den stratificerede lodtrækning, eller at gruppen bliver aldersmæssigt skæv, hvis blot få unge ombestemmer sig eller fravælger deltagelse, når de efter tilmelding kontaktes med besked om, at de er udtrukket. At unge kan være særlig vanskelige at rekruttere,

blev bl.a. tydeligt ved klimaborgersamlingen i Greve, som beskrives i Boks 2.1. Ved denne borgersamling var kun 9 af 356 tilmeldte mellem 16 og 25 år, selvom denne aldersgruppe udgjorde 12 % af alle borgere over 16 år i kommunen.

Boks 2.1 Eksempel på borgersamling

Klimaborgersamling i Greve

- I forbindelse med udarbejdelsen af en grøn strategi for Greve Kommune besluttede Greve kommunalbestyrelse at anvende en borgersamling. Borgersamlingen blev gennemført i samarbejde med We Do Democracy.
- Samtlige borgere over 16 år i Greve blev via e-Boks inviteret til at deltage i borgersamlingen, og borgersamlingen blev derudover annonceret på Facebook, plakater i byen etc. Der blev udsendt invitationer til 39.071 personer, og 356 personer tilmeldte sig. Blandt disse tilmeldte udtrak man 36 deltagere (samt 36 suppleanter) til borgersamlingen. Man anvendte en stratificeret udtrækning, hvor man tog hensyn til køn, alder, uddannelse og geografi.
- Klimaborgeretingets arbejde tog udgangspunkt i følgende opdrag: "Vi har brug for din hjælp til at forestille os en fremtid i Greve Kommune, hvor vi sammen omstiller til en CO₂-neutral og grøn hverdag. Hvordan kan vi hjælpe hinanden på tværs af vores kommune, lokale civilsamfund og erhvervsliv i arbejdet med at omsætte målet om CO₂-neutralitet til konkrete handlinger i hverdagslivet i Greve Kommune? Hvilke forbrugsområder kan vi med fordel arbejde med og hvordan?"
- I løbet af 3 måneder mødtes borgersamlingen seks gange. Ved disse møder fik deltagerne bl.a. oplæg fra en række eksperter, og borgersamlingens medlemmer drøftede det oplæg, som kommunalbestyrelsen havde givet dem.
- Borgersamlingen formulerede fem anbefalinger og 26 forslag til at opnå en CO₂-neutral hverdag i Greve Kommune. Disse anbefalinger og forslag blev afleveret til kommunalbestyrelsen i april 2022, og kommunalbestyrelsen har efterfølgende i flere omgange behandlet og svaret på borgersamlingens anbefalinger og forslag. I den klimahandlingsplan, som Greve kommunalbestyrelse vedtog i 2023, fremgår det også tydeligt, hvordan konkrete anbefalinger fra borgersamlingen indgår i klimahandlingsplanen.

Kilde: Greve Kommune (2022, 2023).

2.2.2 Borgerforslag

Mange danske kommuner har igennem de seneste år indført borgerforslag. Denne ordning giver borgerne mulighed for at stille konkrete politiske forslag vedrørende kommunen. Konkret kan borgerne stille et politisk forslag, typisk på kommunens hjemmeside, som andre borgere i kommunen derefter kan støtte, hvis de ønsker det. Hvis et tilstrækkeligt antal borgere støtter forslaget, vil det blive sat på dagsordenen til et møde i kommunalbestyrelsen, hvor kommunens politikere vil drøfte forslaget. Den borger, som har stillet forslaget, vil typisk også få lejlighed til at præsentere og motivere forslaget over for kommunalbestyrelsen. Politikerne er ikke forpligtigede til at følge borgerforslaget, men ordningen giver borgerne mulighed for at få sat spørgsmål på den politiske dagsorden.

Den præcise udformning af ordningen varierer en del mellem kommunerne. Der er fx stor forskel på antallet af borgere, som skal støtte et forslag, før det kommer på kommunalbestyrelsens dagsorden. I Frederiksberg Kommune har et borgerforslag fx tidligere krævet støtte fra mindst 2.000 voksne borgere med bopæl i kommunen for at komme på kommunalbestyrelsens dagsorden. Det svarer til ca. 2,2 % af de voksne borgere i kommunen. Frederiksbergs kommunalbestyrelse besluttede dog i marts 2026 at nedsætte kravet til 1.000 voksne borgere (Frederiksberg Kommune 2026). I Roskilde Kommune kommer et borgerforslag på kommunalbestyrelsens dagsorden, hvis det får støtte fra minimum 500 borgere i kommunen, og her har borgere mulighed for at støtte borgerforslag, hvis blot de er fyldt 15 år (Roskilde Kommune 2026). Et borgerforslag i Roskilde kan dermed komme på kommunalbestyrelsens dagsorden, hvis det får støtte fra 0,7 % af kommunens borgere på minimum 15 år.

Det varierer også fra kommune til kommune, hvorledes borgerne kan stille og støtte forslag. I Frederiksberg Kommune er det fx op til borgerne selv at oprette en underskriftsindsamling enten fysisk eller online. I mange andre kommuner, fx Roskilde, har kommunen en hjemmeside, hvor borgerne kan stille og støtte borgerforslag. Ligesom mange andre kommuner benytter Roskilde Kommune sig af en hjemmesideplatform til borgerforslag fra virksomheden Go Vocal (tidligere CitizenLab, etableret i 2015).

Endelig varierer det også, hvordan kommunalbestyrelserne behandler borgerforslag, der kommer på kommunalbestyrelsens dagsorden. I nogle tilfælde vil kommunalbestyrelsen uden videre drøftelse sende borgerforslaget videre til det relevante fagudvalg. For eksempel blev et borgerforslag om anlæggelse af en kunstgræsbane i Frederikssund præsenteret for kommunalbestyrelsen af forslagets initiativtager, hvorefter det – uden en egentlig politisk drøftelse i kommunalbestyrelsen – blev henvist til behandling i kommunens stående udvalg "Unge, fritid og idræt" (Frederikssund Kommune 2025). I andre tilfælde foregår der en egentlig politisk drøftelse, når borgerforslaget præsenteres i kommunalbestyrelsen.

I tillæg til almindelige borgerforslag kan kommunerne også vælge at lave særlige ordninger rettet mod bestemte grupper fx for at styrke deltagelsen blandt grupper, som ellers ikke er tilbøjelige til at deltage. I Rudersdal har borgere mellem 15 og 19 år fx mulighed for at stille ungeforslag, som behandles i kommunalbestyrelsen, hvis det opnår blot 30 stemmer inden for 90 dage – markant færre end de 200 stemmer, som et almindeligt borgerforslag i kommunen kræver.

Boks 2.2 Eksempel på borgerforslag

Københavnerforslag

- I Københavns Kommune har borgerne siden 2023 kunnet stille københavnerforslag. Et forslag skal have mindst tre medstillere, og det bliver politisk behandlet, hvis det opnår støtte fra 2.500 københavnere inden for 180 dage.
- Det er ikke altid let for borgerne at gennemskue, hvad kommunen må og kan gøre på forskellige områder. I Københavns Kommune gennemgår Borgerrepræsentationens sekretariat derfor alle forslag for at sikre, at de lever op til en række formelle krav. Et forslag kan bl.a. blive afvist, hvis det ikke vedrører de opgaver og den service, som kommunen har ansvar for, eller hvis det ikke kan gennemføres inden for gældende lovgivning. Sekretariatet yder desuden vejledning til forslagsstillere om mulige justeringer, der kan sikre, at forslagene opfylder de formelle kriterier.
- Det første københavnerforslag, der opnåede 2.500 stemmer, handlede om at indføre en behandlingsgaranti for københavnere, der er vokset op i hjem præget af misbrug. Forslaget lagde op til, at behandlingsgarantien skulle gælde for københavnere i alderen 14-35 år, som er belastet af at være vokset op i et hjem med alkohol- eller stofmisbrug. Behandlingen skulle sikre borgerne gratis og specialiseret hjælp inden for 90 dage. Københavnerforslaget om en behandlingsgaranti blev enstemmigt vedtaget af Københavns Borgerrepræsentation i 2024.

Kilde: Københavns Kommune (2026).

Borgerforslag findes også på nationalt niveau og EU-niveau. På nationalt niveau blev ordningen med borgerforslag indført i 2018. Under denne ordning kan borgere, der har stemmeret til folketingsvalg, stille et forslag på hjemmesiden borgerforslag.dk. Hvis forslaget inden for 180 dage opnår støtte fra minimum 50.000 borgere med stemmeret til folketingsvalg, fremsættes det som et beslutningsforslag i Folketinget. Siden ordningen blev indført, er der stillet mere end 2.000

borgerforslag. Lidt over halvtreds forslag har været behandlet i Folketinget efter at have opnået støtte fra minimum 50.000 borgere.

På EU-niveau trådte reglerne om det europæiske borgerinitiativ i kraft i 2012. Reglerne for denne ordning er efterfølgende blevet ændret flere gange. Under de nuværende regler kan en initiativgruppe på mindst syv EU-borgere fra mindst syv EU-lande registrere et borgerinitiativ. Hvis initiativet inden for 12 måneder får støtte fra minimum én million EU-borgere fra mindst syv EU-lande, har initiativtagerne ret til at mødes med Kommissionen og præsentere initiativet ved en offentlig høring i Europa-Parlamentet, og Kommissionen skal inden for 6 måneder forklare, hvorvidt den vil foreslå specifikke tiltag på baggrund af borgerinitiativet. Indtil videre har 11 borgerinitiativer modtaget svar fra Kommissionen efter at have opnået støtte fra et tilstrækkeligt antal EU-borgere (Europa-Kommissionen 2026).

Det bliver af og til diskuteret, om politikerne afviser for mange af de borgerforslag, der ender med at blive politisk behandlet. I forhold til kommunale borgerforslag viste en kortlægning i 2023, at 9 ud af 51 behandlede forslag var blevet vedtaget på tværs af 34 kommuner (Ballenstedt 2023). Dette har ført til en bekymring for, at borgerforslag kan medføre demokratisk skuffelse blandt borgerne, fordi de forventer indflydelse, som ikke indfries (Ballenstedt 2023). Det er dog væsentligt at bemærke, at borgerforslag – som vi beskriver i næste kapitel – også kan have indirekte demokratiske effekter ved at sætte en sag på dagsordenen. Selvom et forslag således ikke bliver vedtaget i kommunalbestyrelsen, kan det skabe opmærksomhed om et problem, hvilket kan øge sandsynligheden for, at det adresseres på anden vis.

2.2.3 Folkeafstemninger

Ved kommunale folkeafstemninger stemmer borgerne i en kommune om et specifikt politisk spørgsmål. Det er kommunalbestyrelsen, som har initiativretten til at udskrive kommunale folkeafstemninger i de danske kommuner. I flere andre lande har borgerne også mulighed for at tage initiativ til en kommunal folkeafstemning (Pedersen, Christensen, og Petersen 2023). Folkeafstemninger er i udgangspunktet ikke et nyt demokratisk redskab i Danmark hverken på nationalt eller kommunalt niveau. På nationalt niveau har der i Danmark været afholdt 20 folkeafstemninger – første gang i 1916 om salget af De Vestindiske Øer og senest i 2022 om afskaffelse af Danmarks forsvarsforbehold (Folketingets Oplysning 2022). Ligeledes er der afholdt en del kommunale folkeafstemninger. Der eksisterer ikke en komplet oversigt over disse kommunale folkeafstemninger i Danmark, men folkeafstemninger blev bl.a. anvendt i mange kommuner forud for strukturreformens vedtagelse i 2005. Der var således folkeafstemninger om kommunesammenlægninger i over hver tredje kommune (Kjær 2020). Der har også været afholdt senere afstemninger om kommunesammenlægninger, se Boks 2.3.

Sammenlægning af Holstebro og Struer?

- Borgerne i Holstebro Kommune og Struer Kommune kunne den 3. december 2015 stemme i en folkeafstemning vedrørende sammenlægning af de to kommuner (afstemningen fandt sted samme dag som den landsdækkende afstemning om det danske retsforbehold i EU).
- Borgerne i Struer kunne stemme ja eller nej til spørgsmålet: "Skal Struer Kommune og Holstebro Kommune sammenlægges til én kommune fra den 1. januar 2018?". I Holstebro Kommune kunne borgerne stemme ja eller nej til samme spørgsmål, dog med omvendt rækkefølge på de to kommuner i spørgsmålet.
- I begge kommuner var resultatet af folkeafstemningen et flertal imod en kommunesammenlægning. I Struer Kommune udgjorde nej-stemmerne 68 %, og i Holstebro Kommune var et flertal på 55 % imod sammenlægningen.
- Der var tale om en vejledende afstemning, men i det aftalegrundlag for kommunesammenlægning, som var udarbejdet af gruppeformændene i de to kommunalbestyrelser, fremgik det, at "de to byråd er sindet at følge resultatet af folkeafstemningen". På baggrund af folkeafstemningens resultat valgte politikerne derfor at lade være med at gå videre med sammenlægningen af de to kommuner.
- Spørgsmålet om kommunesammenlægning ville i øvrigt ikke kunne afgøres alene af de to kommuner, da kommunale grænseændringer skal godkendes af indenrigsministeren. Den daværende social- og indenrigsminister, Karen Ellemann, havde dog givet udtryk for støtte til de to kommuners initiativ.

Kilde: Folkebladet Lemvig (2015), Holstebro Kommune (2025) og Social- og Indenrigsministeriet (2015).

Folkeafstemninger er således et ret veletableret demokratisk redskab i de danske kommuner, men indtil nu har samtlige kommunale folkeafstemninger været *vejledende*. Ved sådanne vejledende folkeafstemninger er kommunalbestyrelsen ikke forpligtiget til at følge afstemningsresultaterne. I 2018 blev rammerne for kommunernes folkeafstemninger imidlertid ændret, da Folketinget indførte muligheden for, at kommunerne kan afholde *bindende* folkeafstemninger.

Kommunernes muligheder for bindende folkeafstemninger er beskrevet i kommunestyrelsesloven (bekendtgørelse af lov om kommunernes styrelse 2019).

Kommunalbestyrelser kan under disse nye regler vælge at udskrive en bindende folkeafstemning blandt borgerne i deres kommune. Resultatet af en sådan folkeafstemning vil binde kommunalbestyrelsen, så den ikke kan træffe en beslutning i strid med resultatet af folkeafstemningen, indtil der har været afholdt en ny folkeafstemning eller et kommunalvalg (jf. § 9 d). Der er i loven en række begrænsninger på, hvilke spørgsmål kommunerne kan sende til bindende folkeafstemninger. For eksempel må kommunerne ikke afholde en bindende folkeafstemning om kommunens skatter, afgifter og gebyrer (jf. § 9 b, stk. 2).¹ Kommunerne må dog afholde en bindende folkeafstemning om en lang række politiske spørgsmål. Af bemærkninger til lovforslaget om bindende folkeafstemninger står der bl.a., at kommunerne kan afholde disse om fx "en beslutning om placering af et nyt plejehjem eller andre kommunale institutioner, en beslutning om skolelukning, en beslutning om at overlade det til andre aktører end kommunen at udføre opgaver på beskæftigelsesområdet, en beslutning om, at andre kommuner kan foretage vielser i kommunen, en beslutning om indsendelse af en ansøgning til Økonomi- og Indenrigsministeriet om opdeling eller sammenlægning af kommuner osv." (Forslag til lov om ændring af lov om kommunernes styrelse, lov om kommunale og regionale valg og regionsloven 2017).

Lovændringen, der muliggjorde bindende folkeafstemninger, blev vedtaget med et stort flertal i Folketinget bestående af Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Venstre, Enhedslisten, Liberal Alliance, Alternativet, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti. Kun Radikale Venstre stemte imod. Der er dog på nuværende tidspunkt endnu ingen kommuner i Danmark, som har afholdt en sådan bindende folkeafstemning.

Ved bindende folkeafstemninger er kommunalbestyrelsen ikke kun forpligtet til at følge afstemningsresultatet. Styrelsesloven fastlægger også andre rammer for de bindende folkeafstemninger. Bindende folkeafstemninger skal således afholdes efter regler beskrevet i loven om kommunale og regionale valg. Det betyder bl.a., at alle borgere i kommunen med valgret til kommunalbestyrelsen også har ret til at deltage i en bindende kommunal folkeafstemning. Derudover skal der også udsendes valgkort til vælgerne, og der skal anvendes fysiske stemmesedler til afstemningen (jf. kapitel 11 a i lov om kommunale og regionale valg). I modsætning hertil kan kommunalbestyrelserne ved vejledende folkeafstemninger vælge, hvilke borgere i kommunen der skal have ret til at deltage i folkeafstemningen, og man kan vælge en anden afstemningsform. Da Rudersdal Kommune fx afholdt en vejledende folkeafstemning om skolesammenlægning i et skoledistrikt, var det således kun borgere med tilknytning til dette skoledistrikt, der havde stemmeret i folkeafstemningen, og afstemningen blev foretaget digitalt, dog med fysisk afstemning for borgere fritaget fra Digital Post (Rudersdal Kommune 2022).

¹ For de politiske overvejelser bag hver af de fem emnebegrænsninger, se afsnit 3.1.2.4.2.1-3.1.2.4.2.5 i bemærkningerne til lovforslag 2017/1 LSF 191.

Endelig er det værd at være opmærksom på, at afstemninger foretaget af andre aktører end kommunalbestyrelsen også i nogle tilfælde kan have en betydning for kommunale beslutninger. For eksempel tog Hou Fællesforum/lokalråd i 2019 initiativ til en afstemning om stavemåden på landsbyen, og kommunalbestyrelsen valgte efterfølgende af følge afstemningsresultatet, der viste et overvældende flertal for at ændre stavemåde fra Hov til Hou (DR 2019).

Der findes ikke en fuldstændig opgørelse over, hvor ofte kommunalbestyrelserne følger afstemningsresultaterne fra vejledende folkeafstemninger. Det mest typiske udfald synes at være, at kommunalbestyrelsen retter sig efter afstemningsresultatet. Der kan dog peges på undtagelser. For eksempel har man i Tønder Kommune afholdt vejledende folkeafstemninger om grønne energiprojekter, hvor personer, der bor tæt på projekterne, har kunnet deltage i afstemningen. Her har man ikke i alle tilfælde fulgt flertallet i de vejledende afstemninger. Efter en afstemning om et planlagt solcelleprojekt ved Ballum valgte kommunalbestyrelsen fx at gå videre med projektet, selvom et flertal af naboerne til projektet stemte nej (Bjerre 2025). Ved den vejledende afstemning om dette projekt havde 30 % stemt ja, 64 % stemt nej og 6 % stemt blankt. I alt 101 borgere stemte ud af de 257 borgere, som var berettigede til at deltage i folkeafstemningen, svarende til en valgdeltagelse på 39 % (Tønder Kommune 2026).

3 Centrale hensyn ved borgerinddragelse

I dette kapitel ser vi nærmere på en række centrale hensyn, der kan være relevante, når fordele og ulemper ved forskellige typer demokratisk innovation diskuteres. For hvert hensyn gennemgår vi, hvordan hvert af de tre redskaber forholder sig til hensynet. Kapitlet giver på denne måde en oversigt over en række af de argumenter, som er blevet fremført for og imod de tre redskaber. Kapitlet bygger på et bredt udvalg af kilder. Vi trækker både på demokratiteori og videnskabelig litteratur om effekterne af forskellige former for borgerinddragelse, på argumenter og erfaringer fremkommet gennem interviews med politikere, embedsfolk og organisationer, der arbejder med demokratisk innovation i kommunerne, og på argumenter, som har været fremført i den offentlige debat eller medierne.

De fire hensyn, som kapitlet fokuserer på, er følgende:

- Folkelig indflydelse
- Bred inddragelse
- Velovervejede beslutninger
- Økonomiske konsekvenser.

Der findes mange forskellige opfattelser af, hvad demokrati indebærer og bør indebære (se fx Held 2006). De fire hensyn, vi fokuserer på her, anses for at være vigtige på tværs af flere forskellige demokratimodeller, men vægtningen af dem varierer. For eksempel vægtes hensynet til bred inddragelse meget højt blandt tilhængere af deltagelsesdemokrati, mens fortalere for fx konkurrencedemokrati lægger mindre vægt på dette hensyn (Held 2006; Pateman 2012; Schumpeter 1942). De første tre hensyn er hentet fra Smith (2009), som også har samlet en række af de centrale argumenter, vi behandler i dette kapitel. Det fjerde hensyn, økonomiske konsekvenser, er tilføjet på baggrund af samtaler med politikere, embedsfolk og praktikere.

Som vi viser i kapitlet, kan de forskellige redskaber have forskellige styrker og svagheder i forhold til de fire hensyn. For eksempel er det blevet fremført, at bindende folkeafstemninger i høj grad bidrager til folkelig indflydelse, men det er også blevet indvendt, at de ikke nødvendigvis fører til mere velovervejede beslutninger. Omvendt fremhæves det ofte som en fordel ved borgersamlinger, at de kan føre til mere velovervejede beslutninger, men til gengæld deltager kun en lille del af befolkningen i hver borgersamling. Et enkelt demokratisk redskab kan således

sjældent understøtte alle hensyn i lige høj grad (Warren 2017, 41). Det betyder, at synet på redskaberne i høj grad afhænger af, hvilke hensyn man vægter højest, og hvilke udfordringer i lokaldemokratiet – om nogen – man mener, at redskaberne skal adressere.

3.1 Folkelig indflydelse

Folkelig indflydelse handler om, hvorvidt borgerne er i stand til at have egentlig indflydelse på den politiske beslutningsproces (Smith 2009, 12). Folkelig indflydelse er en central demokratisk værdi, da folkestyre i sagens natur ikke kan være folkestyre, hvis borgerne ikke har mulighed for at påvirke de beslutninger, som træffes.

Forslag om demokratisk innovation tager ofte udgangspunkt i, at borgerne ikke har – eller i hvert fald ikke føler at have – tilstrækkelig indflydelse inden for rammerne af det eksisterende repræsentative demokrati. Dette perspektiv finder man også i danske debatter om borgerinddragelse. For eksempel fremhæver tænketanken Mandag Morgen og analysebureauet Analyse & Tal i rapporten "Demokratisk Mistillid", at mange borgere føler sig sat uden for indflydelse, og at der "er et ønske om lettere adgang til konkret politisk indflydelse, fx gennem flere borgersamlinger, folkeafstemninger og en enklere proces for at stille borgerforslag" (Dahl m.fl. 2025). Tidligere international forskning viser ligeledes, at støtten til brug af folkeafstemninger og borgersamlinger er større blandt borgere, der har mistillid til politikere og mener, at det ikke gør en forskel, hvem man stemmer på (Bedock og Pilet 2021; Pilet m.fl. 2024). I de følgende underafsnit ser vi nærmere på, hvorvidt og hvorledes hensynet til folkelig indflydelse tilgodeses ved brugen af de tre demokratiske redskaber: borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger.

Borgersamlinger er som beskrevet i afsnit 2.2.1 vejledende. Borgerne i en borgersamling kan give anbefalinger om et givet spørgsmål, men den endelige beslutningskompetence ligger hos kommunalbestyrelsen. Borgernes indflydelse afhænger dermed af, om politikerne vælger at følge deres anbefalinger. Dette er blevet fremhævet som en potentiel udfordring, da borgerne kan opleve, at deres bidrag ikke bliver taget alvorligt – eller i værste fald, at de er med til at legitimere en politik, de reelt ikke har indflydelse på (Brandt Jensen, Langkjær, og Tønder 2024; Goodin og Dryzek 2006, 233; Hammond 2021). Praktikere, der arbejder med borgersamlinger, synes at være meget opmærksomme på denne problematik. Blandt andet understreger OECD i sine retningslinjer for borgerinddragelse, at beslutningstagere skal være tydelige omkring, hvordan de anvender borgernes anbefalinger, og at de bør give begrundede forklaringer, hvis de vælger ikke at følge dem (OECD 2020, 118). På samme måde fremhæver fx We Do Democracy vigtigheden af, at borgersamlinger baseres på, at politikerne skal "forpligte sig til at modtage borgernes

anbefaling" og "lade borgernes bidrag kvalificere et komplekst politisk spørgsmål (...) på linje med andre ekspertbidrag" (Galster 2019).

Et andet kendetegn ved borgersamlinger er, at det typisk anbefales, at de afholdes og organiseres uafhængigt af de politikere, som nedsætter dem. I OECD's anbefalinger står det bl.a.: "Processen bør gennemføres af et uafhængigt koordinerende team, som er adskilt fra den offentlige myndighed, som er opdragsgiver. Den endelige beslutningskompetence vedrørende procesmæssige afgørelser bør ligge hos de uafhængige koordinatører frem for hos den ordregivende myndighed." (OECD 2020, 119).²

Formålet med denne uafhængighed er at sikre, at borgerne ikke bliver unødigt påvirket af opdragsgiveren, hvilket ligeledes kan ses som en bestræbelse på at styrke den folkelige indflydelse. Det er imidlertid også blevet påpeget, at det er vigtigt, at uafhængigheden ikke medfører en afkobling fra det politiske system, da dialog mellem de deltagende aktører kan bidrage til, at borgersamlingens råd efterfølgende omsættes til politik. På baggrund af erfaringer med klimaborgering i Danmark og Skotland påpeger Brandt Jensen m.fl. (2024, 24-25) bl.a., at det er gavnligt, hvis der er løbende dialog mellem repræsentanter for politikerne og det uafhængige sekretariat, som organiserer borgersamlingen. I vores baggrundsinterviews og ved offentlige arrangementer om borgerinddragelse er vi ligeledes stødt på synspunktet, at borgersamlinger måske kan få større indflydelse på den førte politik, hvis der i løbet af borgersamlingsprocessen er dialog mellem de deltagende borgere og de politikere, der senere skal modtage borgersamlingens anbefalinger. En direkte involvering af politikere i borgersamlingsprocessen vil dog bryde med, hvordan borgersamlinger typisk afholdes, og hvordan princippet om uafhængighed typisk fortolkes. Det er i denne sammenhæng værd at bemærke, at en sådan involvering er central ved brug af andre redskaber såsom 17.4-udvalg. Ideen med disse udvalg er netop, at borgere og politikere indgår i en proces, hvor de arbejder tæt sammen om at finde løsninger og anbefalinger i forhold til et politisk spørgsmål.

Et tredje kendetegn ved borgersamlinger er, at det er kommunalbestyrelsen, der beslutter, hvilke borgersamlinger der skal nedsættes, og hvilke spørgsmål borgersamlingerne skal behandle (se fx Smith 2009, 89). Dermed bevarer politikerne indirekte en vis kontrol over, hvilke anbefalinger de modtager fra borgersamlinger. Den begrænsede borgerindflydelse i den indledende fase kan bunde i rent praktiske forhold. Det kan være vanskeligt for borgere at deltage i den indledende fase, hvor problemer defineres, da denne fase ofte vil kræve viden og overblik over et givet emne, som borgerne ikke nødvendigvis besidder på forhånd (Smith 2009). Dette

² VIVEs oversættelse. Det originale citat lyder på engelsk: "The process should be run by an arm's length coordinating team different from the commissioning public authority. The final call regarding process decisions should be with the arm's length coordinators rather than the commissioning authorities."

forhold er heller ikke unikt for borgersamlinger, da det også gælder for mere traditionelle former for borgerinddragelse såsom dialogmøder og 17.4-udvalg.

Borgerforslag er som beskrevet i afsnit 2.2.1 også vejledende, da politikerne i kommunalbestyrelsen ikke er forpligtede til at vedtage de indkomne forslag. Det er af denne grund blevet hævdet, at borgerforslag kun i begrænset omfang styrker borgernes indflydelse over politik (se fx Altman 2010, 7). I tråd hermed viser en kortlægning, at det er de færreste borgerforslag i danske kommuner, der opnår det nødvendige antal underskrifter, som faktisk bliver vedtaget (Ballenstedt 2023). Det betyder dog ikke nødvendigvis, at borgerforslag er uden politisk betydning. I modsætning til mange andre former for inddragelse giver borgerforslag borgerne mulighed for selv at sætte en sag på den politiske dagsorden. Borgerforslag kan dermed være et middel til at få politikerne til at forholde sig til emner, de ellers ikke ville have behandlet. Desuden påpegede en kommunalpolitiker i forbindelse med tilblivelsen af denne rapport, at politikerne løbende kan bruge oversigten over borgerforslag og deres opbakning som en indikator for, hvad der optager lokalsamfundet. På den måde kan selv borgerforslag, der ikke opnår det nødvendige antal underskrifter, fungere som input til den politiske proces.

Folkeafstemninger fremhæves ofte som et redskab, der kan styrke den folkelige indflydelse. Dette synes næsten indlysende. Gennem folkeafstemninger kan borgerne få direkte indflydelse på de politiske beslutninger i stedet for at have indirekte indflydelse gennem valgte repræsentanter. Der er dog to væsentlige forbehold for denne konklusion. For det første har kommunalbestyrelser som beskrevet i Kapitel 2 mulighed for at udskrive både vejledende og bindende folkeafstemninger, men der er endnu ikke blevet afholdt en bindende afstemning. Folkeafstemninger anvendes altså typisk til at informere beslutninger truffet i kommunalbestyrelsen – ikke som et alternativ til det repræsentative demokrati.

For det andet er det kommunalbestyrelsen, der beslutter, om der skal afholdes en folkeafstemning, uanset om den er bindende eller vejledende. Det betyder, at politikerne kan bestemme, hvornår og hvilke spørgsmål borgerne kan stemme om. Dermed er folkeafstemninger ligesom borgersamlinger et eksempel på, hvordan politikerne bevarer styringen over den politiske dagsorden i forbindelse med borgerinddragelse. Der eksisterer i andre lande borgerdrevne folkeafstemninger, hvor borgere selv kan tage initiativ til en afstemning ved at indsamle et vist antal underskrifter (Pedersen, Christensen, og Petersen 2023). Som beskrevet i Kapitel 2 findes denne mulighed dog ikke i Danmark i dag.

3.2 Velovervejede beslutninger

Der er en bred enighed om, at det er en fordel, hvis demokratiske processer fører til velovervejede beslutninger. Der kan dog være uenighed om, hvad det præcist vil sige, at en beslutning er velovervejet. I det følgende fokuserer vi på to aspekter, der ofte fremhæves som forudsætninger for velovervejede beslutninger af både demokratiteoretikere og praktikere, der arbejder med demokratisk innovation. For det første fremhæves det ofte, at velovervejede beslutninger kræver viden om relevante fakta (Smith 2009, 24-25). Det betyder bl.a., at beslutningstagerne bør have indsigt i, hvad påtænkte beslutninger indebærer, og hvilke konsekvenser de kan have. Hvis man fx overvejer at udvide en havn, kan relevante fakta omfatte detaljer vedr. forskellige scenarier for udvidelsen samt deres økonomiske og miljømæssige konsekvenser.

Velovervejede beslutninger er dog ikke blot et spørgsmål om at have styr på fakta. Blandt demokratiteoretikere og praktikere nævnes det ofte, at velovervejede beslutninger også kræver, at deltagerne i beslutningsprocessen er i stand til at se en sag fra andre perspektiver end deres egne (Smith 2009, 24-25). Andre mennesker har andre erfaringer og kan blive påvirket af en beslutning på en anden måde end én selv. Det er derfor væsentligt at forsøge at sætte sig i deres sted, hvilket øger sandsynligheden for, at beslutningen vil bero på argumenter, der ikke blot tager udgangspunkt i én bestemt gruppes interesser.

Af og til fremføres det som et argument for demokratisk innovation, at de nuværende demokratiske institutioner ikke i tilstrækkelig grad giver mulighed for velovervejede beslutninger. Der er dog ikke enighed om, hvorvidt øget borgerinddragelse generelt vil føre til bedre beslutninger. Klassiske og moderne fortalere for såkaldt demokratisk elitisme har bl.a. argumenteret for, at almindelige borgere generelt har ringere kompetencer end politikere, og at velovervejede beslutninger derfor bedst træffes af netop professionelle politikere (Higley 2024; Schumpeter 1942). Denne mere principielle diskussion om borgernes kompetencer til at indgå i politik er et klassisk og grundlæggende spørgsmål i demokratisk teori, og det er ikke et spørgsmål, som bliver besvaret i denne rapport. I stedet fokuserer vi i de følgende afsnit på, hvorledes hensynet til velovervejede beslutninger konkret spiller sammen med de tre specifikke redskaber.

Borgersamlinger designes ofte med henblik på netop at sikre velovervejede beslutninger (Smith 2009, 94). For eksempel modtager de deltagende borgere ofte skriftligt materiale om den pågældende sag, inden samlingen begynder, og de modtager undervejs oplæg fra eksperter. Derudover har deltagerne mulighed for at indgå i dialog med andre deltagere, og disse samtaler ledes typisk af en moderator, som skal sikre, at alle får mulighed for at komme til orde. Det er således tydeligt, at begge aspekter af velovervejede beslutninger – det solide faktuelle grundlag og muligheden for at lytte til hinandens perspektiver – prioriteres.

Borgerforslag kan i udgangspunktet have de samme potentielle udfordringer i forhold til velovervejede beslutninger som folkeafstemninger (se næste afsnit). For eksempel kan man sætte spørgsmålstejn ved, om borgerne nødvendigvis besidder den saglige viden, der er nødvendig for at vurdere hensigtsmæssigheden af et forslag. Ydermere kan en eventuel mangel på faktisk viden også gøre det vanskeligere for borgerne at formulere og fremsætte forslag. Hvis et kommunalt borgerforslag skal have mulighed for at blive omsat til politik, kræver det fx, at det tager udgangspunkt i handlinger, som kommunerne har beføjelser til at foretage. Det er dog ikke altid klart for borgerne, hvilke beføjelser kommunerne har, hvilket kan føre til, at der fremsættes og indsamles stemmer til forslag, som ligger uden for kommunernes kompetence. Erfaringerne fra de danske kommuner viser, at dette kan være et problem. For eksempel har kommunalbestyrelsen i Rudersdal Kommune flere gange måttet forholde sig til borgerforslag om blødgøring af vand, selvom beslutning om etablering af blødgøringsanlæg på vandværker alene kan tages af vandforsyningernes bestyrelser, ikke af kommunalbestyrelsen (Rudersdal Kommune 2025). For at imødegå denne udfordring har man som beskrevet i Kapitel 2 fx indført en procedure i Københavns Kommune, hvor alle indkomne forslag kontrolleres for at sikre, at de overholder de formelle krav.

Derudover er det væsentligt at bemærke, at alle borgerforslag, der opnår det påkrævede antal stemmer, vil overgå til udvalgsbehandling i kommunen på samme måde som almindelige forslag fra kommunalbestyrelsesmedlemmer. Der er således flere trin fra formulering af borgerforslag til eventuel politisk beslutning i en kommune, og politikerne i det relevante udvalg kan således også bidrage til, at der i sidste ende træffes en velovervejet beslutning.

Folkeafstemninger er blevet kritiseret for, at de potentielt leder til beslutninger, som ikke er så velovervejede (Smith 2009, 125-133). Denne kritik af folkeafstemninger er bl.a. baseret på, at flere undersøgelser viser, at almindelige borgere typisk besidder ganske sparsom faktisk viden om konkrete politiske forhold (Delli Carpini og Keeter 1996).

Synspunktet om, at almindelige borgere ikke har tilstrækkelig politisk viden til at afgive en velovervejet stemme i folkeafstemninger er dog ikke uimodsagt. For det første er det et åbent spørgsmål om, hvorvidt de undersøgelser, som viser et lavt vidensniveau blandt borgerne, reelt måler den viden, borgerne reelt har brug for, når de skal tage stilling til politiske spørgsmål (se fx Lupia 2006). For det andet er det blevet påpeget, at borgerne ofte kan tage ganske fornuftige beslutninger i forbindelse med folkeafstemninger ved at følge anbefalinger fra organisationer eller partier, de stoler på (Lupia 1994). For det tredje er det vigtigt at være opmærksom på, at meget forskning inden for dette felt tager udgangspunkt i vidensniveauet blandt amerikanske borgere, og flere undersøgelser indikerer, at danske borgere faktisk har et relativt højt niveau af politisk viden sammenlignet med USA og andre lande (Fraile 2013; Hesstvedt 2018).

For det fjerde viser undersøgelser også, at borgerne tilegner sig politisk relevant viden op mod folkeafstemninger (Petitpas og Sciarini 2025).

3.3 Bred deltagelse

Bred deltagelse fremhæves ofte som et væsentligt demokratisk gode (Smith 2009, 21). Den centrale idé er, at det ikke kun skal være en bestemt befolkningsgruppe eller en snæver elite, der har mulighed for at påvirke den politiske proces. Ved at indtage en bredere gruppe af borgere kan man bl.a. skabe en mere nuanceret debat og sikre, at beslutningerne i højere grad tilgodeser forskellige dele af samfundet.

Bredden af deltagelse er i første omgang et spørgsmål om, hvem der har ret til at deltage. Mange demokratiske kampe i det 19. og 20. århundrede fokuserede således på at udbrede formelle rettigheder som fx stemmeret til grupper som kvinder, tjenestefolk, fattige og tidligere straffede (Koefoed 2024). Bredden af deltagelsen afhænger dog ikke blot af udbredelsen af formelle rettigheder. Det er også et spørgsmål om, hvor mange og ikke mindst hvem der bruger deres ret til at deltage. Blandt fortalere for demokratisk innovation er det netop i forhold til disse parametre, at eksisterende repræsentative demokratier angiveligt har udfordringer. Særligt to udfordringer betones ofte af fortalere.

For det første fremhæves det ofte, at folkevalgte repræsentanter sjældent afspejler befolkningen deskriptivt i forhold til demografiske, sociale eller kulturelle karakteristika. Særligt påpeges det, at politikere typisk adskiller sig fra den brede befolkning ved at være ældre, have en længere uddannelse og oftere være mænd. Dette betragter nogle som en skævvridning i forhold til den befolkning, de er valgt til at repræsentere (se fx Arnesen m.fl. 2022, 7). Et ofte fremført argument er, at denne skævvridning kan svække repræsentationen, hvis de nævnte karakteristika har betydning for de holdninger og perspektiver, politikerne fremfører, og de beslutninger, de træffer (Pitkin 1967, 63).

For det andet fremføres det, at de politiske partier i dag har betydelig færre medlemmer end tidligere. Mens partierne havde ca. 599.000 medlemmer i 1960, var antallet i 2024 blot 106.000 (Folketingets Oplysning 2025). Dette tolker nogle som en svækkelse af demokratiet, hvor færre borgere deltager direkte i de politiske processer. Forskning fra både Danmark og andre lande viser imidlertid, at partimedlemmer i dag ikke nødvendigvis adskiller sig mere fra befolkningen end tidligere, når det gælder demografi og uddannelsesniveau (se fx Scarrow og Gezgor 2010).

Borgersamlinger er kendetegnet ved, at der kun deltager en meget lille del af kommunens befolkning – typisk 20-50 borgere. I udgangspunktet er der således ikke en bred deltagelse i borgersamlinger målt på antallet af deltagere. Det er dog en væsentlig pointe, at deltagerne i borgersamlinger udvælges gennem stratificeret lodtrækning blandt de frivilligt tilmeldte, så borgersamlingen så vidt muligt afspejler den øvrige befolkning med hensyn til forhold som køn, alder, uddannelse og geografi. Denne udvælgelsesmetode fremhæves ofte som en afgørende styrke ved borgersamlinger, da den kan sikre en bredere demografisk sammensætning end traditionelle repræsentative organer som byråd. Særligt fremhæves det, at borgersamlinger kan inddrage grupper, der normalt ikke deltager aktivt i politik eller beslutningsprocesser. Erfaringerne viser dog også, at det kan være vanskeligt at sikre, at deltagerne i borgersamlinger er repræsentative. Blandt andet har det vist sig, at det kan være vanskeligt at rekruttere unge borgere til at deltage. Ved den fælleskommunale ungeborgersamling, som involverede unge fra Greve, Vejle, Nyborg, Herning og Guldborgsund, blev dette bl.a. håndteret ved, at deltagerne blev aflønnet for deres deltagelse (We Do Democracy 2026, 37). Derudover er det væsentligt at være opmærksom på, at selv i det omfang borgersamlinger er repræsentative i forhold til kommunens borgere på demografiske faktorer som køn, alder, uddannelse og geografi, er det ikke nødvendigvis givet, at deltagerne også er repræsentative, når det handler om deres politiske holdninger. Dette spørgsmål vender vi tilbage til i afsnit 4.4.1.

Borgerforslag er et demokratisk redskab, hvor alle borgere i en kommune har mulighed for at fremsætte og støtte forslag (i nogle kommuner er det også muligt for borgere under 18 år at stille og støtte forslag, se afsnit 2.2.2). Dette understøtter en bred demokratisk deltagelse. Igen er det dog vigtigt at skelne mellem formelle rettigheder og reelle muligheder for at påvirke den politiske proces. Forskning, særligt fra USA, viser bl.a., at underskriftindsamlinger har størst sandsynlighed for at nå deres mål, når de bakkes op af enkeltpersoner eller organisationer med økonomiske og organisatoriske ressourcer til at drive en understøttende kampagne (Smith 2009, 116). I en dansk kommunal kontekst synes denne udfordring dog at være mindre udtalt, da det absolutte antal påkrævede underskrifter ofte er relativt lavt – typisk under 1.000. Dette reducerer betydningen af økonomiske ressourcer og kan gøre det lettere for flere borgere, herunder grupper med færre ressourcer, at påvirke den førte politik gennem borgerforslag.

Folkeafstemninger fremhæves også som et middel til at sikre bred demokratisk deltagelse. Folkeafstemningers styrke ligger i, at alle borgere i en kommune eller den relevante målgruppe har mulighed for at stemme, hvorfor antallet af deltagende borgere potentielt kan blive meget højt. Et eksempel er afstemningen om sammenlægningen af Holstebro og Struer kommuner, hvor over 70 % af vælgerne i begge kommuner stemte. Erfaringer fra bl.a. Schweiz tyder dog på, at deltagelsen i folkeafstemninger falder, når de afholdes hyppigt (Blais 2014; Dermont 2016; Smith 2009, 114). Samtidig er folkeafstemninger blevet kritiseret for at være præget af

social skævhed, da omfanget af deltagelse typisk varierer på tværs af fx uddannelsesniveau (Smith 2009, 115). Folkeafstemninger kan således engagere mange flere borgere end fx borgersamlinger, men borgerne vil som helhed typisk være mindre repræsentative i forhold til demografiske og sociale karakteristika.

3.4 Økonomiske konsekvenser

I dette afsnit ser vi på, hvad borgerinddragelse kan betyde for den kommunale økonomi. Borgerinddragelse kan potentielt have både direkte og indirekte økonomiske konsekvenser. De direkte økonomiske konsekvenser dækker over de umiddelbare offentlige udgifter ved borgerinddragelse, fx udgifter i forbindelse med afholdelse af en borgersamling eller en folkeafstemning. De indirekte økonomiske konsekvenser dækker over, hvorvidt borgerinddragelse generelt fører til et højere eller lavere offentligt udgiftsniveau eller ændrede økonomiske prioriteringer i kommunen, fx prioriteringer af nogle velfærdsområder frem for andre.

I forhold til de indirekte omkostninger har der været en generel bekymring om, at mere direkte borgerindflydelse vil føre til større offentlige udgifter samt underskud på de offentlige budgetter eller, modsat, medføre en dramatisk mindskning af de offentlige budgetter, fordi borgerne ville modsætte sig offentlige udgifter, der ikke gavner dem selv (Feld, Fischer, og Kirchgässner 2010; Lupia og Matsusaka 2004). Disse bekymringer stemmer dog ikke overens med de faktiske erfaringer fra udlandet. I nogle tilfælde vil borgerinddragelse kunne føre til andre økonomiske prioriteringer, men selv i de tilfælde, hvor borgerne har fået væsentlig direkte indflydelse på den offentlige økonomi, fx gennem bindende og borgerdrevne folkeafstemninger, har det generelt ikke ført til dramatiske ændringer eller underskud på de offentlige budgetter. Frygten for, at borgerinddragelse fører til massiv gældsætning eller dramatiske ændringer i de offentlige budgetters størrelser, understøttes med andre ord ikke af den eksisterende forskning (Pedersen, Christensen, og Petersen 2023, 45-48).

Samtidig har de demokratiske redskaber, vi undersøger i denne rapport, karakteristika, som gør det mindre sandsynligt, at de skulle have væsentlige indirekte økonomiske konsekvenser. Borgersamlinger, borgerforslag og vejledende folkeafstemninger binder ikke kommunalpolitikerne, og i det omfang kommunalpolitikerne er uenige i borgernes økonomiske forslag og prioriteringer, vil de således kunne afvise borgernes input. Kommunalpolitikerne kan i sagens natur ikke se bort fra resultaterne af en bindende folkeafstemning, men den nuværende lovgivning sætter som beskrevet i Kapitel 2 samtidig en række begrænsninger for, hvilke emner der kan gøres til genstand for bindende folkeafstemning. Der kan fx ikke afholdes bindende afstemninger om størrelsen af kommuneskatten (Pedersen, Christensen, og Petersen 2023, 75).

I forhold til direkte økonomiske konsekvenser er det tilfældet, at ingen af de tre redskaber er gratis at anvende. Brugen heraf forudsætter altså, at kommuner afsætter midler hertil. Nogle af vores interviewpersoner gav udtryk for, at det kan være svært at prioritere borgerinddragelse, når der samtidig er et stærkt ønske om at prioritere velfærden og den direkte service over for borgerne. Hensynet til at inddrage borgerne – og til at styrke den folkelige indflydelse og sikre velovervejede beslutninger og bred deltagelse – skal derfor afvejes over for finansieringshensyn. Omkostningerne ved hvert af redskaberne afhænger dog i høj grad af, hvordan de implementeres. I det følgende belyser vi nogle af de direkte omkostninger, som anvendelse af hvert redskab indebærer, og nogle af de valg, som er afgørende for udgifternes størrelse.

Borgersamlinger medfører typisk flere typer udgifter for kommunen. Da borgersamlingerne ofte understøttes af en ekstern aktør, vil der typisk være en udgift forbundet med denne aktørs ydelser. Enkelte interviewpersoner pegede på denne udgift som en hindring for at gennemføre flere borgersamlinger og fremhævede, at det ville være en fordel, hvis kommunerne i højere grad selv kunne organisere og afholde samlingerne. Dette kræver dog opbygning af intern kapacitet – hvilket især kan være vanskeligt i mindre kommuner – og det kan samtidig gøre det sværere at leve op til fx OECD's retningslinjer for deliberative processer, som foreskriver, at disse afholdes af teams, der er eksterne i forhold til den rekvirerende myndighed (OECD 2022). Foruden udgifter til en ekstern aktør kræver afholdelse af borgersamlinger også, at der i forvaltningen afsættes medarbejderressourcer til at koordinere processen, og flere interviewpersoner beskrev desuden, at kommunale medarbejdere også fungerede som fx bordværter ved de enkelte samlinger. Derudover kræver borgersamlinger også, at der afsættes ressourcer til at sikre, at der bliver fulgt op på anbefalingerne, og at de bliver omsat til konkret politik.

Borgerforslag kan som beskrevet i Kapitel 2 implementeres på ganske forskellig vis, og den konkrete model er afgørende for, hvor store de økonomiske omkostninger er for kommunerne. I Frederiksberg Kommune må borgerne fx selv bestemme, hvordan de indsamler støtteerklæringer, mens en lang række andre kommuner mod betaling anvender platformen Go Vocal. Derudover vil de løbende udgifter til at administrere borgerforslagsordningerne også variere afhængigt af, hvordan de implementeres. Som vi ligeledes beskrev i Kapitel 2, har Københavns Kommune valgt, at Borgerrepræsentationens Sekretariat gennemgår alle indkomne forslag for at kontrollere, om de overholder formalia. Der ydes samtidig en vis vejledning til forslagsstillerne, så de kan leve op til kravene til forslagene. Denne bistand kræver naturligvis ressourcer, men bidrager til gengæld til at sikre, at der ikke indsamles stemmer til forslag, som i sidste ende må afvises, fx fordi de vedrører tiltag, som kommunerne ikke har myndighed til at iværksætte.

Ved **folkeafstemninger** afhænger udgifterne i høj grad af, om der er tale om en bindende eller vejledende folkeafstemning. Som beskrevet i Kapitel 2 er der ikke fastsat krav til, hvordan en vejledende folkeafstemning skal gennemføres, og kommunerne kan fx anvende almindelige surveyværktøjer, når afstemningen afholdes. I Rudersdal Kommune blev den førnævnte afstemning om skolesammenlægning fx gennemført ved brug af spørgeskemaprogrammet SurveyXact (Rudersdal Kommune 2022). Hvis der derimod afholdes en bindende folkeafstemning, skal den gennemføres efter reglerne i loven om kommunale og regionale valg. Som beskrevet indebærer dette bl.a., at der skal udsendes valgkort og anvendes fysiske stemmesedler. Derudover er det ikke muligt at begrænse kredsen af stemmeberettigede til særlige grupper, som det fx var tilfældet ved den vejledende afstemning i Rudersdal. Alt andet lige medfører dette, at bindende folkeafstemninger ofte vil være betydelig mere omkostningsfulde for kommunerne at afholde.³

³ Se Pedersen m.fl. (2023) for en detaljeret diskussion af udgifterne til bindende folkeafstemninger.

4 Holdninger og lyst til at deltage

Ligesom ved andre politiske beslutninger og reformer er det relevant at inddrage borgernes perspektiver, når der diskuteres nye måder at styrke det lokale demokrati på. I dette kapitel ser vi derfor nærmere på borgernes holdninger til borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger. I afsnit 4.1 ser vi først på borgernes overordnede holdninger til de tre demokratiske redskaber. I den forbindelse sammenligner vi også borgernes holdninger med kommunalpolitikernes holdninger. I det efterfølgende afsnit 4.2 undersøger vi, hvordan holdninger til de tre redskaber hænger sammen med borgernes baggrund og deres politiske opfattelser. Afsnit 4.3 fokuserer på borgernes lyst til selv at deltage gennem demokratiske redskaber, mens afsnit 4.4 undersøger, hvordan lysten til at deltage hænger sammen med borgernes baggrund og deres politiske opfattelser.

Kapitlet er baseret på spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis borgere og kommunalpolitikere. Metoden bag de to spørgeskemaundersøgelser er beskrevet i afsnit 6.2.

4.1 Holdninger blandt borgere og politikere

I første omgang ser vi på borgernes og kommunalpolitikernes holdninger til borgersamlinger. En væsentlig udfordring ved at spørge til holdninger om borgersamlinger er, at mange borgere formentlig ikke kender til borgersamlinger. Det samme kan også være tilfældet blandt kommunalpolitikere, om end kendskabet må formodes at være højere blandt denne gruppe. Før borgere og politikere blev spurgt om deres holdning til borgersamlinger, fik de derfor følgende forklaring:

I nogle kommuner har man afholdt borgersamlinger. Ved en borgersamling drøfter 20-50 borgere et emne, politikere vil høre deres mening om. Deltagerne mødes flere gange og hører også oplæg fra eksperter. Deltagerne udvælges tilfældigt blandt frivilligt tilmeldte borgere for at afspejle kommunens befolkning. På baggrund af deltagernes synspunkter udformes en række anbefalinger til kommunens politikere.

Beskrivelsen blev udarbejdet med udgangspunkt i, hvordan borgersamlinger typisk tilrettelægges i danske kommuner, og den indeholder centrale elementer, som ofte fremhæves, når forskere og organisationer opstiller principper for deliberative

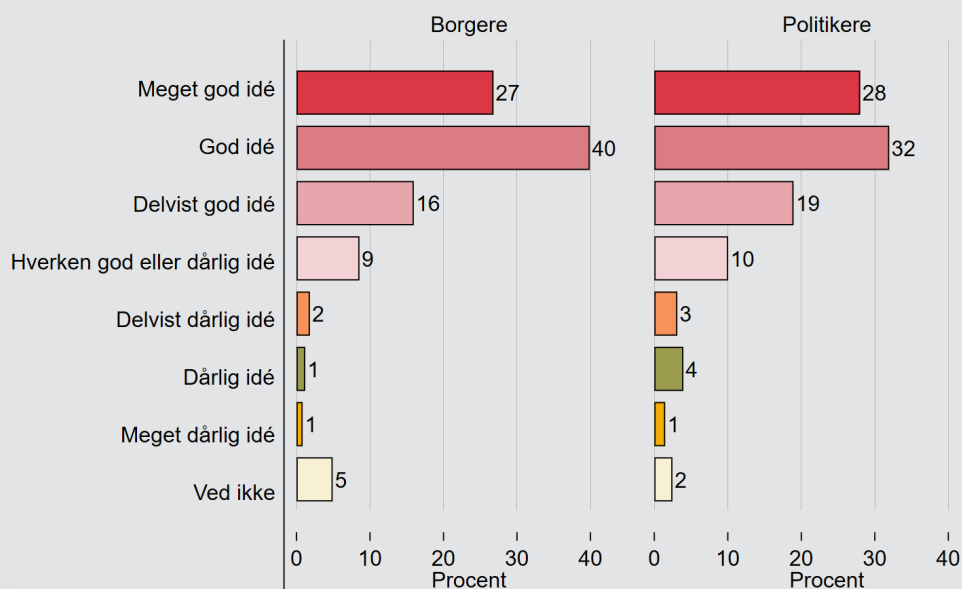
processer, herunder tilfældig udvælgelse, repræsentativitet, oplæg fra eksperter og deliberation (OECD 2020). Af hensyn til at holde beskrivelsen relativt kort blev visse karakteristika såsom moderering af debatten og institutionel uafhængighed dog udeladt.

Efter at have set beskrivelsen blev borgere og politikere spurgt: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder borgersamlinger?" Svarfordelingerne blandt borgere og politikere fremgår af Figur 4.1.

Som man kan se i Figur 4.1, er der blandt både borgere og kommunalpolitikere en positiv holdning til borgersamlinger. Blandt borgerne er det i alt 83 %, der synes, at borgersamlinger er en god idé (*delvist god idé*, *god idé* eller *meget god idé*). Blandt politikerne er det 79 %, som synes, at borgersamlinger er en god idé.

Figur 4.1 Borgere og politikere synes, at borgersamlinger er en god idé

Figuren viser, hvordan borgere og kommunalpolitikere har svaret på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder borgersamlinger?".

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 607 for politikere.

Kilde: Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse; Borgere: Data er indsamlet af Epinion for VIVE.

I tolkningen af disse tal er det vigtigt at huske, at mange borgere ikke i forvejen kender til borgersamlinger. Når vi i et opfølgende spørgsmål spørger borgerne om, hvorvidt der er blevet afholdt en borgersamling i deres egen kommune inden for de

seneste 10 år, svarer 60 % af borgerne således, at det ved de ikke (detaljeret svarfordeling for dette spørgsmål fremgår af Tabel 7.5). Vores undersøgelse måler således ikke en fasttømret holdning blandt borgere, som eksisterede forud for undersøgelsen. Den måler snarere borgernes umiddelbare reaktion på den beskrivelse af borgersamlinger, som undersøgelsen har præsenteret dem for. Det er således muligt, at borgernes holdninger til borgersamlinger kan ændre sig væsentligt, hvis de får en anden beskrivelse af borgersamlinger eller modtager argumenter for eller imod borgersamlinger (Kevins og Robison 2025). Ikke desto mindre indikerer undersøgelsen dog, at der blandt både borgere og politikere er en meget positiv umiddelbar holdning til borgersamlinger.

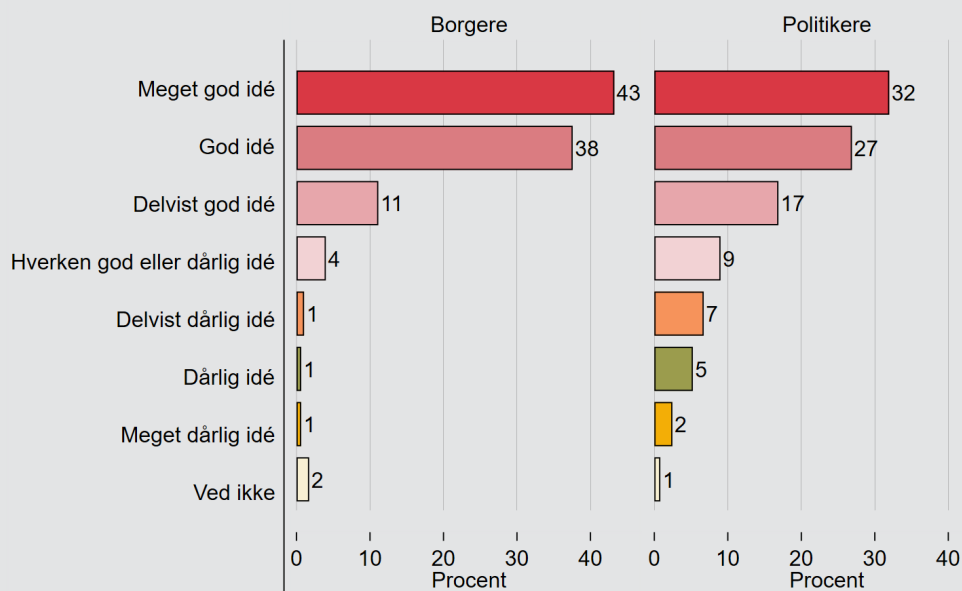
Vi retter nu blikket mod borgerforslag. Før borgere og kommunalpolitikere blev spurgt om deres holdning til borgerforslag, fik de følgende beskrivelse:

I nogle kommuner kan borgerne stille borgerforslag på kommunens hjemmeside. Politikerne i kommunalbestyrelsen skal tage stilling til et borgerforslag, hvis det opnår støtte fra et antal borgere. Typisk er kravet, at omkring én procent af kommunens borgere skal skrive under på et borgerforslag, hvis kommunalbestyrelsen skal tage stilling til det.

Borgere og politikere blev herefter spurgt "Synes du, at det er en god idé, at kommuner giver borgerne mulighed for at stille borgerforslag?" Svarfordelingerne blandt borgere og politikere fremgår af Figur 4.2. Som man kan se, er der blandt både borgere og politikere ret stor opbakning til borgerforslag. Blandt de adspurgte borgere er det et overvældende flertal på i alt 92 %, som synes, at borgerforslag er en god idé (de har svaret enten *delvist god idé*, *god idé* eller *meget god idé*). Den tilsvarende andel blandt kommunalpolitikere er på 76 %. Opbakningen er således ikke helt lige så høj blandt kommunalpolitikere, men det er dog stadig et klart flertal af kommunalpolitikere, som overvejende finder, at borgerforslag er en god idé.

Figur 4.2 Borgere og politikere synes, at borgerforslag er en god idé

Figuren viser, hvordan borgere og kommunalpolitikere har svaret på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner giver borgerne mulighed for at stille borgerforslag?".

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 610 for politikere.

Kilde: Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse; Borgere: Data er indsamlet af Epinion for VIVE.

Ligesom ved tolkningen af svarfordelingerne vedrørende borgersamlinger er det vigtigt at være opmærksom på, at mange borgere ikke i forvejen kender til borgerforslag. Når vi i et opfølgende spørgsmål spørger borgerne, om det er muligt at stille borgerforslag i deres kommune, svarer 48 % således, at det ved de ikke (detaljerede svarfordeling for dette spørgsmål fremgår af Tabel 7.6). Med det forbehold viser svarfordelingerne dog stadig, at der blandt både borgere og politikere er en meget positiv umiddelbar reaktion på borgerforslag som demokratisk redskab.

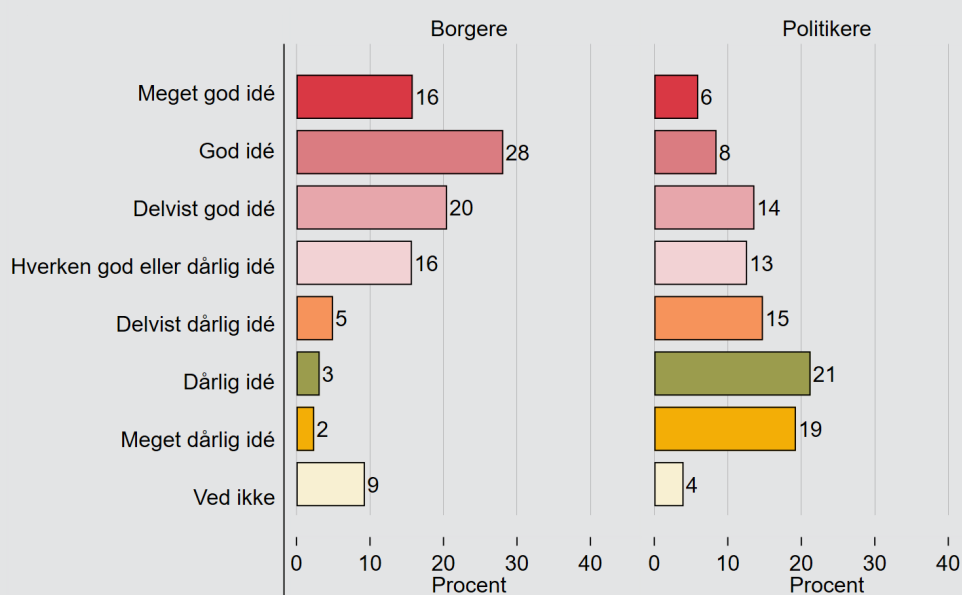
Endelig skal vi se på borgernes og politikernes holdninger til henholdsvis bindende og vejledende folkeafstemninger. Før borgere og politikere blev spurgt om deres holdninger til disse to typer afstemninger, fik de følgende beskrivelse:

Politikerne i landets kommuner har både mulighed for at udskrive bindende og vejledende folkeafstemninger om specifikke politiske spørgsmål. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at følge resultatet fra en bindende folkeafstemning. Ved en vejledende folkeafstemning er kommunalbestyrelsen ikke forpligtet til at følge afstemningsresultatet.

Borgere og politikere blev derefter spurgt om deres holdninger til de to typer afstemninger. Som det fremgår af Figur 4.3, er borgerne langt mere positive over for bindende folkeafstemninger, end politikerne er. Blandt borgerne er det i alt 64 %, som synes, at bindende folkeafstemninger er en god idé, mens blot 11 % synes, at bindende folkeafstemninger er en dårlig idé. Blandt politikerne er det derimod blot 28 %, som synes, at bindende folkeafstemninger er en god idé, mens et flertal på 55 % synes, at de er en dårlig idé.

Figur 4.3 Borgere synes, at bindende folkeafstemninger er en god idé, mens kommunalpolitikere synes, at de er en dårlig idé

Figuren viser, hvordan borgere og kommunalpolitikere har svaret på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder (...) bindende folkeafstemninger?".

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 602 for politikere.

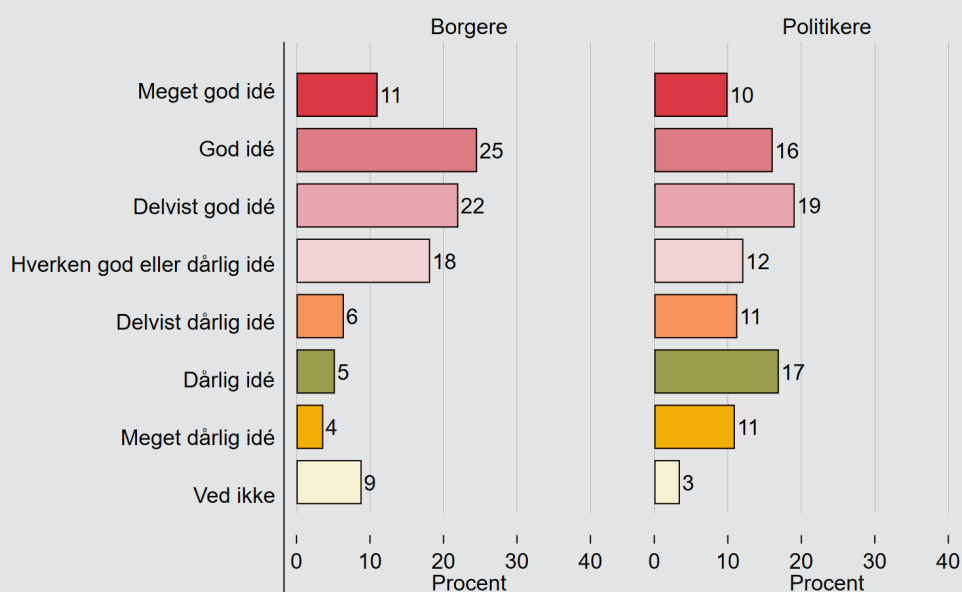
Kilde: Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse; Borgere: Data er indsamlet af Epinion for VIVE.

At borgere generelt er mere positive end kommunalpolitikere i forhold til folkeafstemninger, er også et mønster, som tidligere undersøgelser har vist. VIVE undersøgte i 2023 borgernes og kommunalpolitikernes holdninger til borgerdrevne folkeafstemninger, dvs. afstemninger, der igangsættes på borgernes initiativ. Denne undersøgelse viste også, at borgerne var mere positive end kommunalpolitikere i forhold til både borgerdrevne folkeafstemninger og folkeafstemninger generelt (Pedersen, Christensen, og Petersen 2023).

Uenigheden mellem borgere og kommunalpolitikere er noget mindre, når de skal forholde sig til vejledende afstemninger. Svarfordelingerne på dette spørgsmål fremgår af Figur 4.4. Blandt borgerne er det sammenlagt 58 %, som mener, at vejledende afstemninger er en god idé, mens 17 % mener, at de er en dårlig idé. Blandt kommunalpolitikere er det 45 %, som synes, at vejledende folkeafstemninger er en god idé, mens lidt færre – 39 % – synes, at vejledende folkeafstemninger er en dårlig idé.

Figur 4.4 Mindre uenighed mellem borgere og politikere om vejledende folkeafstemninger

Figuren viser, hvordan borgere og kommunalpolitikere har svaret på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder (...) vejledende folkeafstemninger?".

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 602 for politikere.

Kilde: Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse; Borgere: Data er indsamlet af Epinion for VIVE.

Samlet set er der blandt borgerne således klare flertal for alle de demokratiske redskaber, som vi fokuserer på i denne rapport. I alle tilfælde er borgerne mere positive over for redskaberne, end politikerne er, om end politikerne dog også generelt er meget positive over for borgerforslag og borgersamlinger.

4.2 Mønstre i borgernes holdninger

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvorvidt holdningerne til de demokratiske redskaber varierer på tværs af forskellige grupper af borgere. Fokus for afsnittet er således

ikke på den overordnede tilslutning til de demokratiske redskaber, men derimod på, om borgerdrevne folkeafstemninger er mere eller mindre populære blandt nogle dele af befolkningen. Af den grund analyserer vi data med en anden metode i dette afsnit end i det foregående afsnit. Borgernes besvarelser på spørgsmålene om deres holdninger til de forskellige demokratiske redskaber omregnes til talværdier på en skala, der går fra 0 til 100. Værdien 0 svarer således til den mest negative svarmulighed (*meget dårlig idé*), mens værdien 100 svarer til den mest positive svarmulighed (*meget god idé*). På baggrund af denne omregning har vi lavet en række analyser primært baseret på regressionsmodeller, som er præsenteret i afsnit 7.5.⁴ Disse analyser har vist følgende:

- **Der er en klar positiv sammenhæng mellem borgernes holdninger til alle de demokratiske redskaber.** Hvis man som borger fx synes, at borgersamlinger er en god idé, vil man også være tilbøjelig til at synes, at fx folkeafstemninger er en god idé.
- **Demografi har begrænset betydning.** Der er generelt ikke store holdningsforskelle til de demokratiske redskaber, når man ser på tværs af borgernes demografiske karakteristika. Der er statistisk signifikante kønsforskelle, idet kvinder er mere positivt indstillede end mænd over for alle redskaber. Forskellene er dog substantielt ret små. Den største kønsforskel finder man således vedrørende borgerforslag, hvor kvindernes gennemsnitlige score på skalaen fra 0 til 100 er 88, mens mændenes gennemsnitlige score er 84. Både kvinder og mænd er således meget positive over for borgerforslag. Alder spiller en vis rolle, når man ser på holdningen til bindende folkeafstemninger. Her er de unge mest positive. Igen er forskellen dog ikke stor. En 18-årig ligger på 74 på skalaen, mens en 80-årig ligger på 66. Værdien 66 svarer næsten præcist til svarværdien for *delvist god idé*, og på trods af forskellen mellem aldersgrupperne er der således støtte til bindende folkeafstemninger blandt både yngre og ældre. Der er også en statistisk signifikant sammenhæng mellem alder og holdning til borgerforslag, men den substantielle forskel er meget lille. Endelig er der ingen signifikante forskelle på holdningerne mellem borgere med og uden videregående uddannelse.
- **Politisk interesse, subjektiv kompetence og viden har stort set ingen betydning.** Borgernes politiske interesse har en måske lidt overraskende sammenhæng med holdningen til bindende folkeafstemninger, idet borgere med høj interesse i kommunalpolitik har en signifikant mindre positiv holdning til bindende folkeafstemninger. Forskellen er dog ikke så stor; 5 skalapoint på skalaen fra 0 til 100, når man sammenligner borgere med maksimal og minimal politisk interesse. Samtidig bliver forskellen endnu mindre og statistisk insignifikant, hvis man kontrollerer for demografiske variable i form af køn, alder og uddannelse

⁴ Hvis ikke andet er angivet, er de tal, der præsenteres i dette afsnit, forudsagte værdier fra lineære modeller uden kontrolvariable. I tilfælde, hvor den uafhængige variabel er kategorisk (fx køn), svarer disse forudsagte værdier til de simple gennemsnit i de pågældende grupper.

(se afsnit 7.5). Der er ingen signifikant sammenhæng mellem politisk interesse og holdninger til borgersamlinger eller borgerforslag. Der er heller ikke statistisk signifikante sammenhænge mellem holdninger til de demokratiske redskaber og borgernes opfattelser af deres egne politiske kompetencer (på engelsk kaldet 'internal efficacy') og deres faktiske politiske viden.

- **Politisk tillid og demokratisk tilfredshed betyder en del – men betydningen varierer mellem de demokratiske redskaber.** Borgere med høj tillid til kommunalpolitikere, høj tilfredshed med det lokale demokrati og en opfattelse af, at politikerne er lydhøre (på engelsk kaldet 'external efficacy'), er mere positive over for borgersamlinger og særligt vejledende afstemninger. Borgere med en maksimal grad af tilfredshed med det lokale demokrati har fx værdien 72 på skalaen for støtte til vejledende folkeafstemninger, mens borgere med minimal grad af tilfredshed har værdien 52. Denne forskel er lidt større end forskellen mellem svarkategorierne *hverken god eller dårlig idé* (der modsvarer værdien 50) og *delvist god idé* (der modsvarer værdien 67). Sammenhængen er dog helt modsat og nogenlunde lige så stærk, når vi spørger om holdningen til bindende folkeafstemninger. Her er det borgere med lav tillid til kommunalpolitikere, lav tilfredshed med det lokale demokrati og en opfattelse af, at politikerne ikke er lydhøre, der er mest positive over for redskabet. Borgere med minimal grad af tilfredshed er således mere positive over for bindende folkeafstemninger end over for vejledende folkeafstemninger og borgersamlinger, mens det forholdt sig omvendt blandt borgere med maksimal politisk tilfredshed, da disse er mere positive over for vejledende folkeafstemninger og borgersamlinger end over for bindende folkeafstemninger. Forklaringen på disse mønstre er formentlig, at borgere med lav politisk tillid og tilfredshed foretrækker bindende folkeafstemninger, fordi borgerne gennem dette redskab har direkte magt over kommunalpolitikere, mens redskaber som borgersamlinger og vejledende afstemninger udelukkende giver ikke-bindende input til kommunalpolitikere. I VIVEs tidligere undersøgelse af borgerdrevne folkeafstemninger så vi også, at opbakningen til dette redskab var højest blandt borgere med lav politisk tillid og tilfredshed (Pedersen, Christensen, og Petersen 2023). Der er i øvrigt ingen statistisk signifikant sammenhæng mellem holdningen til borgerforslag og politisk tillid, tilfredshed med lokaldemokratiet eller oplevelse af, at politikerne er lydhøre.

- **Lav tilslutning til borgerinddragelse blandt personer med elitistisk demokratisk opfattelse og tilhængere af ekspertstyre.** Der er en relativt stærk sammenhæng mellem borgernes demokratisyn og deres støtte til flere af de demokratiske redskaber. Borgere, som har en elitistisk demokratisk opfattelse – dvs. en opfattelse af, at borgere ikke bør involveres i politiske beslutninger – er markant mindre positive over for borgersamlinger, borgerforslag og bindende folkeafstemninger. Det samme gælder for borgere, der gerne ville give mere magt til ikke-folkevalgte eksperter. Disse sammenhænge er for så vidt ikke overraskende, men de er relevante at fremhæve, fordi de illustrerer, at borgernes holdninger til demokratiske redskaber i høj grad afspejler deres mere generelle syn på demokrati (detaljer om, hvordan demokratisyn er målt, fremgår af afsnit 7.2).
- **Venstreorienterede er lidt mere positive end højreorienterede over for flere af redskaberne.** Borgere, som placerer sig selv længere til højre på den politiske venstre-højre-skala, er lidt mindre positive over for borgersamlinger, borgerforslag og vejledende afstemninger. Holdningsforskellene er størst ved borgersamlinger og borgerforslag, men både venstre- og højreorienterede er dog stadig klart mere positive end negative over for begge demokratiske redskaber. For bindende afstemninger gælder det, at der er en tendens til en kurvelineær sammenhæng således, at opbakningen er størst blandt borgere, der er enten meget venstreorienterede eller meget højreorienterede (se Tabel 7.18). Der ses også holdningsforskelle, hvis resultaterne opdeles i forhold til, hvilket parti respondenterne vil stemme på til næste kommunalvalg. Dette illustrerer vi i Figur 7.1 i Kapitel 7. Som man kan se på denne figur, er forskellene dog generelt små.

4.3 Lyst til at deltage

Én ting er, om man som borger er tilhænger af, at kommunen bruger forskellige demokratiske redskaber. Noget andet er, om man selv har lyst til at deltage gennem disse redskaber. I spørgeskemaundersøgelsen blev borgerne derfor også spurgt om, hvor stor sandsynlighed der var for, at de selv ville melde sig til en borgersamling og stemme ved henholdsvis bindende og vejledende folkeafstemninger.⁵

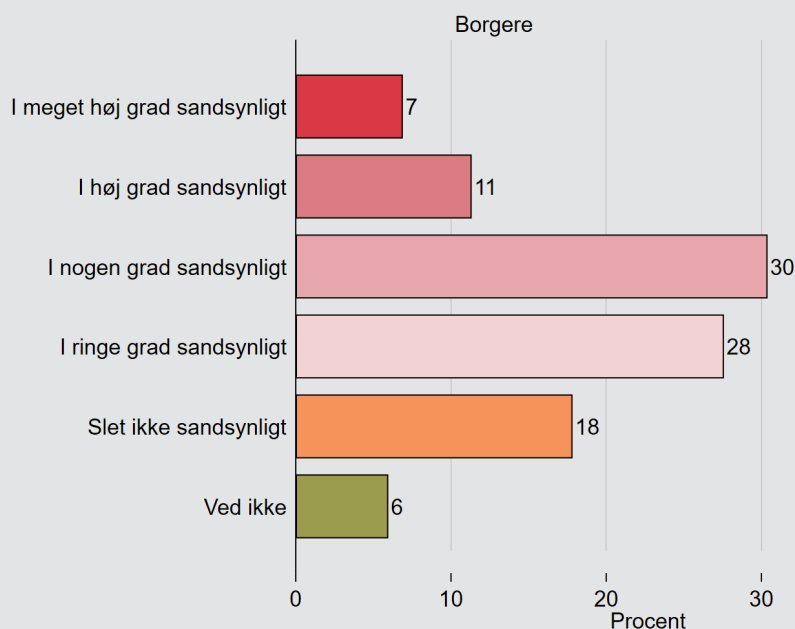
Når det drejer sig om borgersamlinger, er det forholdsvis få borgere, som finder det meget sandsynligt, at de ville melde sig til at deltage. Som det fremgår af Figur 4.5, er det blot 7 % af de adspurgte borgere, som svarede *i meget høj grad sandsynligt*

⁵ Borgere blev ikke spurgt om sandsynligheden for at deltage i borgerforslag. Det skyldes bl.a., at borgerne kan deltage i borgerforslag på to forskellige måder: enten som stiller af et borgerforslag eller som medunderskriver af et borgerforslag. Derudover tager borgerne samtidig selv initiativ til borgerforslag, hvilket yderligere komplicerer hypotetiske spørgsmål om deltagelse i borgerforslag.

på spørgsmålet, hvorvidt de ville melde sig til en borgersamling i deres egen kommune. Yderligere 11 % svarede *i høj grad sandsynligt*. Størstedelen af borgerne svarede dog *i nogen grad sandsynligt* eller *i ringe grad sandsynligt*, og 18 % svarede *slet ikke sandsynligt*.

Figur 4.5 Deltagelse i borgersamling

Figuren viser, hvordan borgere har svaret på spørgsmålet: "Forestil dig, at der i din kommune skulle afholdes en borgersamling. Hvor sandsynligt er det, at du ville melde dig til at deltage i borgersamlingen?".

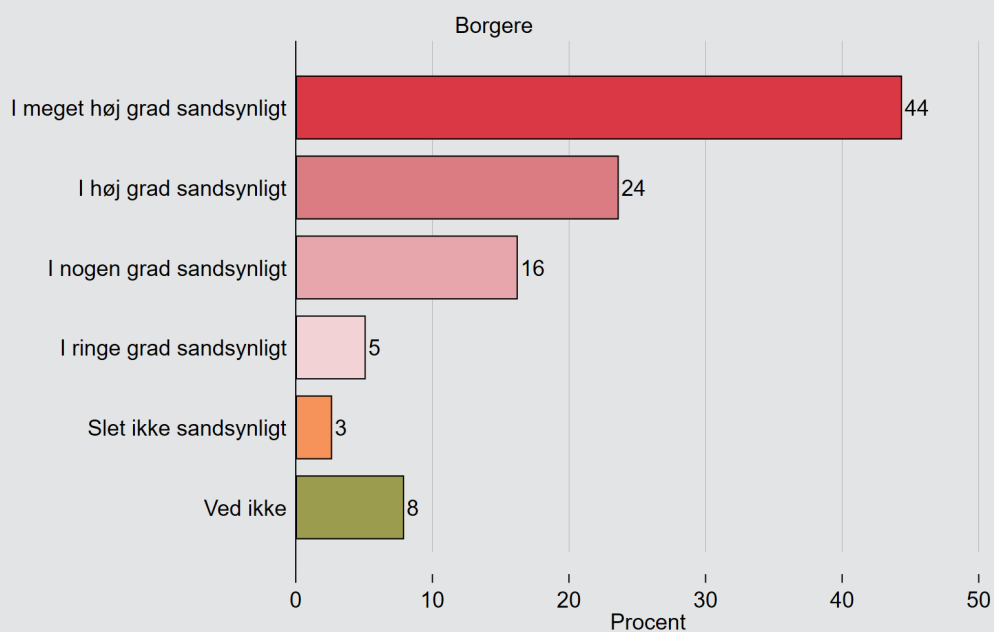
Anm.: N = 2.030.

Kilde: Data er indsamlet af Epinion for VIVE.

Borgerne finder det generelt langt mere sandsynligt, at de ville deltage i en bindende folkeafstemning. Som det fremgår af Figur 4.6, er det 44 %, som svarer *i meget høj grad sandsynligt*, og i den anden ende af svarskaalen er det blot 3 %, som svarer *slet ikke sandsynligt*.

Figur 4.6 Deltagelse i bindende folkeafstemning

Figuren viser, hvordan borgere har svaret på spørgsmålet: "Hvor sandsynligt er det, at du ville (...) stemme i en bindende folkeafstemning?".

Anm.: N = 2.030.

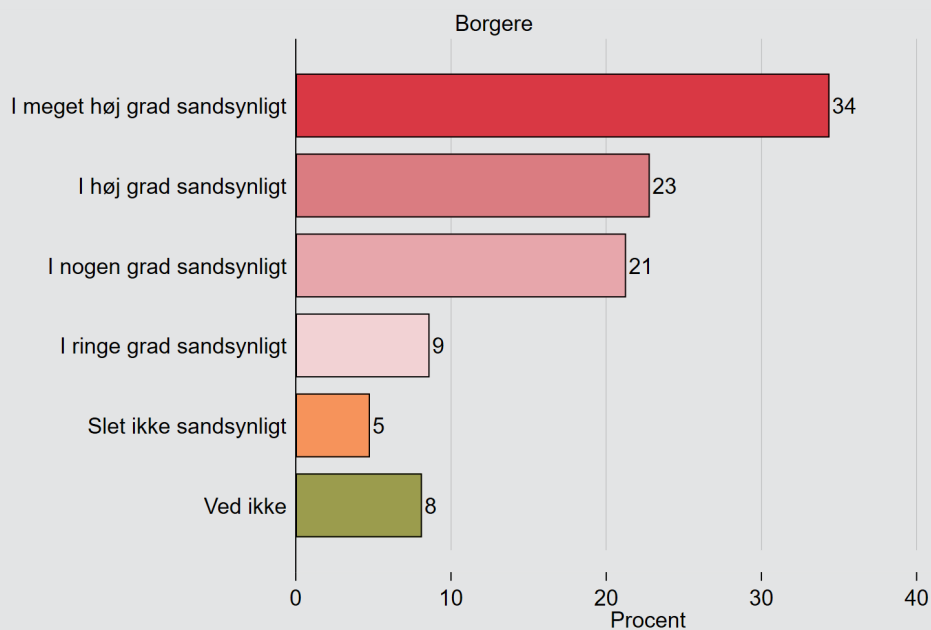
Kilde: Data er indsamlet af Epinion for VIVE.

Som vi tidligere så, er borgernes holdninger til borgersamlinger mere positive end deres holdninger til bindende folkeafstemninger (jf. afsnit 4.1), men ikke desto mindre forestiller borgerne sig i langt højere grad, at de rent faktisk ville deltage i folkeafstemninger end i borgersamlinger. Det er således en væsentlig pointe, at opbakning til et demokratisk redskab og lyst at benytte dette redskab er to vidt forskellige spørgsmål.

Borgernes svar på spørgsmålet om, hvorvidt de ville deltage i en vejledende folkeafstemning, fremgår af Figur 4.7. Som det fremgår af figuren, vurderer størstedelen af borgerne også, at der er høj sandsynlighed for, at de ville deltage i en vejledende folkeafstemning. Dog vurderer borgerne sandsynligheden for at deltage i en vejledende folkeafstemning lidt lavere end sandsynligheden for at deltage i en bindende folkeafstemning. Det er således 35 %, som svarer *i meget høj grad sandsynligt* på spørgsmålet om en vejledende folkeafstemning, mens den tilsvarende andel som bekendt var 44 % for en bindende folkeafstemning.

Figur 4.7 Deltagelse i vejledende folkeafstemning

Figuren viser, hvordan borgere har svaret på spørgsmålet: "Hvor sandsynligt er det, at du ville (...) stemme i en bindende folkeafstemning?".

Anm.: N = 2.030.

Kilde: Data er indsamlet af Epinion for VIVE.

Der kan være flere årsager til, at kommuner vælger at afholde vejledende frem for bindende folkeafstemninger (jf. afsnit 2.2.3). Disse svar fra borgerne kan dog indikere, at bindende folkeafstemninger potentielt vil have højere valgdeltagelse end tilsvarende vejledende folkeafstemninger.

4.4 Mønstre i borgernes lyst til at deltage

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvorvidt borgernes svar på spørgsmålene om deltagelse varierer på tværs af forskellige grupper af borgere. Ligesom i analysen af borgernes holdninger omregner vi også her borgernes besvarelser til talværdier på en skala, der går fra 0 til 100. Værdien 0 svarer således til svarmuligheden med lavest sandsynlighed for deltagelse (*slet ikke sandsynligt*), mens værdien 100 svarer til svarmuligheden med højest sandsynlighed for deltagelse (*i meget høj grad sandsynligt*). På baggrund af denne omregning har vi lavet en række analyser primært baseret på regressionsmodeller, som er præsenteret i afsnit 7.5.

Nedenfor er hovedresultaterne fra disse analyser opsummeret. Indledningsvis er det værd at bemærke, at der er en klar positiv sammenhæng mellem borgernes svar til de forskellige redskaber. Borgere, som fx finder det meget sandsynligt, at de ville deltage i en borgersamling, er mere tilbøjelige til at finde det meget sandsynligt, at de ville deltage i en bindende og vejledende folkeafstemning (jf. Tabel 7.9).

- **Tilslutning til idé og lyst til at deltage hænger sammen – men det er ikke det samme.** Der er en statistisk signifikant og substantielt stærk sammenhæng mellem holdningen til et demokratisk redskab og sandsynligheden for at ville deltage gennem redskabet. En person, der fx synes, at borgersamlinger er en meget god idé, er markant mere tilbøjelig til at angive en høj sandsynlighed for at ville deltage i en borgersamling sammenlignet med en person, der synes, at borgersamlinger er en meget dårlig idé. Det er dog samtidig værd at fremhæve, at opbakning til et demokratisk redskab på ingen måde er det samme som forventning om at deltage. Det er fx over en fjerdedel af borgerne i vores undersøgelse (27 %), som synes, at borgersamlinger er en god eller meget god idé, og samtidig svarer, at det slet ikke eller i ringe grad er sandsynligt, at de selv vil deltage i en borgersamling.
- **Demografi: De ældre veluddannede mænd vil gerne deltage.** Kvinder finder det generelt lidt mindre sandsynligt end mænd, at de vil deltage i borgersamlinger og bindende folkeafstemninger. Ved borgersamlinger er den gennemsnitlige score for mænd 43, mens den for kvinder er 37. Alder spiller også en vis rolle, idet de ældre finder det mere sandsynligt end de unge, at de vil deltage gennem alle tre redskaber. En 80-årig har fx en forudsagt score på 44, når det handler om deltagelse i en borgersamling, mens en 18-årig har en forudsagt score på blot 36. For alle tre redskaber er der også forskelle blandt personer hhv. med og uden videregående uddannelse. Ved borgersamlinger er den gennemsnitlige score for en person med videregående uddannelse fx på 43, mens den er 38 for en person uden videregående uddannelse.
- **Politisk interesse, selvopfattede kompetencer og viden betyder meget for deltagelse.** For alle tre redskaber er der en meget stærk sammenhæng mellem den forventede sandsynlighed for at deltage og politisk interesse. Når det handler om borgersamlinger, har personer med minimal interesse i kommunalpolitik en score på blot 18, mens scoren for en person med maksimal interesse i kommunalpolitik er på 62. På lignende vis er der også markante forskelle, når vi ser på sandsynligheden for at deltage i bindende og vejledende folkeafstemninger. Der er på samme vis også stærke positive sammenhænge mellem borgernes selvopfattede politiske kompetencer (på engelsk kaldet 'internal efficacy') og sandsynligheden for at deltage gennem de tre redskaber. Politisk viden spiller også en stor rolle i forhold til sandsynligheden for at deltage i bindende og vejledende folkeafstemninger, hvor borgere med høj viden vurderer, at sandsynligheden for at deltage i disse er større end blandt borgere med lav viden.

- **Borgere med høj politisk tillid deltager gerne.** Der er en klar sammenhæng med borgernes tillid til kommunalpolitikere og den forventede sandsynlighed for at deltage gennem alle tre redskaber. En borger med minimal tillid har fx en forudsagt score på 59, når det handler om deltagelse i en vejledende folkeafstemning, mens en borger med maksimal tillid har en score på 79. Borgernes opfattelse af politikernes lydhørhed og deres overordnede tilfredshed med lokaldemokratiet spiller også en rolle, når det handler om deltagelse i vejledende folkeafstemninger. Personer, der oplever, at kommunalpolitikere er lydhøre, og personer, der er tilfredse med lokaldemokratiet, finder det mere sandsynligt, at de vil deltage i vejledende folkeafstemninger. Opfattelser af politikernes lydhørhed og tilfredshed med lokaldemokratiet har dog ikke statistisk signifikante sammenhænge med sandsynligheden for at deltage i borgersamlinger og bindende folkeafstemninger.
- **Elitistisk demokratisk opfattelse og tilslutning til ekspertstyre spiller en rolle.** Borgere med en elitistisk demokratisk opfattelse – dvs. en opfattelse af, at borgere ikke bør involveres i politiske beslutninger – finder det markant mindre sandsynligt, at de vil deltage i en borgersamling (sammenhænge mellem elitistisk demokratisk opfattelse og forventet deltagelse i vejledende og bindende folkeafstemninger er statistisk insignifikant). Mens dette resultat ikke er så overraskende, er det mere overraskende, at tilslutning til ekspertstyre – dvs. opbakning til at give mere magt til ikke-folkevalgte eksperter – øger sandsynligheden for at deltage i en vejledende folkeafstemning. Der er ingen signifikante sammenhænge mellem tilslutning til ekspertstyre og forventet deltagelse i borgersamlinger eller bindende folkeafstemninger.
- **Venstreorienterede finder deltagelse lidt mere sandsynlig, end højreorienterede gør.** For alle tre redskaber er der også en statistisk signifikant sammenhæng mellem selvplacering på venstre-højre-skalaen og sandsynlighed for at deltage. En meget venstreorienteret person har fx en forudsagt score på 44, når det handler om sandsynlighed for at deltage i en borgersamling, mens den tilsvarende score for en meget højreorienteret person er 37.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at disse resultater er baseret på hypotetiske spørgsmål om borgernes deltagelse gennem de demokratiske redskaber. Disse svar afspejler ikke nødvendigvis fuldstændigt den faktiske adfærd, som borgerne vil have, hvis de reelt bliver givet muligheden for at deltage i fx en borgersamling. Besvarelsenerne giver dog en indikation på borgernes interesse for at deltage, og de mønstre, vores analyse viser, stemmer godt overens med de reelle erfaringer, man har gjort sig i forhold til fx borgersamlinger. Som vi har gennemgået i afsnit 2.2.1, viser erfaringerne fra de danske kommuner bl.a., at det kan være vanskeligt at rekruttere unge til borgersamlinger, og at borgere med videregående uddannelser er markant overrepræsenterede blandt de borgere, der ønsker at deltage i borgersamlinger.

4.4.1 Nye redskaber løser ikke automatisk udfordringer med skævhed i deltagelse

De ovenstående analyser viser, at forskellige befolkningsgrupper har forskellig lyst til at deltage gennem de nye demokratiske redskaber. Disse forskelle er ikke i sig selv overraskende, da der også er skævheder i deltagelsen gennem traditionelle demokratiske kanaler som fx kommunalvalg. Ved kommunalvalget i 2021 var valgdeltagelsen fx 63 % for personer, der havde grundskole, gymnasie eller faglig uddannelse som højst fuldførte uddannelse, mens den for personer med videregående uddannelse var på 78 %.⁶ Vi kan ikke på baggrund af vores undersøgelse afgøre, om fx den uddannelsesmæssige skævhed i praksis vil være større eller mindre ved fx en folkeafstemning, men vores undersøgelse viser dog klart, at den allerede eksisterende skævhed i demokratisk deltagelse ikke nødvendigvis forsvinder eller bliver mindre ved at indføre nye demokratiske redskaber.

I det omfang man ønsker at undgå skævheder i den demokratiske deltagelse, kan man – ved både traditionelle og nye demokratiske redskaber – på forskellig vis søge at rette op på skævhederne. Ved folkeafstemninger kan man fx gennemføre forskellige indsatser for at mobilisere de grupper af borgere, der ellers deltager i mindre omfang, hvilket man bl.a. har gjort ved kommunalvalg og folketingsvalg. Ved borgerforslag kan man lave særlige modeller. For eksempel kan man som beskrevet i afsnit 2.2.2 indføre særskilte ungeforslag som i Rudersdal Kommune.

Ved borgersamlinger er det en integreret del af redskabet, at man søger at udjævne forskelle i forskellige gruppers lyst til at deltage. Som beskrevet i Kapitel 2 rekrutteres deltagere til borgersamlinger således i to trin. I første trin kan borgere tilmelde sig, hvis de er interesserede, og i andet trin gennemføres en stratificeret lodtrækning blandt de tilmeldte, så gruppen af udvalgte afspejler kommunens befolkning eller en relevant delpopulation i forhold til faktorer som køn, alder, uddannelse og geografi. Vores undersøgelse indikerer dog, at den stratificerede udvælgelse af deltagere på baggrund af demografiske kriterier ikke nødvendigvis vil føre til, at deltagere er repræsentative på andre faktorer. Selv når der kontrolleres for køn, alder og uddannelse, er der således stadig statistisk signifikant sammenhæng mellem borgernes lyst til at deltage i borgersamlinger og deres politiske interesse, politiske viden, tillid til lokalpolitikere og selvplacering på højre-venstre-skalaen (se Tabel 7.19 og Tabel 7.20).

Hvorvidt disse skævheder er et problem, kan der være forskellige holdninger til. At deltagelse i borgersamlinger er mere sandsynlig for borgere, der er meget interesserede i kommunalpolitik og har viden om kommunalpolitiske emner, er måske uundgåeligt og heller ikke nødvendigvis et problem. Den holdningsmæssige

⁶ Kilde: VIVEs egne beregninger baseret på Hansen (2022).

skævhed i forhold til faktorer som venstre-højre-placering og politisk tillid kan dog have nogle konsekvenser, som kan være vigtige at forholde sig til.

For det første kan skævheden i forhold til venstre-højre-placering føre til, at man i visse tilfælde risikerer, at det input, politikerne får fra en borgersamling, giver et ufuldstændigt billede af de holdninger og ønsker, som alle borgerne i kommunerne har. Denne potentielle udfordring er naturligvis størst i de tilfælde, hvor borgersamlingen drejer sig om emner, som venstre- og højreorienterede ser forskelligt på, såsom grøn omstilling.

For det andet er skævheden i forhold til politisk tillid væsentlig i forhold til de argumenter, der undertiden anvendes som støtte til de demokratiske redskaber. I det omfang demokratiske redskaber introduceres som et svar på politisk mistillid og apati, indikerer vores resultater en væsentlig udfordring. Selv hvis man sikrer, at de deltagende borgere er repræsentative på køn, alder og uddannelse, er der sandsynlighed for, at borgere med mindst politisk tillid vil have en tendens til at blive væk.

5 Konklusion

I de foregående kapitler har vi haft fokus på tre redskaber til borgerinddragelse i kommuner: borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger. Vi har beskrevet de tre redskaber og deres anvendelse og redegjort for, hvordan redskaberne forholder sig til centrale demokratiske hensyn, og vi har undersøgt opbakningen til redskaberne blandt både borgere og lokalpolitikere.

Når vi i dette kapitel konkluderer på hele undersøgelsen, er det værd at understrege, at vi ikke giver generelle anbefalinger for eller imod brugen af borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger. Hvorvidt danske kommuner bør bruge disse demokratiske redskaber, er i sidste ende et politisk valg, som afhænger af, hvordan man afvejer forskellige demokratiske hensyn, og samtidig afhænger af, hvilke politiske udfordringer og spørgsmål kommunen aktuelt står over for. Man kan med andre ord godt dele en ambition om, at vi skal have velfungerende kommunale demokratier i Danmark og samtidig have forskellige opfattelser af, hvorvidt kommunerne bør anvende borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger.

Vores undersøgelse kan dog bidrage med et vidensgrundlag til drøftelser og politiske diskussioner om brugen af borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger. Her fremhæver vi en række centrale pointer og fund:

- **Borgerinddragelse i kommunalpolitik kan ske på mange måder.** Denne rapport har fokuseret på tre demokratiske redskaber, som kommunerne kan anvende, hvis de ønsker at inddrage borgerne mere i de politiske beslutningsprocesser. Som beskrevet i Kapitel 2 kan hvert af disse redskaber udformes på flere forskellige måder, og kommunerne kan også inddrage borgerne gennem flere andre demokratiske redskaber, fx 17.4-udvalg. Derudover har borgerne også selv en lang række muligheder for at tage initiativ, hvis de ønsker at påvirke de politiske beslutningsprocesser, fx gennem medier, personlige henvendelser til kommunalpolitikere og gennem de politiske partier.
- **Forskellige demokratiske redskaber kan imødekomme forskellige demokratiske hensyn.** Demokrati er et begreb med flere dimensioner, og de demokratiske redskaber tilgodeser til dels forskellige demokratiske hensyn. Som beskrevet i Kapitel 3 er borgersamlinger fx designet til at lægge stor vægt på deliberation og velovervejede beslutninger. I modsætning hertil sigter fx folkeafstemninger i højere grad mod at give borgerne direkte indflydelse over de beslutninger, der træffes i kommunen.
- **Borgerne støtter i høj grad brugen af alle de tre demokratiske redskaber.** Langt de fleste borgere mener, at det er en god idé, at kommuner anvender

borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger – både bindende og vejledende. Det er i særlig grad borgerforslag og borgersamlinger som borgerne vurderer positivt, men der er også et flertal blandt borgerne, som mener, at bindende og vejledende folkeafstemninger er en god idé. Kendskabet til brugen af de demokratiske redskaber er dog lavt, og svarene skal formentlig betragtes som umiddelbare reaktioner snarere end fasttømrede holdninger.

- **Lokalpolitikere ser også positivt på borgersamlinger og borgerforslag, men de er uenige med borgerne om folkeafstemninger, særligt de bindende.** Kommunalbestyrelsesmedlemmernes holdninger til borgersamlinger og borgerforslag ligger tæt på borgernes, idet et klart flertal af politikere også mener, at det er en god idé, at kommunerne anvender disse redskaber. Når det gælder folkeafstemninger, er der imidlertid en klar uenighed mellem borgere og politikere. For vejledende folkeafstemninger er politikere lidt mere negative end borgerne, og politikere er markant mere negative end borgerne, når det handler om bindende folkeafstemninger.
- **Borgere med lav politisk tillid og lav tilfredshed med lokaldemokratiet foretrækker bindende folkeafstemninger.** For to af redskaberne – borgersamlinger og vejledende folkeafstemninger – gælder det, at støtten er størst blandt borgere med høj politisk tillid og stor tilfredshed med lokaldemokratiet. For bindende folkeafstemninger forholder det sig imidlertid modsat. Her er det borgere med mindst tillid og lavest tilfredshed med lokaldemokratiet, der i størst omfang støtter redskabet.
- **Lysten til at deltage gennem de nye redskaber er størst blandt grupper, der i forvejen er mest aktive i lokalpolitik.** For alle de undersøgte redskaber gælder det, at lysten til at deltage er størst blandt borgere, som er ældre, og som har længere uddannelser, mere politisk viden, større politisk interesse, højere politisk tillid og større selvopfattede politiske kompetencer. Det er grupper, som i forvejen er mere tilbøjelige til at deltage i lokalpolitik, fx ved kommunalvalg.

5.1 Fire spørgsmål til kommuner, der overvejer nye demokratiske redskaber

I de følgende afsnit ser vi nærmere på, hvordan hovedpointer fra vores undersøgelse kan informere arbejdet med demokratisk innovation i landets kommuner. Konkret præsenterer vi fire spørgsmål, som kommuner, der overvejer at anvende nye demokratiske redskaber, kan stille sig selv. For hvert spørgsmål fremdrager vi pointer fra undersøgelsen, som er relevante, når spørgsmålet skal besvares.

5.1.1 Hvorfor vil vi have borgerinddragelse?

Når kommuner overvejer forskellige former for borgerinddragelse, kan det være hensigtsmæssigt, at man i kommunen grundigt overvejer, hvorfor man egentlig ønsker borgerinddragelse. Med andre ord: Hvad er målet med borgerinddragelsen? På et helt overordnet plan kan borgerinddragelse naturligvis ofte begrundes med et generelt ønske om at styrke demokratiet. Som vi bl.a. har beskrevet i Kapitel 3, er der imidlertid mange forskellige demokratiske hensyn, man kan tage, når man tilrettelægger politiske beslutningsprocesser. Et godt udgangspunkt er derfor at overveje, hvilke demokratiske hensyn man i særlig grad ønsker at tilgodese ved borgerinddragelsen. Håber man fx, at borgerne kan bidrage med ny viden og relevante indsigter, så man kan træffe mere velovervejede beslutninger? Handler det måske i højere grad om at sikre, at man får en mere bred politisk deltagelse, herunder at den politiske deltagelse i kommunen bliver mindre skæv i forhold til fx sociodemografiske forhold? Eller handler det om at give borgerne mere direkte indflydelse på de beslutninger, der træffes i kommunen? De demokratiske hensyn, som er beskrevet i Kapitel 3, kan danne udgangspunkt for disse overvejelser.

Spørgsmålet om, *hvorfor* man ønsker borgerinddragelse, kan måske for nogle umiddelbart fremstå som et lidt teoretisk spørgsmål, der blot komplicerer og forsinker borgerinddragelsesprocesser. Når vi alligevel fremhæver det som det første centrale spørgsmål, skyldes det, at formålet med borgerinddragelse kan have afgørende betydning for, hvordan man bedst inddrager borgerne, og hvilke demokratiske redskaber der vil være mest hensigtsmæssige at anvende.

5.1.2 Hvilke demokratiske redskaber skal vi anvende?

Som beskrevet i denne rapport kan borgerne inddrages i de kommunale beslutningsprocesser på flere forskellige måder. Det er derfor ikke nok for kommunerne at tage stilling til, om man skal have borgerinddragelse. Det er også nødvendigt at tage stilling til, hvilke demokratiske redskaber man i så fald vil anvende. Dette spørgsmål kan være et spørgsmål om kommunens generelle processer for borgerinddragelse, fx om man generelt vil give borgerne en generel mulighed for at stille borgerforslag, men det kan også være et spørgsmål, som man kan stille sig i forhold til én helt specifik politisk beslutning i kommunen.

Valget mellem konkrete demokratiske redskaber afhænger som nævnt i nogen grad af formålet med borgerinddragelsen. Som beskrevet er borgersamlinger fx designet til at lægge stor vægt på deliberation, hvilket potentielt kan bidrage til mere velovervejede beslutninger, mens folkeafstemninger i højere grad sigter mod at give borgerne direkte indflydelse på de beslutninger, der træffes i kommunen gennem en bred inddragelse. Også her kan Kapitel 3 danne udgangspunkt for

overvejelserne, da kapitlet relaterer de tre redskaber til forskellige demokratiske hensyn og diskuterer deres mulige fordele og ulemper. I den forbindelse kan det også være relevant for kommunerne at forholde sig til de økonomiske konsekvenser ved borgerinddragelse, som vi også har fokuseret på i Kapitel 3.

Resultaterne fra vores undersøgelse af borgernes holdninger til de tre demokratiske redskaber er også relevante i forhold til dette spørgsmål. Et helt centralt fund er i denne sammenhæng, at borgerne støtter brugen af alle tre typer redskaber. Støtten er lidt større til borgerforslag og borgersamlinger end til folkeafstemninger, men for alle redskaber gælder det, at et klart flertal støtter brugen. Uanset hvilket redskab der vælges, kan man således forvente, at borgerne som udgangspunkt vil være positivt stemte. En væsentlig pointe er imidlertid, at opbakningen til de tre demokratiske redskaber varierer med borgernes politiske tillid og tilfredshed med det lokale demokrati. Anvendelsen af borgersamlinger og vejledende folkeafstemninger – redskaber, som allerede er blevet benyttet i mange kommuner – imødekommer i særlig grad ønskerne hos borgere med høj politisk tillid og generel tilfredshed med lokaldemokratiet. Borgere med lav politisk tillid og lav tilfredshed med lokaldemokratiet efterspørger derimod i højere grad bindende folkeafstemninger, hvilket er et redskab, ingen kommuner hidtil har brugt. Som vores undersøgelse også viser, har lokalpolitikere generelt en klart negativ holdning til netop bindende folkeafstemninger, hvilket sandsynligvis forklarer, hvorfor redskabet endnu ikke er blevet anvendt.

5.1.3 Hvem vil vi gerne inddrage?

Når man i kommunerne arbejder med borgerinddragelse, må man naturligvis også forholde sig til, præcist hvilke borgere man ønsker at inddrage i processen. Dette spørgsmål kan handle om, hvorvidt man vil afgrænse borgerinddragelsen til særlige grupper af borgere, og det kan også handle om, hvorvidt man ønsker at gøre en særlig indsats for at inddrage nogle grupper af borgere.

I forhold til spørgsmålet om afgrænsning er der forskellige muligheder i de forskellige demokratiske redskaber. Hvis kommunen udskriver en bindende folkeafstemning, er det lovbestemt, at borgere kan deltage i afstemningen, hvis de har valgt til kommunalbestyrelsen (jf. § 105 b i bekendtgørelse af lov om kommunale og regionale valg 2024). Her kan kommunerne med andre ord ikke selv træffe beslutning om at afgrænse nogle borgere i kommunen fra at deltage. For de øvrige redskaber kan man overveje, om borgerinddragelsen skal afgrænses til fx en særlig aldersgruppe eller borgere i et geografisk udsnit af kommunen (ved borgerforslag kan man fx arbejde med særlige modeller målrettet unge, jf. afsnit 2.2.2, ligesom man ved vejledende afstemninger fx kan afgrænse afstemningen til et specifikt skoledistrikt, jf. afsnit 2.2.3).

Uanset hvilket redskab man anvender, og uanset hvilke borgere kommunen giver mulighed for at deltage, forudsætter borgerinddragelse også, at der rent faktisk er borgere, som ønsker at deltage. Som kommune bør man derfor også overveje, hvordan man kan skabe engagement i forhold til borgerinddragelse, ikke mindst hvorvidt man ønsker at gøre en særlig indsats for at inddrage nogle grupper af borgere. Det sidste kan være særlig relevant, hvis det er et væsentligt mål med borgerinddragelsen at aktivere grupper, som traditionelt deltager mindre i lokalpolitik.

En særlig vigtig pointe i denne sammenhæng er, at brugen af de nye redskaber ikke automatisk retter op på eksisterende skævheder i deltagelse. I vores spørgeskemaundersøgelse så vi således, at lysten til at deltage er ganske ulige fordelt. For både borgersamlinger og folkeafstemninger gælder det, at lysten til at deltage er størst blandt borgere, som er ældre, og som har længere uddannelser, mere politisk viden, større politisk interesse, højere politisk tillid og større selvopfattede politiske kompetencer. Redskaberne synes således primært at appellere til de grupper, som i forvejen er mest aktive i kommunalpolitik.

I det omfang man ønsker at mindske skævheder i den deltagelse, kan man søge at adressere dem på forskellige måder. Ved folkeafstemninger kan man fx – ligesom ved kommunalvalg og folketingsvalg – iværksætte særlige indsatser for at mobilisere de grupper af borgere, der ellers deltager i mindre omfang.

Ved et enkelt af redskaberne – borgersamlinger – er det en integreret del af redskabet, at man søger at udjævne forskelle i forskellige gruppers lyst til at deltage. Som også beskrevet i Kapitel 2 rekrutteres deltagere til borgersamlinger typisk i to trin. I første trin kan borgere tilmelde sig, hvis de er interesserede, og i andet trin gennemføres en stratificeret lodtrækning blandt de tilmeldte, så gruppen af udvalgte afspejler kommunens befolkning eller en relevant delpopulation i forhold til faktorer som køn, alder, uddannelse og geografi. Vores undersøgelse indikerer dog, at en udvælgelse baseret på demografiske kriterier ikke nødvendigvis fører til, at deltagerne er repræsentative i forhold til bl.a. politisk interesse, politisk viden og højre-venstre-selvplacering. Som beskrevet i afsnit 4.4 er disse skævheder ikke altid problematiske, men de kan i visse tilfælde medføre, at borgersamlingen ikke giver et fuldt retvisende billede af ønskerne i den bredere befolkning.

5.1.4 Hvorledes omsætter vi borgernes input til politiske beslutninger?

Allerede ved planlægningen af borgerinddragelsesprocesser kan det være hensigtsmæssigt, at man fra kommunal side gør klart, hvordan man vil anvende det input, man får fra borgerne. I nogle tilfælde vil det være ligetil. Ved en bindende folkeafstemning beskriver styrelsesloven klart, hvorledes folkeafstemningsresultatet binder kommunalbestyrelsen. Ved vejledende folkeafstemninger er det ligeledes ikke

ualmindeligt, at kommunalbestyrelsesmedlemmer offentligt giver håndslag på at følge afstemningens resultat, jf. afsnit 2.2.3.

Når det drejer sig om borgersamlinger og borgerforslag, kan spørgsmålet om, hvorledes borgernes input omsættes til politiske beslutninger, dog være sværere at besvare. En udfordring, som også blev påpeget i interviews, er her, at politikerne kan opleve de demokratiske redskaber som processer, der ikke er tilstrækkeligt integreret med de eksisterende demokratiske institutioner. Ved fx borgersamlinger og borgerforslag forløber meget af processen uden politisk involvering, indtil der på et tidspunkt fremlægges et forslag eller en række anbefalinger for kommunalbestyrelsen. Hvis man ønsker et tættere samspil med de almindelige politiske processer med henblik på at øge sandsynligheden for, at borgernes input får politisk betydning, kan et 17.4-udvalg overvejes, idet politikere her drøfter politiske spørgsmål direkte med de involverede borgere. Der vil imidlertid være tale om en afvejning mellem forskellige hensyn, da netop armslængden til politikerne ofte fremhæves som en styrke ved fx borgersamlinger (jf. afsnit 3.1).

Ved borgersamlinger kan det også være relevant at forholde sig til OECD's retningslinjer for deliberative processer. Disse anbefaler bl.a., at de ansvarlige offentlige myndigheder offentligt forpligter sig til rettidigt at reagere på eller handle på deltagerens anbefalinger, og at de overvåger gennemførelsen af accepterede anbefalinger gennem regelmæssige, offentlige statusrapporter (se OECD 2020).

Det vil også være hensigtsmæssigt at forholde sig til, hvorledes man fra kommunal side har tænkt sig at agere, når vejledende borgerinddragelsesprocesser resulterer i forslag og anbefalinger fra borgerne, som man ikke ønsker at følge. Der er risiko for at skuffe borgerne – og potentielt skabe politisk utilfredshed eller mistillid – hvis borgerne får den opfattelse, at kommunalpolitikere reelt ikke lytter til de input, de får gennem borgerinddragelsesprocesser. Studier viser bl.a., at den politiske tillid blandt borgerne kan falde, hvis politikerne ikke følger anbefalinger fra borgersamlinger (Dijk og Lefevere 2023). Forskning viser dog også, at den utilfredshed, som kan opstå, når forslag ikke følges, i høj grad kan afbødes, hvis borgerne får en fyldestgørende forklaring på, hvorfor forslagene ikke imødekommes (Goovaerts, De Fine Licht, og Marien 2025).

I denne sammenhæng er det værd at understrege, at rapporten belyser borgernes og politikernes holdninger til de tre redskaber – ikke de effekter, anvendelsen af dem måtte have. Rapportens konklusion om, at borgerne i udgangspunktet er positivt stemte over for alle tre redskaber, bør derfor ikke forveksles med en konklusion om, at deres politiske tillid eller tilfredshed med lokaldemokratiet nødvendigvis vil stige, hvis redskaberne tages i brug. Som nævnt vil eventuelle effekter bl.a. afhænge af, hvordan redskaberne anvendes i praksis. Det er derfor også relevant, at kommuner, som anvender de nye redskaber, evaluerer anvendelsen.

Dokumentation

6 Metode

I dette kapitel beskriver vi de metoder, som vores analyser er baseret på. Kapitlet er først og fremmest relevant for de læsere, som gerne vil have yderligere viden om det metodiske grundlag for de resultater, vi præsenterer i analysekapitlerne (kapitlerne 2-5).

6.1 Interviews

I forbindelse med rapportens udarbejdelse blev der gennemført en række baggrundsinterviews med kommunalpolitikere, medarbejdere i kommunale forvaltninger og andre centrale aktører, der arbejder med demokratisk innovation i kommunerne. Interviewene havde to hovedformål.

Det første var at opnå viden om, hvordan borgersamlinger, borgerforslag og folkeafstemninger anvendes i kommunerne. Interviewene afdækkede bl.a., hvordan redskaberne implementeres i praksis, og hvordan ansvarsfordelingen er mellem de involverede aktører. Denne viden inddrages særligt i vores beskrivelse af de tre redskaber (Kapitel 2).

Det andet formål var at få indsigt i de overvejelser, der ligger bag beslutningen om at anvende eller undlade at anvende redskaberne. Vi bad interviewpersonerne forklare, hvilke fordele de ser ved brugen af redskaberne – både i et bredt demokratisk perspektiv og i forhold til konkret politikudvikling – og hvilke begrænsninger de oplever. Denne viden bidrager til vores fremstilling af argumenter for og imod de tre redskaber til demokratisk innovation (Kapitel 3).

Vi interviewede følgende personer:

- Zakia Elvang, administrerende direktør, og Klara Sørensen, konsulent
We Do Democracy
- Britt Jensen, borgmester
Rødovre Kommune
- Ann Sofie Orth, borgmester
Rudersdal Kommune
- Julie Torsbjerg Lyng, klimakoordinator
Greve Kommune
- Anja Englev Olsen, teamleder, og Marie Lolk Toghøj, projektleder,
Københavns Kommune

- Søren Kielgast, partner
Go Vocal
- Frederik Rosen, seniorprojektleder
Democracy X.

6.2 Spørgeskemaundersøgelser

Rapporten bygger på to spørgeskemaundersøgelser: en blandt borgere og en blandt kommunalpolitikere. I de følgende delafsnit beskrives metoden bag de to spørgeskemaundersøgelser.

6.2.1 Spørgeskemaundersøgelse blandt borgere

Borgerundersøgelsen blev gennemført i juni 2025. Voxmeter stod for dataindsamlingen, og 2.030 medlemmer af deres webpanel gennemførte undersøgelsen. Stikprøven blev sammensat således, at den nogenlunde matcher den voksne danske befolkning med hensyn til køn, alder og uddannelse. De demografiske karakteristika for den endelige stikprøve er beskrevet i Tabel 6.1.

Tabel 6.1 Stikprøvens karakteristika

	Stikprøve	Befolkning (18+)
Køn		
Mand	49,3 %	49,3 %
Kvinde	50,6 %	50,7 %
Andet	0,0 %	0,0 %
Alder		
18-34 år	27,4 %	27,6 %
35-49 år	23,0 %	22,2 %
50-64 år	24,5 %	24,4 %
65+ år	25,1 %	25,8 %
Region		
Region Hovedstaden	31,7 %	32,3 %
Region Sjælland	14,4 %	14,3 %

	Stikprøve	Befolkning (18+)
Region Syddanmark	21,0 %	20,7 %
Region Midtjylland	22,6 %	22,8 %
Region Nordjylland	10,2 %	9,9 %
Højeste gennemførte uddannelse		
Grundskole (folkeskole/mellemskole/realeksamen)	20,0 %	16,5 %
Gymnasial uddannelse (studentereksamen/hf)	8,7 %	8,6 %
Erhvervsgymnasial uddannelse (hh/htx/hhx)	3,9 %	2,8 %
Erhvervsfaglig uddannelse	26,2 %	29,5 %
Kort videregående (under 3 år)	6,7 %	5,9 %
Mellemlang videregående (3-4 år)	19,2 %	20,9 %
Lang videregående (5 år eller mere)	13,5 %	14,6 %
Andet	1,8 %	1,2 %

Anm.: Stikprøve N = 2.030. Data for højeste gennemførte uddannelse i befolkningen er for 20-69 år i 2024. Alle øvrige tal for befolkningen er 18+ år i 2025, andet kvartal.

Kilde: Stikprøve: Data er indsamlet af Epinion for VIVE; Befolkning: Danmarks Statistik.

Deltagerne i undersøgelsen blev stillet spørgsmål, som havde til formål at måle deres:

- Holdning til de tre demokratiske redskaber
- Kendskab til borgersamlinger og borgerforslag
- Lyst til at deltage i borgersamlinger og folkeafstemninger
- Interesse for politik
- Tillid til politikere og tilfredshed med demokratiet
- Opfattelse af egne politiske kompetencer og politikernes lydhørhed (også kaldet *intern og ekstern efficacy*)
- Viden om kommunalpolitik
- Partivalg
- Selvplacering på politisk venstre-højre-skala
- Syn på borgere, politikere og eksperters rolle i et demokrati.

Det fulde spørgeskema er vedlagt som Bilag 1.

6.2.2 Spørgeskemaundersøgelse blandt politikere

Undersøgelsen blandt kommunalpolitikere blev foretaget mellem 8. april og 11. juni 2025. VIVE stod for dataindsamlingen i forbindelse med gennemførelsen af Kommunalpolitisk Barometer 2025 (Christensen m.fl. 2025). Denne spørgeskemaundersøgelse blev udsendt til i alt 2.446 kommunalbestyrelsesmedlemmer (indvalgte kommunalpolitikere samt et mindre antal suppleanter). I alt besvarede 560 kommunalpolitikere hele undersøgelsen, hvilket giver en svarprocent på 23,1 %. De tre spørgsmål om holdninger til de tre demokratiske redskaber blev besvaret af 602-607 kommunalpolitikere.

Kommunalbestyrelsesmedlemmerne blev stillet spørgsmål om deres holdninger til de tre demokratiske redskaber, som var enslydende med de tilsvarende spørgsmål stillet til borgerne. Derudover blev politikerne stillet en række spørgsmål, som beskrives i VIVEs rapport Kommunalpolitisk Barometer 2025 (Christensen m.fl. 2025).

På trods af den relativt lave svarprocent viste en bortfaldsanalyse, at de kommunalpolitikere, der besvarede spørgeskemaet, er ret repræsentative for den samlede population af kommunalpolitikere. De deltagende kommunalpolitikere ligner i høj grad hele populationen af kommunalpolitikere, når man ser på deres regionale tilhørsforhold, køn, partitilhørsforhold og kommunernes indbyggertal. Samlet set vurderer vi derfor, at undersøgelsens data med rimelighed kan betragtes som værende repræsentative for hele populationen af kommunalbestyrelsesmedlemmer.

For yderligere detaljer om dataindsamlingen blandt kommunalpolitikere henviser vi til Kommunalpolitisk Barometer 2025 (Christensen m.fl. 2025).

7 Data

7.1 Svarfordelinger

7.1.1 Holdninger til demokratiske redskaber

Table 7.1 Svarfordelinger blandt borgere og politikere på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder borgersamlinger?".

	Borgere	Politikere
Meget god idé	26,8 %	28,0 %
God idé	39,9 %	32,0 %
Delvist god idé	16,0 %	18,9 %
Hverken god eller dårlig idé	8,6 %	10,0 %
Delvist dårlig idé	1,8 %	3,1 %
Dårlig idé	1,2 %	4,0 %
Meget dårlig idé	0,8 %	1,5 %
Ved ikke	4,9 %	2,5 %
Total	100,0 %	100,0 %

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 607 for politikere.

Kilde: Borgere: *Voxmeter*-spørgeskemaundersøgelse for VIVE.
Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

Tabel 7.2 Svarfordelinger blandt borgere og politikere på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner giver borgerne mulighed for at stille borgerforslag?".

	Borgere	Politikere
Meget god idé	43,3 %	32,0 %
God idé	37,6 %	26,9 %
Delvist god idé	11,1 %	16,9 %
Hverken god eller dårlig idé	4,0 %	9,0 %
Delvist dårlig idé	1,0 %	6,7 %
Dårlig idé	0,6 %	5,2 %
Meget dårlig idé	0,6 %	2,5 %
Ved ikke	1,7 %	0,8 %
Total	100,0 %	100,0 %

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 610 for politikere.

Kilde: Borgere: *Voxmeter*-spørgeskemaundersøgelse for VIVE.
Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

Tabel 7.3 Svarfordelinger blandt borgere og politikere på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder (...) bindende folkeafstemninger?".

	Borgere	Politikere
Meget god idé	15,8 %	6,0 %
God idé	28,1 %	8,5 %
Delvist god idé	20,5 %	13,6 %
Hverken god eller dårlig idé	15,7 %	12,6 %
Delvist dårlig idé	5,0 %	14,8 %
Dårlig idé	3,2 %	21,3 %
Meget dårlig idé	2,4 %	19,3 %
Ved ikke	9,3 %	4,0 %
Total	100,0%	100,0%

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 602 for politikere.

Kilde: Borgere: *Voxmeter*-spørgeskemaundersøgelse for VIVE.
Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

Tabel 7.4 Svarfordelinger blandt borgere og politikere på spørgsmålet: "Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder (...) vejledende folkeafstemninger?".

	Borgere	Politikere
Meget god idé	11,0 %	10,0 %
God idé	24,6 %	16,1 %
Delvist god idé	22,0 %	19,1 %
Hverken god eller dårlig idé	18,2 %	12,1 %
Delvist dårlig idé	6,5 %	11,3 %
Dårlig idé	5,2 %	16,9 %
Meget dårlig idé	3,6 %	11,0 %
Ved ikke	8,9 %	3,5 %
Total	100,0 %	100,0 %

Anm.: N = 2.030 for borgere; N = 602 for politikere.

Kilde: Borgere: *Voxmeter*-spørgeskemaundersøgelse for VIVE.
Politikere: VIVEs spørgeskemaundersøgelse.

7.1.2 Viden om brug af demokratiske redskaber blandt borgere

Tabel 7.5 Svarfordeling på spørgsmålet: "Ved du, om der inden for de seneste ti år er blevet afholdt en borgersamling i din kommune?".

Jeg er sikker på, at der er afholdt mindst en borgersamling	10,2 %
Jeg tror, at der er afholdt mindst en borgersamling	15,4 %
Jeg ved ikke, om der er afholdt nogen borgersamling	60,0 %
Jeg tror, at der ikke er afholdt nogen borgersamling	10,1 %
Jeg er sikker på, at der ikke er afholdt nogen borgersamling	4,1 %
Total	100,0 %

Anm.: N = 2.030.

Kilde: *Voxmeter*-spørgeskemaundersøgelse for VIVE.

Tabel 7.6 Svarfordeling på spørgsmålet: "Ved du, om det i din kommune er muligt at stille borgerforslag?".

Jeg er sikker på, at det er muligt at stille borgerforslag	18,7 %
Jeg tror, at det er muligt at stille borgerforslag	25,3 %
Jeg ved ikke, om det er muligt at stille borgerforslag	47,7 %
Jeg tror, at det ikke er muligt at stille borgerforslag	5,9 %
Jeg er sikker på, at det ikke er muligt at stille borgerforslag	2,4 %
Total	100,0 %

Anm.: N = 2.030.

Kilde: Voxmeter-spørgeskemaundersøgelse for VIVE.

7.2 Skalakonstruktion

I flere analyser anvendes skalaer, som er udregnet på basis af svar på basis af en række spørgsmål i spørgeskemaet. Nedenstående skema viser, hvilke spørgsmål de pågældende skalaer er baseret på. Skalaernes interne reliabilitet er målt ved Cronbach's Alpha.

Tabel 7.7 Skalaer baseret på flere spørgsmål

Skala	Spørgsmål	Intern reliabilitet (Cronbach's α)
Internal efficacy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Jeg synes egentlig ikke, at det er så svært at tage stilling til de vigtigste politiske emner i min kommune.</i> – <i>Jeg har en nogenlunde forståelse af de vigtigste politiske spørgsmål, som vedrører min kommune.</i> – <i>Jeg anser mig selv som velkvalificeret til at deltage i kommunalpolitik.</i> 	0,74
External efficacy	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Kommunalpolitikere i min kommune interesserer sig ikke ret meget for, hvad borgerne mener. [omvendt]</i> – <i>Borgere som mig har ikke indflydelse i kommunalpolitik. [omvendt]</i> – <i>Kommunalpolitikere er kun interesserede i borgernes stemmer, ikke deres holdninger. [omvendt]</i> 	0,86
Politisk viden	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Ansvar for administration og service er fordelt mellem kommune, region og stat. Ved du, hvem der er ansvarlig for følgende opgaver?</i> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Behandle byggetilladelser</i> – <i>Drift af politiet</i> – <i>Hjemmehjælp og plejehjem</i> 	0,69

Skala	Spørgsmål	Intern reliabilitet (Cronbach's α)
	– <i>Drift af sygehuse.</i>	
Tilfredshed med lokaldemokrati	<ul style="list-style-type: none"> – <i>De danske kommuner har ansvaret for forskellige services og ydelser, heriblandt børnepasning, folkeskoler, ældrepleje og beskæftigelsesindsatser for ledige. På en skala fra 0 til 10, hvor 0 er "meget utilfreds", og 10 er "meget tilfreds", hvor tilfreds er du i almindelighed med disse former for services og ydelser i din kommune?</i> – <i>Kommunerne stiller også forskellige faciliteter til rådighed. Disse inkluderer blandt andet sports-, fritids- og kulturfaciliteter, parker og grønne områder samt veje. På en skala fra 0 til 10, hvor 0 er "meget utilfreds", og 10 er "meget tilfreds", hvor tilfreds er du i almindelighed med disse faciliteter i din kommune?</i> – <i>Alt taget i betragtning, hvor tilfreds er du med den måde, din kommune har håndteret de problemer, som kommunen står over for?</i> – <i>Alt taget i betragtning, hvor tilfreds er du med den måde (...) det lokale demokrati fungerer på i din kommune?</i> 	0,87
Ekspertstyre	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Vores samfund er så komplekst, at vigtige samfundsmæssige beslutninger bør tages af ikke-politiske eksperter.</i> – <i>Vores land ville klare sig bedre, hvis vigtige beslutninger blev overladt til uafhængige eksperter i stedet for politikere.</i> 	0,78
Elitisme	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Almindelige mennesker har en god fornemmelse for, hvilken politik der er bedst for dem. [omvendt]</i> – <i>Hvis vi blindt følger folkets vilje, risikerer vi at føre samfundet i en forkert retning.</i> – <i>Almindelige mennesker har ikke den nødvendige viden til at vurdere politiske tiltag.</i> – <i>Politikere bør lede borgerne, ikke følge dem.</i> – <i>De vigtigste beslutninger i samfundet bør træffes af valgte politikere og ikke af almindelige mennesker.</i> – <i>Politiske ledere bør altid stræbe efter at følge folkets vilje. [omvendt]</i> 	0,65

Kilde: Voxmeter-spørgeskemaundersøgelse for VIVE og egne beregninger.

7.3 Korrelationsmatricer

Tabel 7.8 Holdninger til forskellige demokratiske redskaber korrelerer

	Borgersamlinger	Borgerforslag	Bindende folkeafstemninger	Vejledende folkeafstemninger
Borgersamlinger	1.000			
Borgerforslag	0.5175***	1.000		
Bindende folkeafstemninger	0.2794***	0.3123***	1.000	
Vejledende folkeafstemninger	0.2808***	0.2259***	0.2051***	1.000

Anm.: Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Kilde: Voxmeter-spørgeskemaundersøgelse for VIVE og egne beregninger.

Tabel 7.9 Lyst til deltagelse gennem forskellige demokratiske redskaber korrelerer

	Borgersamlinger	Bindende folkeafstemninger	Vejledende folkeafstemninger
Borgersamlinger	1.000		
Bindende folkeafstemninger	0.3742***	1.000	
Vejledende folkeafstemninger	0.3808***	0.7482***	1.000

Anm.: Signifikansniveau: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Kilde: Voxmeter-spørgeskemaundersøgelse for VIVE og egne beregninger.

7.4 Figurer

Figur 7.1 Holdninger til demokratiske redskaber opdelt på partivalg

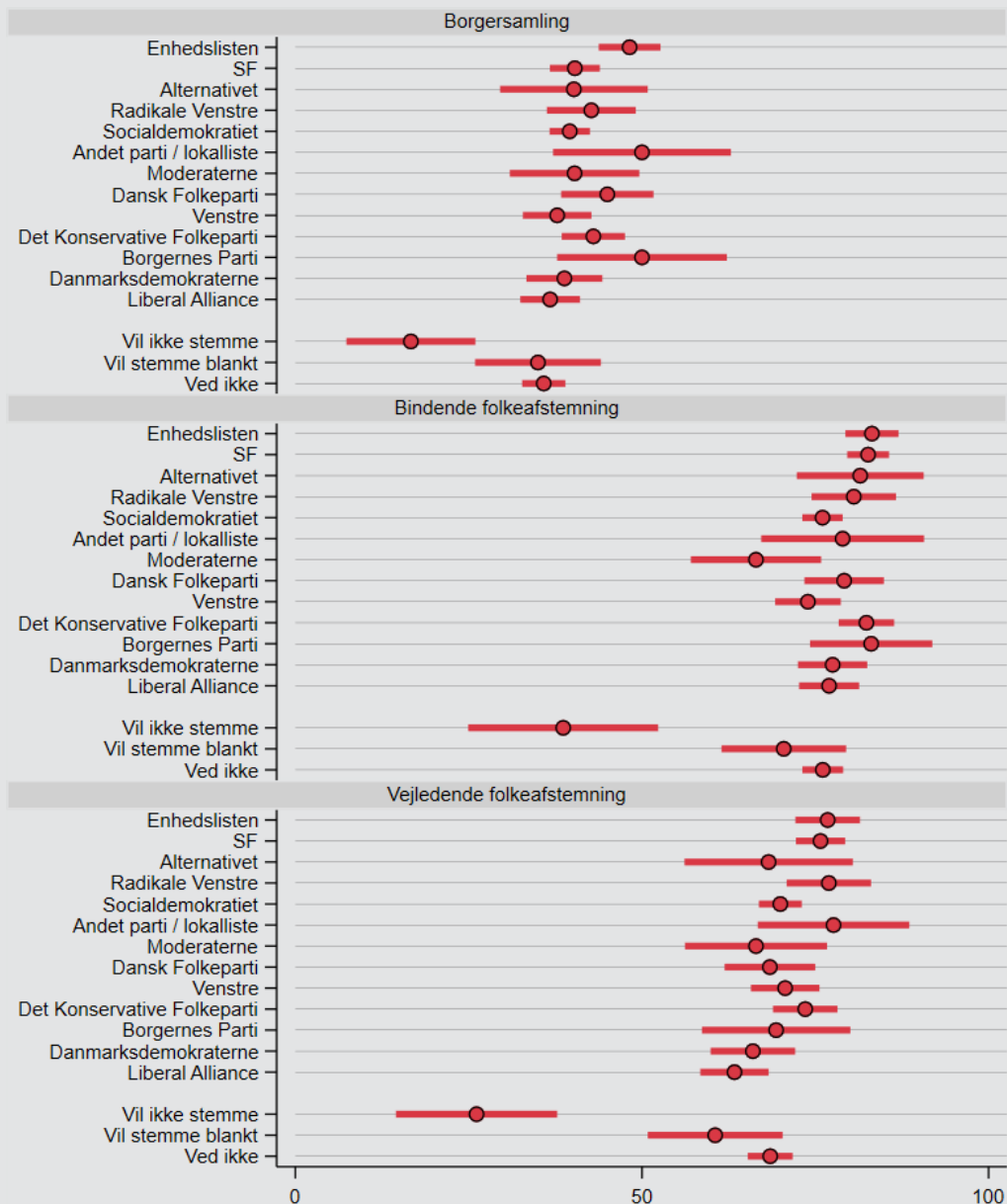
Prikkerne viser den gennemsnitlige holdning til de forskellige redskaber på en skala fra 0 (*meget dårlig idé*) til 100 (*meget god idé*). De røde linjer viser statistisk usikkerhed i form af 95-%s konfidensintervaller.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Figur 7.2 Ønske om deltagelse opdelt på partivalg

Prikkerne viser den gennemsnitlige lyst til at deltage på en skala fra 0 (*slet ikke sandsynligt*) til 100 (*i meget høj grad sandsynligt*). De røde linjer viser statistisk usikkerhed i form af 95-%'s konfidensintervaller.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

7.5 Regressionsmodeller

Tabel 7.10 Holdning til borgersamling (1/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Kvinde	3,60*** (0,88)		3,53*** (0,89)		3,96*** (0,91)		3,92*** (0,92)		3,84*** (0,89)		3,46*** (0,91)	
Alder		-0,01 (0,03)		-0,01 (0,03)		-0,03 (0,03)		-0,02 (0,03)		-0,03 (0,03)		-0,02 (0,03)
Videreg- ående uddannelse			1,04 (0,90)	0,78 (0,91)		0,54 (0,92)		0,55 (0,92)		0,57 (0,92)		0,89 (0,93)
Interesse i kommunal- politik					3,16 (1,91)	5,05* (2,10)						
Intern efficacy							0,79 (2,49)	2,79 (2,60)				
Politisk viden									2,67 (1,66)	4,18* (1,71)		
Tillid til kom. politikere											6,54** (2,26)	6,84** (2,27)
Konstant	77,84*** (0,67)	80,10*** (1,33)	79,29*** (0,57)	78,04*** (1,41)	78,11*** (1,02)	76,44*** (1,49)	79,36*** (1,42)	76,83*** (1,85)	77,51*** (1,42)	75,54*** (1,79)	75,97*** (1,40)	74,72*** (1,85)
N	1.930	1.930	1.930	1.930	1.922	1.922	1.909	1.909	1.930	1.930	1.870	1.870
R ²	0.009	0.000	0.001	0.009	0.002	0.013	0.000	0.011	0.001	0.012	0.005	0.014

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimater. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.11 Holdning til borgersamling (2/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Kvinde		3,74*** (0,90)		3,62*** (0,89)		3,51*** (0,90)		2,98*** (0,88)		3,23*** (0,93)
Alder		-0,02 (0,03)		-0,02 (0,03)		-0,01 (0,03)		-0,00 (0,03)		-0,01 (0,03)
Videregående uddannelse		0,47 (0,94)		0,59 (0,92)		0,97 (0,93)		0,95 (0,91)		0,73 (0,94)
Ekstern efficacy	4,01 (2,15)	3,81 (2,17)								
Tilfredshed med lokaldemokrati			8,49** (2,74)	8,50** (2,76)						
Ekspertstyre					-8,17*** (2,19)	-7,63*** (2,21)				
Elitisme							-28,15*** (6,08)	-26,02*** (6,11)		
Venstre-højre								-10,05*** (2,13)	-9,10*** (2,14)	
Konstant	77,85*** (1,18)	76,60*** (1,72)	74,60*** (1,78)	73,30*** (2,11)	83,91*** (1,09)	81,91*** (1,63)	97,21*** (3,78)	94,12*** (3,88)	84,83*** (1,11)	82,82*** (1,79)
N	1.890	1.890	1.912	1.912	1.861	1.861	1.927	1.927	1.818	1.818
R ²	0.002	0.012	0.007	0.016	0.010	0.019	0.016	0.022	0.014	0.022

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.12 Holdning til borgerforslag (1/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Kvinde	3,94*** (0,77)			3,92*** (0,78)		4,07*** (0,78)		3,95*** (0,77)		4,23*** (0,76)		3,97*** (0,79)
Alder		-0,04* (0,02)		-0,04 (0,02)		-0,05* (0,02)		-0,05* (0,02)		-0,06** (0,02)		-0,05* (0,02)
Videregående uddannelse			-0,02 (0,79)	-0,14 (0,79)		-0,24 (0,79)		-0,21 (0,79)		-0,33 (0,79)		-0,20 (0,81)
Interesse i kommunalpolitik					-1,90 (1,56)	0,62 (1,67)						
Intern efficacy							-2,25 (1,98)	0,45 (1,96)				
Politisk viden									1,38 (1,46)	3,93** (1,47)		
Tillid til kom. politikere											-0,10 (1,86)	0,42 (1,89)
Konstant	83,86*** (0,61)	88,11*** (1,12)	85,93*** (0,49)	85,97*** (1,20)	86,90*** (0,82)	85,92*** (1,26)	85,07*** (0,98)	86,61*** (1,58)	84,79*** (1,23)	83,63*** (1,51)	85,96*** (1,15)	86,13*** (1,46)
N	1.995	1.995	1.995	1.995	1.985	1.985	1.964	1.964	1.995	1.995	1.922	1.922
R ²	0.013	0.002	0.000	0.015	0.001	0.016	0.001	0.016	0.000	0.018	0.000	0.016

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.13 Holdning til borgerforslag (2/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Kvinde		3,96*** (0,78)		4,02*** (0,78)		3,77*** (0,78)		3,25*** (0,76)		3,80*** (0,79)
Alder		-0,05* (0,02)		-0,04 (0,02)		-0,03 (0,02)		-0,03 (0,02)		-0,04 (0,02)
Videregående uddannelse		-0,09 (0,81)		-0,21 (0,79)		-0,15 (0,81)		0,10 (0,78)		-0,30 (0,81)
Ekstern efficacy	-0,93 (1,71)	-0,98 (1,70)								
Tilfredshed med lokaldemokrati			1,39 (2,24)	1,58 (2,24)						
Ekspertstyre					-9,29*** (1,91)	-8,38*** (1,89)				
Elitisme							-35,30*** (4,80)	-32,59*** (4,78)		
Venstre-højre								-10,45*** (1,78)	-9,32*** (1,76)	
Konstant	86,49*** (0,95)	86,93*** (1,45)	85,10*** (1,45)	85,12*** (1,80)	81,26*** (1,12)	81,36*** (1,70)	107,85*** (2,91)	105,98*** (3,09)	91,34*** (0,87)	90,92*** (1,47)
N	1.946	1.946	1.975	1.975	1.912	1.912	1.991	1.991	1.868	1.868
R ²	0.000	0.016	0.000	0.016	0.017	0.029	0.033	0.043	0.020	0.034

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.14 Holdning til bindende folkeafstemning (1/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Kvinde	3,26** (1,13)			3,19** (1,13)		3,14** (1,16)		3,86*** (1,16)		3,45** (1,15)		3,14** (1,15)
Alder		-0,13*** (0,03)		-0,13*** (0,03)		-0,12*** (0,03)		-0,14*** (0,03)		-0,14*** (0,03)		-0,12*** (0,03)
Videregående uddannelse			-0,63 (1,16)	-0,22 (1,17)		-0,05 (1,18)		-0,37 (1,18)		-0,37 (1,18)		-0,08 (1,18)
Interesse i kommunalpolitik					-5,29* (2,44)	-1,57 (2,65)						
Intern efficacy							4,23 (3,21)	8,45* (3,32)				
Politisk viden									-1,00 (2,02)	3,22 (2,15)		
Tillid til kom. politikere											-10,67*** (2,78)	-9,75*** (2,78)
Konstant	67,78*** (0,84)	75,89*** (1,59)	69,68*** (0,73)	74,24*** (1,68)	72,17*** (1,28)	74,76*** (1,86)	66,94*** (1,91)	69,92*** (2,38)	70,25*** (1,69)	72,23*** (2,10)	75,30*** (1,66)	79,44*** (2,19)
N	1.841	1.841	1.841	1.841	1.836	1.836	1.824	1.824	1.841	1.841	1.788	1.788
R ²	0.005	0.009	0.000	0.013	0.003	0.014	0.001	0.018	0.000	0.014	0.009	0.021

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.15 Holdning til bindende folkeafstemning (2/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Kvinde		3,08** (1,13)		3,25** (1,13)		2,60* (1,12)		1,74 (1,09)		3,13** (1,18)
Alder		-0,12*** (0,03)		-0,12*** (0,03)		-0,10** (0,03)		-0,11*** (0,03)		-0,13*** (0,03)
Videregående uddannelse		0,67 (1,18)		0,02 (1,17)		0,27 (1,16)		0,34 (1,14)		0,21 (1,21)
Ekstern efficacy	-17,65*** (2,59)	-17,45*** (2,61)								
Tilfredshed med lokaldemokrati			-16,18*** (3,15)	-15,43*** (3,16)						
Ekspertstyre					-21,56*** (2,57)	-19,99*** (2,59)				
Elitisme							-70,58*** (7,48)	-68,07** (7,46)		
Venstre-højre									-1,74 (2,62)	-0,68 (2,62)
Konstant	77,96*** (1,33)	82,31*** (2,01)	79,22*** (1,97)	82,95*** (2,43)	80,38*** (1,28)	83,08*** (1,91)	113,27*** (4,59)	116,28*** (4,80)	70,17*** (1,47)	74,79*** (2,19)
N	1.814	1.814	1.830	1.830	1.789	1.789	1.839	1.839	1.741	1.741
R ²	0.028	0.040	0.016	0.028	0.046	0.053	0.062	0.069	0.000	0.014

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.16 Holdning til vejledende folkeafstemning (1/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Kvinde	3,34** (1,19)			3,24** (1,20)		3,78** (1,22)		3,50** (1,22)		3,22** (1,20)		3,35** (1,21)
Alder		0,05 (0,03)		0,05 (0,03)		0,02 (0,04)		0,04 (0,03)		0,05 (0,04)		0,02 (0,03)
Videregående uddannelse			2,09 (1,22)	1,50 (1,24)		1,16 (1,24)		1,30 (1,25)		1,51 (1,24)		1,22 (1,24)
Interesse i kommunalpolitik					4,64 (2,59)	5,08 (2,81)						
Intern efficacy							2,35 (3,35)	2,99 (3,48)				
Politisk viden									0,43 (2,08)	-0,14 (2,24)		
Tillid til kom. politikere											15,08*** (2,95)	15,04*** (2,96)
Konstant	62,30*** (0,87)	61,34*** (1,74)	63,14*** (0,77)	59,34*** (1,86)	61,66*** (1,43)	57,96*** (2,05)	62,62*** (2,00)	58,02*** (2,52)	63,62*** (1,76)	59,42*** (2,21)	55,61*** (1,82)	52,40*** (2,45)
N	1.850	1.850	1.850	1.850	1.845	1.845	1.831	1.831	1.850	1.850	1.796	1.796
R ²	0.004	0.001	0.002	0.006	0.002	0.009	0.000	0.007	0.000	0.006	0.017	0.022

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.17 Holdning til vejledende folkeafstemning (2/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Kvinde		3,15** (1,20)		3,46** (1,19)		3,25** (1,22)		3,15** (1,20)		3,43** (1,24)
Alder		0,03 (0,03)		0,03 (0,03)		0,05 (0,03)		0,05 (0,03)		0,05 (0,03)
Videregående uddannelse		0,67 (1,26)		1,09 (1,23)		1,34 (1,25)		1,52 (1,24)		1,03 (1,27)
Ekstern efficacy	9,27** (2,89)	8,83** (2,91)								
Tilfredshed med lokaldemokrati			19,90*** (3,49)	19,51*** (3,47)						
Ekspertstyre					0,27 (2,80)	0,10 (2,85)				
Elitisme							-6,86 (7,89)	-5,70 (7,91)		
Venstre-højre									-6,44* (2,73)	-5,55* (2,72)
Konstant	59,60*** (1,55)	56,23*** (2,29)	52,07*** (2,25)	48,54*** (2,76)	63,96*** (1,52)	59,58*** (2,26)	68,26*** (4,96)	62,87*** (5,24)	67,51*** (1,50)	62,55*** (2,39)
N	1.81.8	1.81.8	1.839	1.839	1.792	1.792	1.848	1.848	1.752	1.752
R ²	0.007	0.012	0.022	0.027	0.000	0.006	0.001	0.007	0.003	0.010

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.18 Holdning til demokratiske redskaber – regressionser med højre-venstre-placering som kategorisk variabel (2/2)

	Borgersamling		Borgerforslag		Bindende folkeafstemninger		Vejledende folkeafstemninger	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Kvinde		3,33*** (0,92)		3,79*** (0,79)		3,24** (1,17)		3,52** (1,25)
Alder		-0,01 (0,03)		-0,04 (0,02)		-0,13*** (0,03)		0,05 (0,04)
Videregående uddannelse		0,72 (0,94)		-0,24 (0,80)		0,34 (1,20)		1,10 (1,27)
Venstre-højre: 2 eller 3 valgt	-1,84 (2,07)	-1,94 (2,07)	-0,87 (1,77)	-0,83 (1,77)	-3,70 (2,63)	-3,29 (2,62)	2,01 (2,83)	1,59 (2,83)
Venstre-højre: 4, 5 eller 6 valgt	-3,97* (1,94)	-3,88* (1,94)	-3,30* (1,66)	-2,99 (1,65)	-6,08* (2,44)	-5,38* (2,43)	-1,70 (2,64)	-1,98 (2,64)
Venstre-højre: 7 eller 8 valgt	-6,57** (2,01)	-6,12** (2,01)	-7,93*** (1,72)	-7,23*** (1,72)	-5,34* (2,54)	-4,40 (2,54)	-1,62 (2,75)	-1,43 (2,75)
Venstre-højre: 9 eller 10 valgt	-7,85** (2,76)	-7,17** (2,76)	-3,19 (2,36)	-2,38 (2,35)	0,93 (3,48)	2,06 (3,47)	-2,73 (3,72)	-2,38 (3,72)
Konstant	83,91*** (1,81)	82,11*** (2,21)	89,86*** (1,54)	89,67*** (1,89)	73,98*** (2,28)	78,12*** (2,81)	65,14*** (2,47)	60,66*** (3,02)
N	1.818	1.818	1.868	1.868	1.741	1.741	1.752	1.752
R ²	0.012	0.019	0.025	0.039	0.007	0.020	0.003	0.010

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes. Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.19 Deltagelse i borgersamling (1/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Kvinde	-6,73*** (1,30)		-7,05*** (1,30)		-3,34** (1,25)		-3,25* (1,28)		-6,23*** (1,30)		-6,94*** (1,31)	
Alder		0,13*** (0,04)		0,10** (0,04)		-0,08* (0,04)		0,01 (0,04)		0,05 (0,04)		0,07 (0,04)
Videregående uddannelse			5,23*** (1,33)	5,24*** (1,35)		2,97* (1,26)		3,23* (1,30)		4,77*** (1,34)		4,75*** (1,36)
Interesse i kommunalpolitik					43,80*** (2,59)	43,55*** (2,80)						
Intern efficacy							48,67*** (3,21)	46,12*** (3,39)				
Politisk viden									14,93*** (2,51)	11,11*** (2,72)		
Tillid til kom. politikere											11,40*** (3,36)	10,36** (3,34)
Konstant	43,36*** (0,93)	33,56*** (1,95)	37,74*** (0,84)	36,49*** (2,09)	17,78*** (1,42)	22,25*** (2,20)	11,96*** (1,90)	13,13*** (2,61)	27,50*** (2,18)	29,60*** (2,69)	33,91*** (2,03)	32,46*** (2,73)
N	1.909	1.909	1.909	1.909	1.901	1.901	1.881	1.881	1.909	1.909	1.843	1.843
R ²	0.014	0.006	0.008	0.027	0.146	0.153	0.119	0.125	0.019	0.036	0.008	0.031

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.20 Deltagelse i borgersamling (2/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Kvinde		-6,74*** (1,31)		-6,70*** (1,30)		-6,37*** (1,32)		-7,68*** (1,30)		-7,21*** (1,33)
Alder		0,09* (0,04)		0,10** (0,04)		0,10* (0,04)		0,11** (0,04)		0,10** (0,04)
Videregående uddannelse		5,08*** (1,36)		5,42*** (1,35)		4,94*** (1,37)		5,44*** (1,34)		5,10*** (1,37)
Ekstern efficacy	-0,39 (3,11)	-1,48 (3,05)								
Tilfredshed med lokaldemokrati			-5,85 (3,85)	-7,00 (3,80)						
Ekspertstyre					2,87 (2,96)	0,53 (2,97)				
Elitisme							-16,52* (8,30)	-25,77** (8,26)		
Venstre-højre									-7,70* (3,05)	-9,77** (3,05)
Konstant	40,60*** (1,72)	38,02*** (2,60)	43,65*** (2,47)	40,70*** (3,07)	39,13*** (1,64)	36,61*** (2,44)	50,14*** (5,22)	52,23*** (5,48)	44,49*** (1,65)	42,07*** (2,65)
N	1.865	1.865	1.890	1.890	1.839	1.839	1.906	1.906	1.798	1.798
R ²	0.000	0.025	0.001	0.028	0.001	0.024	0.003	0.034	0.004	0.032

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p < 0,01, ** p < 0,05, * p < 0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.21 Deltagelse i bindende folkeafstemning (1/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Kvinde	-6,26*** (1,22)		-6,58*** (1,21)		-4,48*** (1,20)		-4,09*** (1,21)		-4,61*** (1,19)		-6,33*** (1,22)	
Alder		0,16*** (0,04)		0,13*** (0,04)		0,04 (0,04)		0,09* (0,04)		0,01 (0,04)		0,12** (0,04)
Videregående uddannelse			5,00*** (1,22)	4,91*** (1,22)		3,75** (1,19)		3,76** (1,20)		3,78** (1,19)		4,36*** (1,22)
Interesse i kommunalpolitik					27,24*** (2,58)	24,08*** (2,76)						
Intern efficacy							32,17*** (3,29)	27,88*** (3,45)				
Politisk viden									29,43*** (2,60)	27,01*** (2,82)		
Tillid til kom. politikere											7,51* (3,11)	6,33* (3,08)
Konstant	80,87*** (0,82)	69,73*** (2,04)	75,64*** (0,83)	72,30*** (2,13)	63,73*** (1,55)	64,22*** (2,30)	59,02*** (2,12)	57,72*** (2,77)	53,06*** (2,34)	55,29*** (2,75)	73,75*** (1,91)	69,57*** (2,67)
N	1.869	1.869	1.869	1.869	1.864	1.864	1.847	1.847	1.869	1.869	1.815	1.815
R ²	0.014	0.011	0.009	0.032	0.064	0.075	0.058	0.072	0.079	0.090	0.004	0.032

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.22 Deltagelse i bindende folkeafstemning (2/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Kvinde		-6,19*** (1,21)		-6,31*** (1,21)		-6,66*** (1,22)		-7,16*** (1,22)		-7,21*** (1,25)
Alder		0,13*** (0,04)		0,13*** (0,04)		0,14*** (0,04)		0,14*** (0,04)		0,14*** (0,04)
Videregående uddannelse		4,50*** (1,22)		4,74*** (1,21)		4,76*** (1,22)		5,08*** (1,21)		4,92*** (1,24)
Ekstern efficacy	2,48 (2,64)	1,42 (2,61)								
Tilfredshed med lokaldemokrati			1,09 (3,64)	-0,35 (3,56)						
Ekspertstyre					3,12 (2,50)	0,05 (2,55)				
Elitisme							-14,67 (7,68)	-23,36** (7,60)		
Venstre-højre									-6,13* (2,72)	-8,22** (2,75)
Konstant	76,86*** (1,45)	72,18*** (2,43)	77,30*** (2,32)	73,11*** (2,93)	76,52*** (1,36)	72,26*** (2,29)	86,85*** (4,78)	86,78*** (5,18)	81,13*** (1,47)	76,75*** (2,58)
N	1.830	1.830	1.855	1.855	1.817	1.817	1.868	1.868	1.776	1.776
R ²	0.000	0.030	0.000	0.030	0.001	0.034	0.002	0.038	0.003	0.039

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.23 Deltagelse i vejledende folkeafstemning (1/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Kvinde	-1,40 (1,37)			-1,59 (1,36)		1,07 (1,33)		0,90 (1,36)		0,18 (1,34)		-1,21 (1,36)
Alder		0,24*** (0,04)		0,23*** (0,04)		0,10* (0,04)		0,17*** (0,04)		0,11** (0,04)		0,20*** (0,04)
Videregående uddannelse			4,77*** (1,39)	3,74** (1,39)		2,36 (1,36)		2,64 (1,38)		2,83* (1,37)		3,18* (1,39)
Interesse i kommunalpolitik					34,12*** (2,80)	31,85*** (3,05)						
Intern efficacy							31,97*** (3,69)	29,06*** (3,84)				
Politisk viden									28,77*** (2,78)	25,74*** (3,00)		
Tillid til kom. politikere											19,82*** (3,41)	18,67*** (3,37)
Konstant	70,68*** (0,99)	57,82*** (2,11)	68,01*** (0,90)	57,90*** (2,25)	52,42*** (1,64)	47,21*** (2,41)	51,43*** (2,29)	42,87*** (2,96)	45,86*** (2,47)	41,71*** (2,88)	59,11*** (2,13)	48,90*** (2,91)
N	1.865	1.865	1.865	1.865	1.861	1.861	1.845	1.845	1.865	1.865	1.812	1.812
R ²	0.001	0.021	0.006	0.025	0.080	0.086	0.045	0.059	0.059	0.066	0.021	0.040

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Tabel 7.24 Deltagelse i vejledende folkeafstemning (2/2)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Kvinde		-1,25 (1,35)		-1,31 (1,35)		-1,35 (1,38)		-1,70 (1,38)		-1,91 (1,39)
Alder		0,21*** (0,04)		0,21*** (0,04)		0,22*** (0,04)		0,23*** (0,04)		0,23*** (0,04)
Videregående uddannelse		2,79* (1,40)		3,53* (1,38)		3,81** (1,40)		3,70** (1,39)		3,56* (1,42)
Ekstern efficacy	13,70*** (3,08)	12,47*** (3,05)								
Tilfredshed med lokaldemokrati			15,30*** (4,10)	13,50*** (4,02)						
Ekspertstyre					10,40*** (2,94)	7,41* (2,99)				
Elitisme							3,50 (8,98)	-1,83 (9,03)		
Venstre-højre									-10,57*** (3,17)	-11,35*** (3,17)
Konstant	63,72*** (1,73)	53,14*** (2,67)	60,93*** (2,67)	50,67*** (3,27)	64,98*** (1,63)	54,52*** (2,59)	67,83*** (5,66)	59,08*** (6,06)	75,82*** (1,71)	64,14*** (2,80)
N	1.827	1.827	1.853	1.853	1.814	1.814	1.864	1.864	1.775	1.775
R ²	0.011	0.032	0.009	0.031	0.007	0.031	0.000	0.025	0.007	0.032

Anm.: Tabellen rapporterer OLS-estimer. Heteroskedasticitetsrobuste standardfejl i parentes.
Signifikansniveauer: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,10.

Kilde: VIVEs egne beregninger på baggrund af spørgeskemaundersøgelse blandt borgere i 2025.

Litteratur

Altman, David. 2010. *Direct Democracy Worldwide*. Cambridge University Press.

Arnesen, Sveining, Anne Lise Fimreite, Arild Ohren, Pål Bjørseth, Henrik Litleré Bentsen, Jacob Aars, og Jon Kåre Skiple. 2022. *Hvordan gjennomføre borgerpanel*. NORCE Research AS.

Ballenstedt, Gitte Skotby-Young. 2023. "Professor og demokratiexpert: Borgerne får ikke reelt øget indflydelse af kommunale borgerforslag". Altinget. <https://www.altinget.dk/artikel/professor-og-demokratiexpert-borgerne-faar-ikke-reelt-oeget-indflydelse-af-kommunale-borgerforslag> (28. januar 2026).

Bekendtgørelse af lov om kommunale og regionale valg. 2024. LBK nr 6 af 08/01/2024. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/6> (25. marts 2026).

Bekendtgørelse af lov om kommunernes styrelse. 2019. LBK nr 47 af 15/01/2019. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/47> (25. marts 2026)

Bekendtgørelse af lov om planlægning. 2024. LBK nr 572 af 29/05/2024. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/572> (25. marts 2026)

Bedock, Camille, og Jean-Benoit Pilet. 2021. "Who Supports Citizens Selected by Lot to Be the Main Policymakers? A Study of French Citizens". *Government and Opposition* 56(3): 485-504. doi:10.1017/gov.2020.1.

Bjerre, Rosa Marie. 2025. "»Det er jo ikke demokrati«: Flertal stemte nej, men kommunen går alligevel videre med solcellepark". Politiken. <https://politiken.dk/danmark/politik/kommunalvalg/art10595757/Flertal-stemte-nej-men-kommunen-gaar-alligevel-videre-med-solcellepark> (28. januar 2026).

Bjerre-Nielsen, Helene, Maria Hørmann, Kristine Fjord Tolborg, og Katrine Maribo-Mogensen. 2019. *Idekatalog - Folkehøringer om verdensmålene*. Foreningen Folkekemødet og CHORA 2030.

Blais, André. 2014. "Why Is Turnout So Low in Switzerland? Comparing the Attitudes of Swiss and German Citizens Towards Electoral Democracy". *Swiss Political Science Review* 20(4): 520-28. doi:10.1111/spsr.12116.

Borgertinget på klimaområdet. 2022. *Klimaborgertingets anbefalinger*. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Brandt Jensen, Ingrid Helene, Frederik Langkjær, og Lars Tønder. 2024. "Climate Citizens' Assemblies and Their Political Systems: A Comparative Analysis of Transmission Mechanisms in Action". doi:10.2139/ssrn.4850125.

Christensen, Julian, Rasmus T. Pedersen, Kurt Houlberg, Rasmus Kibæk Skytte, og Marie Delendorff Schneider. 2025. *Kommunalpolitisk barometer 2025*. VIVE.

- Dahl, Amalia Montano, Telli Karacan, Ronnie Brandt Taarnborg, Cecilie Astrupgaard, Augusta Janum Jørgensen, Aviaja Storm Johannesen, Daniel Honoré Jensen, Nana Holstein, Niels Ørbæk Chemnitz, og Zenia Søjberg. 2025. *Demokratisk mistillid og afmagt: En undersøgelse af årsagerne bag og reaktionerne ved demokratisk utilfredshed*. Tænketanken Mandag Morgen.
- Delli Carpini, Michael X., og Scott Keeter. 1996. *What Americans Know about Politics and Why It Matters*. Yale University Press.
- Dermont, Clau. 2016. "Taking Turns at the Ballot Box: Selective Participation as a New Perspective on Low Turnout". *Swiss Political Science Review* 22(2): 213-31. doi:10.1111/spsr.12194.
- Dijk, Lisa Van, og Jonas Lefevere. 2023. "Can the Use of Minipublics Backfire? Examining How Policy Adoption Shapes the Effect of Minipublics on Political Support among the General Public". *European Journal of Political Research* 62(1): 135-55. doi:10.1111/1475-6765.12523.
- DR. 2019. "Valg om nyt bynavn: Beboere vil hellere bo i Hou end Hov". <https://www.dr.dk/nyheder/indland/valg-om-nyt-bynavn-beboere-vil-hellere-bo-i-hou-end-hov> (28. januar 2026).
- Europa-Kommissionen. 2026. "Det europæiske borgerinitiativ". <https://citizens-initiative.europa.eu/da> (28. januar 2026).
- Feld, Lars P., Justina A.v. Fischer, og Gebhard Kirchgässner. 2010. "The Effect of Direct Democracy on Income Redistribution: Evidence for Switzerland". *Economic Inquiry* 48(4): 817-40. doi:10.1111/j.1465-7295.2008.00174.x.
- Folkebladet Lemvig. 2015. "Holstebro stemmer ja til sammenlægning". <https://folkebladetlemvig.dk/forside/holstebro-stemmer-ja-til-sammenlaegning> (28. januar 2026).
- Folketingets Oplysning. 2022. "Folkeafstemninger". <https://www.ft.dk/-/media/sites/ft/pdf/folkestyret/valg-og-afstemninger/folkeafstemninger.pdf>.
- Folketingets Oplysning. 2025. "Hvor mange medlemmer har de politiske partier?". <https://www.ft.dk/da/ofte-stillede-spoergsmaal/parti-hvor-mange-medlemmer-har-de-politiske-partier> (27. januar 2026).
- Forslag til Lov om ændring af lov om kommunernes styrelse, lov om kommunale og regionale valg og regionsloven. 2017. 2017/1 LSF 191. <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201712L00191> (27. januar 2026).
- Fraile, Marta. 2013. "Do Information-Rich Contexts Reduce Knowledge Inequalities? The Contextual Determinants of Political Knowledge in Europe". *Acta Politica* 48(2): 119-43. doi:10.1057/ap.2012.34.

- Frederiksberg Kommune. 2026. "Referat Kommunalbestyrelsen 2026-29 d. 02-03-2026". <https://dagsordener.frederiksberg.dk/vis/pdf/dagsorden/7903acb9-6062-4926-a7bc-d88f8d1724ca> (16. april 2026).
- Frederikssund Kommune. 2025. "Referat af Byrådets møde den 29. januar 2025". https://www.frederikssund.dk/Politik/Dagsordener-og-referater/Byraadets-moe-der/2025-01-29_16-00/referat (28. januar 2026).
- Galster, Johan. 2019. "Sådan skaber vi verdens bedste klimaborgerting i Danmark". Dagbladet Information. <https://www.information.dk/debat/2019/12/saadan-ska-ber-verdens-bedste-klimaborgerting-danmark> (28. januar 2026).
- Goodin, Robert E., og John S. Dryzek. 2006. "Deliberative Impacts: The Macro-Political Uptake of Mini-Publics". *Politics & Society* 34(2): 219-44. doi:10.1177/0032329206288152.
- Goovaerts, Ine, Jenny De Fine Licht, og Sofie Marien. 2025. "When Deliberative Mini-publics' Outcomes and Political Decisions Clash: Examining How Responsive Communication Influences Legitimacy Perceptions". *European Journal of Political Research* 64(2): 767-89. doi:10.1111/1475-6765.12711.
- Greve Kommune. 2022. *Klimaborgersamlingens anbefalinger og dokumentation af processen*. Greve Kommune.
- Greve Kommune. 2023. *Klimahandlingsplan 2050*. Greve Kommune.
- Hammond, Marit. 2021. "Democratic innovations after the post-democratic turn: between activation and empowerment". *Critical Policy Studies* 15(2): 174-91. doi:10.1080/19460171.2020.1733629.
- Hansen, Kasper Møller. 2010. *Borgerinddragelse: Et studie af borgerinddragelse i regioner og kommuner*. Syddansk Universitetsforlag.
- Hansen, Kasper Møller. 2022. *Valgdeltagelsen ved kommunal- og regionalvalget 2021*. University of Copenhagen.
- Held, David. 2006. *Models of Democracy*. 3rd edition. Stanford University Press.
- Hesstvedt, Stine. 2018. "Redistributing Knowledge? How Institutions Affect Citizens' Political Knowledge Levels: The Scandinavian Case Compared". I *Democratic State and Democratic Society*, red. Fredrik Engelstad. De Gruyter Open, 94-117. doi:10.1515/9783110634082-006.
- Higley, John. 2024. *Western Elites and Societies in Twenty-First Century Politics*. Palgrave Macmillan.
- Holstebro Kommune. 2025. "Aftalegrundlag for kommunesammenlægning". <https://web.archive.org/web/20160112210641/http://www.holstebro.dk/Aftalegrundlag-9934.aspx#Folkeafstemning> (28. januar 2026).

- Højbjerg, Niels, og Melanie Koldby Madsen. 2023. *Borgmestrenes syn på samspillet mellem politikere og forvaltning i danske kommuner*. Kronprins Frederiks Center for Offentlig Ledelse ved Århus Universitet.
- Kevins, Anthony og Robison, Joshua. 2025. Do the origins of climate assemblies shape public reactions? Examining the impact of partisanship. *European Journal of Political Research*, 64(3): 1413-1439. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12743>
- Kjær, Ulrik. 2020. "Når der arbejdes med borgerinddragelse i kommunerne". I *Er demokratiet i krise? Analyser og anbefalinger til at styrke demokratiet i Danmark*, red. Jakob Kaastrup Sørensen og Daniel Honoré Jensen. Dansk Ungdoms Fællesråd.
- Kjær, Ulrik, Niels Opstrup, og Mette Kjærgaard Thomsen. 2021. "Samskabelse sat i system? Kommunernes brug af 17-4-udvalg". *Politica* 53(3): 240-60. doi:10.7146/politica.v53i3.130455.
- Klüver, Lars. 1995. "Consensus conferences at the Danish Board of Technology". I *Public participation in science: the role of consensus conferences in Europe*, red. Simon Joss og John Durant. The British Science Museum.
- Koefoed, Nina. 2024. *Kvinderne Får Stemmeret: 1915*. Aarhus University Press.
- Københavns Kommune. 2026. "Københavnforslag". <https://kobenhavntaler.kk.dk/da-DK> (10. marts 2026).
- Lupia, Arthur. 1994. "Shortcuts Versus Encyclopedias: Information and Voting Behavior in California Insurance Reform Elections". *American Political Science Review* 88(1): 63-76. doi:10.2307/2944882.
- Lupia, Arthur. 2006. "How elitism undermines the study of voter competence". *Critical Review* 18(1-3): 217-32. doi:10.1080/08913810608443658.
- Lupia, Arthur, og John G. Matsusaka. 2004. "DIRECT DEMOCRACY: New Approaches to Old Questions". *Annual Review of Political Science* 7(2004): 463-82. doi:10.1146/annurev.polisci.7.012003.104730.
- OECD. 2020. *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave*. OECD Publishing. doi:10.1787/339306da-en.
- OECD. 2022. *OECD Guidelines for Citizen Participation Processes*. OECD Publishing. doi:10.1787/f765caf6-en.
- OECD. 2023. "OECD Deliberative Democracy Database". <https://www.peoplepower-red.org/resources-content/oecd-deliberative-democracy-database> (27. januar 2026).
- Pateman, Carole. 2012. "Participatory Democracy Revisited". *Perspectives on Politics* 10(1): 7-19. doi:10.1017/S1537592711004877.

- Pedersen, Rasmus T., Julian Christensen, og Niels Bjørn Grund Petersen. 2023. *Borgerdrevne kommunale folkeafstemninger: En analyse af erfaringer, konsekvenser, holdninger og modeller*. VIVE.
- Pedersen, Rasmus T., Ulrik Kjær, Christensen, Ulf Hjelmar, Kurt Houlberg, og Niels Bjørn Grund Petersen. 2022. *Lokaldemokratiet og borgerne: En analyse af borgernes syn på det kommunale demokrati 2001-2021*. VIVE.
- Pedersen, Rasmus Tue og Mads Thau. 2019. *Udvalgsstyret i danske kommuner: Demokratisk ansvarsplacering, politisk lederskab og professionalisme i udvalgsstyret og alternative styreformer*. VIVE.
- Petitpas, Adrien, og Pascal Sciarini. 2025. "The Dynamics of Public Opinion in Direct Democracy Campaigns". *British Journal of Political Science* 55: e172. doi:10.1017/S0007123425101105.
- Pilet, Jean-Benoit, Camille Bedock, David Talukder, og Sacha Rangoni. 2024. "Support for Deliberative Mini-Publics among the Losers of Representative Democracy". *British Journal of Political Science* 54(2): 295-312. doi:10.1017/S0007123423000479.
- Pitkin, Hanna F. 1967. *The Concept of Representation*. University of California Press.
- Roskilde Kommune. 2026. "Borgerforslag". <https://viskaber.roskilde.dk/da-DK/pages/initiatives> (10. marts 2026).
- Rudersdal Kommune. 2022. "Referat af kommunalbestyrelsesmøde 14. december 2022". <https://dagsordener.rudersdal.dk/vis?Referat-Kommunalbestyrelsen-d.14-12-2022-kl.16.30&id=296554e6-b6b9-4875-b06e-965a60f596bf> (28. januar 2026).
- Rudersdal Kommune. 2025. "Forvaltningens bemærkninger til borgerforslaget "Blødt vand i hanerne"". <https://dagsordener.rudersdal.dk/vis/pdf/bilag/370be834-9f38-4f4c-a848-1a557d1aa08c/?redirectDirectlyToPdf=false> (28. januar 2026).
- Scarrow, Susan E., og Burcu Gezgor. 2010. "Declining Memberships, Changing Members? European Political Party Members in a New Era". *Party Politics* 16(6): 823-43. doi:10.1177/1354068809346078.
- Schumpeter, Joseph. 1942. *Capitalism, Socialism and Democracy*. Harper and Brothers.
- Smith, Graham. 2009. *Democratic Innovations: Designing Institutions for Citizen Participation*. Cambridge University Press.
- Social- og Indenrigsministeriet. 2015. "Social- og indenrigsminister Karen Ellemann kommenterer planerne om en kommunesammenlægning i Holstebro og Struer". <https://www.sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2015/aug/social-og-indenrigsminister-karen-ellemann-kommenterer-planerne-om-en-kommunesammenlaegning-i-holstebro-og-struer> (28. januar 2026).

- Suiter, Jane, David M. Farrell, og Eoin O'Malley. 2016. "When Do Deliberative Citizens Change Their Opinions? Evidence from the Irish Citizens' Assembly". *International Political Science Review* 37(2): 198-212. doi:10.1177/0192512114544068.
- Sørensen, Eva, og Jacob Torfing. 2019. "Towards Robust Hybrid Democracy in Scandinavian Municipalities?" *Scandinavian Political Studies* 42(1): 25-49. doi:10.1111/1467-9477.12134.
- Teknologirådet. 2003. "Idékatalog fra Farum Kommunes borgerhøring". https://tekno.dk/app/uploads/2019/01/p03_borgernes_idekatalog_farum.pdf
- Torfing, Jacob, og Christopher Ansell. 2017. "Strengthening political leadership and policy innovation through the expansion of collaborative forms of governance". *Public Management Review* 19(1): 37-54. doi:10.1080/14719037.2016.1200662.
- Tønder Kommune. 2026. "Projekt #25 (VE2023) Solcellepark ved Ballum Hede". <https://www.toender.dk/service-og-selvbetjening/klima-natur-og-vand/vedvarende-energi-ve/ve-projekter/projekt-25-ve2023-solcellepark-ved-ballum-hede> (27)
- Warren, Mark E. 2017. "A Problem-Based Approach to Democratic Theory". *American Political Science Review* 111(1): 39-53. doi:10.1017/S0003055416000605.
- We Do Democracy 2021. "Citizens' assembly to make recommendations for the development of Lynetteholm". <https://www.wedodemocracy.com/citizens-assembly-to-make-recommendations-for-the-development-of-lynetteholm> (10. marts 2026)
- We Do Democracy. 2025. "Borgersamling og borgerting". <https://www.wedodemocracy.dk/borgersamling> (28. januar 2026).
- We Do Democracy. 2026. "Ungeborgersamling Ung Indflydelse – Anbefalingsrapport". <https://www.guldborgsund.dk/media/24wnmeov/anbefalingsrapport-fra-ungeborgersamlingen-ung-indflydelse.pdf>.

Bilag 1 Spørgeskema til borgere

Oplysninger om denne undersøgelse

Denne undersøgelse laves for VIVE – Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd. Undersøgelsen handler om holdninger til kommunalpolitik og landspolitik i Danmark. Ved at deltage i undersøgelsen bidrager du med vigtig viden om demokratiet i Danmark. Din deltagelse er naturligvis frivillig. Det tager cirka 4-5 minutter at besvare spørgeskemaet.

Voxmeter deler dine svar med VIVE uden at afsløre din identitet. Dine svar vil blive anvendt til statistik og videnskabelige formål i dette og eventuelt fremtidige videnskabelige projekter. Det vil ikke være muligt at identificere dig i de offentliggjorte resultater.

Når du har læst denne tekst og informationen nedenfor, kan du starte undersøgelsen ved at sætte kryds:

Jeg vil gerne starte undersøgelsen

Dataansvarlig: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (vive@vive.dk).

Databehandler: Voxmeter A/S

Opbevaring og arkivering: Efter projektets afslutning beslutter Rigsarkivet, om de indsamlede data, herunder dine personoplysninger, skal afleveres til Rigsarkivet i overensstemmelse med arkivlovgivningen. VIVE har som følge af forskningsetiske regler pligt til at opbevare dine personoplysninger i en periode på normalt mindst 5 år efter, at projektets resultater er offentliggjort. Når det ikke længere er nødvendigt at opbevare oplysningerne, bliver disse slettet.

Databeskyttelsesrådgiver: dpo@vive.dk eller 42 42 58 73.

Retsgrundlag: Udarbejdelse af en videnskabelig og/eller statistisk undersøgelse i samfundets interesse, jf. GDPR art. 6, stk. 1, litra e, og art. 9, stk. 2 litra j, databeskyttelsesloven § 10, stk. 1 og 2, samt lov om VIVE (LBK nr. 948 af 06-07-2017).

Klagemulighed hos Datatilsynet: www.datatilsynet.dk

Læs mere her om VIVEs behandling af dine personoplysninger:

www.vive.dk/da/om-vive/vives-privatlivspolitik-i-forskning-og-undersogelser

[Køn]

Hvad er dit køn?

- Mand
- Kvinde
- Andet

[Politisk interesse]

Folk kan have forskellig grad af interesse i forskellige politikområder. Hvor interesseret er du i følgende områder?

	Slet ikke interesseret	I mindre grad interesseret	I nogen grad interesseret	I høj grad interesseret	I meget høj grad interesseret	Ved ikke
Kommunalpolitik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Landspolitik	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Politisk tillid]

På en skala fra 0 til 10, hvor 0 betyder ingen tillid, og 10 betyder fuldstændig tillid, hvor stor tillid har du så generelt til...

	0 – Ingen tillid	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 – Fuldstændig tillid	Ved ikke
Politikerne i Folketinget?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunalpolitikere i din kommune?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Holdning og kendskab til borgerforslag]

I nogle kommuner kan borgerne stille borgerforslag på kommunens hjemmeside. Politikerne i kommunalbestyrelsen skal tage stilling til et borgerforslag, hvis det opnår støtte fra et antal borgere. Typisk er kravet, at omkring én procent af kommunens borgere skal skrive under på et borgerforslag, hvis kommunalbestyrelsen skal tage stilling til det.

Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner giver borgerne mulighed for at stille borgerforslag?

- Meget god idé
- God idé
- Delvist god idé
- Hverken god eller dårlig idé
- Delvist dårlig idé

- Dårlig idé
- Meget dårlig idé
- Ved ikke

Ved du, om det i din kommune er muligt at stille borgerforslag?

- Jeg er sikker på, at det er muligt at stille borgerforslag
- Jeg tror, at det er muligt at stille borgerforslag
- Jeg ved ikke, om det er muligt at stille borgerforslag
- Jeg tror, at det ikke er muligt at stille borgerforslag
- Jeg er sikker på, at det ikke er muligt at stille borgerforslag

[Holdning og kendskab til borgersamlinger]

I nogle kommuner har man afholdt borgersamlinger. Ved en borgersamling drøfter 20-50 borgere et emne, politikere vil høre deres mening om. Deltagerne mødes flere gange og hører også oplæg fra eksperter. Deltagerne udvælges tilfældigt blandt frivilligt tilmeldte borgere for at afspejle kommunens befolkning. På baggrund af deltageres synspunkter udformes en række anbefalinger til kommunens politikere.

Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder borgersamlinger?

- Meget god idé
- God idé
- Delvist god idé
- Hverken god eller dårlig idé
- Delvist dårlig idé
- Dårlig idé
- Meget dårlig idé
- Ved ikke

Ved du, om der inden for de seneste ti år er blevet afholdt en borgersamling i din kommune?

- Jeg er sikker på, at der er afholdt mindst en borgersamling
- Jeg tror, at der er afholdt mindst en borgersamling
- Jeg ved ikke, om der er afholdt nogen borgersamling
- Jeg tror, at det ikke er afholdt nogen borgersamling
- Jeg er sikker på, at det ikke er afholdt nogen borgersamling

[Holdning til folkeafstemninger]

Politikerne i landets kommuner har både mulighed for at udskrive bindende og vejledende folkeafstemninger om specifikke politiske spørgsmål. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at følge resultatet fra en bindende folkeafstemning. Ved en vejledende folkeafstemning er kommunalbestyrelsen ikke forpligtiget til at følge afstemningsresultatet.

Synes du, at det er en god eller dårlig idé, at kommuner afholder...

	Meget god idé	God idé	Delvist god idé	Hverken god eller dårlig idé	Delvist dårlig idé	Dårlig idé	Meget dårlig idé	Ved ikke
<u>Bindende</u> folkeafstemninger?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Vejledende</u> folkeafstemninger?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Efficacy]

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

	Meget enig	Enig	Delvist enig	Hverken enig eller uenig	Delvist uenig	Uenig	Meget uenig	Ved ikke
Kommunalpolitikere i min kommune interesserer sig ikke ret meget for, hvad borgerne mener.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Borgere som mig har ikke indflydelse i kommunalpolitik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommunalpolitikere er kun interesserede i borgernes stemmer, ikke deres holdninger.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg synes egentlig ikke, at det er så svært at tage stilling til de vigtigste politiske emner i min kommune	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har en nogenlunde forståelse af de vigtigste politiske spørgsmål, som vedrører min kommune.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg anser mig selv som velkvalificeret til at deltage i kommunalpolitik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Kommunalpolitisk viden #1]

Ved du, hvilket parti borgmesteren i din kommune tilhører?

- A: Socialdemokratiet
- B: Radikale Venstre
- C: Det Konservative Folkeparti
- F: SF - Socialistisk Folkeparti
- H: Borgernes Parti - Lars Boje Mathiesen
- I: Liberal Alliance
- M: Moderaterne
- O: Dansk Folkeparti
- V: Venstre
- Æ: Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg
- Ø: Enhedslisten – De Rød-Grønne
- Å: Alternativet
- Andet parti / lokalliste
- Ved ikke

[Kommunalpolitisk viden #2]

Ansvar for administration og service er fordelt mellem kommune, region og stat.

Ved du, hvem der er ansvarlig for følgende opgaver?

	Kommune	Region	Stat	Ved ikke
Behandle byggetilladelser	☐	☐	☐	☐
Drift af politiet	☐	☐	☐	☐
Hjemmehjælp og plejehjem	☐	☐	☐	☐
Drift af sygehuse	☐	☐	☐	☐

[Stemte i 2021]

Stemte du ved det seneste kommunalvalg, der blev afholdt den 16. november 2021?

- Ja, jeg stemte
- Nej, jeg var forhindret i at stemme
- Nej, jeg ønskede ikke at stemme
- Nej, jeg havde ikke stemmeret
- Ved ikke

[Tilfredshed med kommunale services og ydelser]

De danske kommuner har ansvaret for forskellige services og ydelser, heriblandt børnepasning, folkeskoler, ældrepleje og beskæftigelsesindsatser for ledige.

På en skala fra 0 til 10, hvor 0 er "meget utilfreds", og 10 er "meget tilfreds", hvor tilfreds er du i almindelighed med disse former for services og ydelser i din kommune?

- 0 - Meget utilfreds
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10 - Meget tilfreds
- Ved ikke

[Tilfredshed med kommunale faciliteter]

Kommunerne stiller også forskellige faciliteter til rådighed. Disse inkluderer blandt andet sports-, fritids- og kulturfaciliteter, parker og grønne områder samt veje.

På en skala fra 0 til 10, hvor 0 er "meget utilfreds", og 10 er "meget tilfreds", hvor tilfreds er du i almindelighed med disse faciliteter i din kommune?

- 0 - Meget utilfreds
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10 - Meget tilfreds
- Ved ikke

[Tilfredshed med kommunal håndtering af problemer]

Alt taget i betragtning, hvor tilfreds er du med den måde, din kommune har håndteret de problemer, som kommunen står over for?

- 0 - Meget utilfreds
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

- 7
- 8
- 9
- 10 - Meget tilfreds
- Ved ikke

[Tilfredshed med demokrati]

Alt taget i betragtning, hvor tilfreds er du med den måde...

	0 – Meget utilfreds	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 – Meget tilfreds	Ved ikke
Det lokale demokrati fungerer på i din kommune?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Demokratiet fungerer på i Danmark	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Syn på borgere, politikere og eksperters rolle]

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

	Meget enig	Enig	Delvist enig	Hverken enig eller uenig	Delvist uenig	Uenig	Meget uenig	Ved ikke
Almindelige mennesker har en god fornemmelse for, hvilken politik der er bedst for dem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis vi blindt følger folkets vilje, risikerer vi at føre samfundet i en forkert retning.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Almindelige mennesker har ikke den nødvendige viden til at vurdere politiske tiltag.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Politikere bør lede borgerne, ikke følge dem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De vigtigste beslutninger i samfundet bør træffes af valgte politikere og ikke af almindelige mennesker.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Politiske ledere bør altid stræbe efter at følge folkets vilje.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Meget enig	Enig	Delvist enig	Hverken enig eller uenig	Delvist uenig	Uenig	Meget uenig	Ved ikke
Vores samfund er så komplekst, at vigtige samfundsmæssige beslutninger bør tages af ikke-politiske eksperter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vores land ville klare sig bedre, hvis vigtige beslutninger blev overladt til uafhængige eksperter i stedet for politikere	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Højre-venstre-placering]

I politik taler man ofte om venstre og højre. Hvor vil du placere dig selv på en skala, hvor 0 betyder meget venstreorienteret og 10 betyder meget højreorienteret?

- 0 – Meget venstreorienteret
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10 – Meget højreorienteret
- Ved ikke

[Partivalg]

Hvilket parti ville du stemme på, hvis der var kommunalvalg i morgen?

- A: Socialdemokratiet
- B: Radikale Venstre
- C: Det Konservative Folkeparti
- F: SF - Socialistisk Folkeparti
- H: Borgernes Parti - Lars Boje Mathiesen
- I: Liberal Alliance
- M: Moderaterne
- O: Dansk Folkeparti
- V: Venstre
- Æ: Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg
- Ø: Enhedslisten – De Rød-Grønne

- Å: Alternativet
- Andet parti / lokalliste
- Kandidat uden for partierne
- Vil ikke stemme
- Vil stemme blankt
- Ved ikke

[Deltagelse i borgersamling]

Som tidligere forklaret har man i nogle kommuner afholdt borgersamlinger. Ved en borgersamling drøfter 20-50 borgere et emne, politikere vil høre deres mening om. Deltagerne mødes flere gange og hører også oplæg fra eksperter. Deltagerne udvælges tilfældigt blandt frivilligt tilmeldte borgere for at afspejle kommunens befolkning. På baggrund af deltageres synspunkter udformes en række anbefalinger til kommunens politikere.

Forestil dig, at der i din kommune skulle afholdes en borgersamling. Hvor sandsynligt er det, at du ville melde dig til at deltage i borgersamlingen?

- I meget høj grad sandsynligt
- I høj grad sandsynligt
- I nogen grad sandsynligt
- I ringe grad sandsynligt
- Slet ikke sandsynligt
- Ved ikke

[Deltagelse i folkeafstemning]

Som tidligere forklaret har politikerne i landets kommuner både mulighed for at udskrive bindende og vejledende folkeafstemninger om specifikke politiske spørgsmål. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at følge resultatet fra en bindende folkeafstemning. Ved en vejledende folkeafstemning er kommunalbestyrelsen ikke forpligtet til at følge afstemningsresultatet.

Forestil dig, at der i din kommune skulle afholdes enten en bindende eller vejledende folkeafstemning.

Hvor sandsynligt er det, at du ville...

	I meget høj grad sandsynligt	I høj grad sandsynligt	I nogen grad sandsynligt	I ringe grad sandsynligt	Slet ikke sandsynligt	Ved ikke
Stemme i en bindende folkeafstemning?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stemme i en vejledende folkeafstemning?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

[Outtro]

Tak at deltage i undersøgelsen.

Hvis du har kommentarer til undersøgelsen, er du velkommen til at kontakte forsker Rasmus Skytte på følgende e-mailadresse: rask@vive.dk.

Klik videre for at afslutte spørgeskemaet.

[Alder, region, kommune og uddannelse indhentet ved standardspørgsmål]

VIVÉ